Conferința președinților parlamentelor din țările Europei, S.U.A. și Canada

„Colaborare în numele viitorului Europei"

Îmbogățind cu teze și aprecieri noi conceptul românesc privind abordarea și soluționarea constructivă a problemelor majore de care depind prezentul și viitorul umanității, magistrala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta ședință comună a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești a pus din nou în lumină importanța deosebită acordată de România problemelor edificării securității și dezvoltării cooperării în Europa. Inițiativele deschizătoare de drumuri ale președintelui Nicolae Ceaușescu au avut și au ca obiectiv primordial edificarea unei Europe unite în diversitatea orînduirilor sociale. **„Împărțită în mai multe grupări** — arăta președintele României în cuvîntarea la închiderea lucrărilor marelui forum al democrației muncitorești-revoluționare — **Europa nu-și poate îndeplini misiunea sa. Este necesară o Europă unită în diversitatea orînduirilor sociale, a concepțiilor filozofice și politice, o Europă a națiunilor libere, independente, care să acționeze într-o deplină unitate pentru progresul economico-social, pentru dezarmare, pentru pace, pentru o lume mai dreaptă și mai bună".**

Evidențiind cu putere înalta răspundere pentru viitorul Europei — un viitor de pace, deplină securitate, înțelegere și cooperare —, concepția președintelui Republicii privind imperativul unui nou mod de gîndire și abordare a problemelor cu care se confruntă popoarele de pe continent, ca de altfel întreaga omenire, se bucură de o largă audiență internațională, capătă o tot mai mare rezonanță în dezbaterile prilejuite de diferite forumuri, inclusiv parlamentare.

Conferința președinților parlamentelor din țările Europei, S.U.A. și Canada, desfășurată recent la Varșovia, a reprezentat o relevantă manifestare a dimensiunii acestor idei înnoitoare, a voinței popoarelor de pe continent de a-și multiplica eforturile pentru împlinirea năzuințelor și intereselor lor fundamentale de a trăi într-o Europă unită, a înțelegerii și colaborării.

Organizată din inițiativa Seimului Republicii Populare Polone, conferința a avut ca deviză **„Colaborare în numele viitorului Europei"**, fiind pentru prima dată cînd președinții parlamentelor din țările Europei, S.U.A. și Canada s-au întîlnit pentru a dezbate probleme vitale ale națiunilor de pe continent. Cu o ordine de zi flexibilă și fără a-și propune adoptarea unor hotărîri, conferința a prilejuit un larg schimb de păreri, care a acoperit, practic, toată gama problemelor securității și cooperării europene. Dialogul deschis, cu un pronunțat caracter de lucru, propunerile valoroase formulate, climatul constructiv al discuțiilor, preocuparea pentru identificarea de noi modalități de acțiune pe plan parlamentar, care să contribuie la impulsionarea procesului general-european, toate acestea au condus la aprecierea că primul forum european la nivelul președinților de parlamente este un indiciu al evoluțiilor încurajatoare intervenite în ultimul timp în Europa și viața internațională, al înțelegerii, tot mai profunde, a necesității de a înlocui confruntarea cu colaborarea, într-un moment cînd devine tot mai evidentă legătura și interdependența între soarta popoarelor, răspunderea lor unanimă pentru salvgardarea păcii și securității, prevenirea unui holocaust nuclear și edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

Concentrîndu-se, cum era și firesc, asupra situației din Europa, participanții au făcut dese referiri la marile valori pe care le-a dat continentul umanității, dar și la faptul că, tot de aici, au pornit cele mai distrugătoare și sîngeroase conflagrații cunoscute în istorie. Iată de ce, pornind de la deviza conferinței, participanții au încercat să răspundă la întrebarea : cum să fie Europa de mîine, Europa viitorului ?

Înfățișînd poziția României, considerentele tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, privind edificarea unei Europe unite, cu respectarea sistemelor social-politice, a independenței și suveranității naționale ale fiecărui stat, a unei Europe a prieteniei, înțelegerii, conlucrării, bunei vecinătăți și păcii, precum și în legătură cu înaltele răspunderi care revin parlamentelor și parlamentarilor în vederea realizării acestui nobil obiectiv, care răspunde pe deplin aspirațiilor tuturor popoarelor de pe continent, șeful delegației Marii Adunări Naționale a relevat importanța dialogului parlamentar pentru dinamizarea procesului edificării securității și dezvoltării cooperării pe continent, în toate domeniile de interes comun, pe baza respectării noilor principii ale raporturilor dintre state.

În acest cadru, șeful delegației române a evidențiat imperativul intensificării eforturilor pe plan parlamentar în direcția eliminării armelor nucleare de pe continent, reducerii substanțiale a armamentelor convenționale, lichidării armelor chimice și a altor arme de distrugere în masă, promovării unei largi colaborări economice, tehnico-științifice, culturale, aplicării drepturilor fundamentale ale omului, cu luarea în considerare a diversității intereselor și pozițiilor, legilor și reglementărilor din fiecare stat participant la C.S.C.E., încheierii cu rezultate pozitive a Reuniunii general-europene de la Viena.

Relevînd amplele contacte ale Marii Adunări Naționale cu parlamentele tuturor statelor europene, S.U.A. și Canada, cu Parlamentul European și Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, rolul conferințelor interparlamentare europene în stimularea conlucrării pe multiple planuri, reprezentantul român a subliniat importanța organizării și desfășurării în spirit constructiv a celei de-a VII-a Conferințe interparlamentare pentru cooperare și securitate în Europa, care urmează să aibă loc la București, în 1989 — Anul Centenarului Uniunii Interparlamentare.

Chiar dacă opiniile privind situația actuală din regiune, căile și ritmurile de înaintare spre o Europă unită au fost destul de nuanțate, din intervențiile participanților a rezultat o mare similitudine de păreri în legătură cu prioritățile edificării securității și dezvoltării cooperării pe continent. Între acestea un loc central l-a ocupat aprecierea că viitorul continentului depinde de voința și hotărîrea tuturor națiunilor europene de a face ireversibile tendințele pozitive, pornind nu de la ceea ce le separă, ci de la ceea ce au în comun, de la realitățile existente, de la faptul că deosebirile de sistem politic nu trebuie în nici un fel să devină un obstacol insurmontabil în calea dialogului, de la rolul și răspunderile distincte ale fiecărei națiuni, mari sau mici, în eliminarea barierelor care mai blochează conlucrarea fructuoasă reciproc avantajoasă, în ridicarea edificiului comun european. Aceste probleme se pun cu deosebită acuitate, ocupă locuri de frunte pe ordinea de zi a conferințelor europene, cer o neîntîrziată rezolvare.

Europa, au arătat vorbitorii, are nevoie de o serioasă infuzie de aer proaspăt, armonie și conlucrare. Parlamentele nu pot și nu trebuie să rămînă în afara eforturilor menite să apropie cît mai mult realizarea acestui nobil deziderat. Ele dispun astăzi de o bogată experiență, clădită pe intensificarea contactelor bilaterale, pe amplificarea conlucrării la reuniuni interparlamentare. A fost creat și un cadru instituțional, cel al conferințelor interparlamentare pentru cooperare și securitate în Europa. Cele șase reuniuni de acest gen, desfășurate pînă în prezent, au contribuit în mare măsură la crearea unui climat favorabil negocierilor guvernamentale în cadrul C.S.C.E. S-a spus și la conferința de la Varșovia că, fără sprijinul parlamentelor, procesul început la Helsinki nu ar fi putut atinge stadiul actual. Dar parlamentele nu s-au limitat la stimularea acestui proces, ci au acționat printr-o vastă rețea de contacte pentru depășirea unor prejudecăți, pentru mai buna cunoaștere și apropiere, au formulat propuneri concrete, care și-au găsit reflectarea în acordurile convenite de guverne.

Apreciind la justa lor valoare acțiunile întreprinse de parlamente în cadrul procesului general-european, participanții la conferință au insistat în mod deosebit asupra răspunderilor de viitor ale organelor reprezentative din țările Europei, S.U.A. și Canada în dinamizarea acestui proces. Oricare au fost nuanțele, a rezultat cu claritate înțelegerea profundă a imperativului lichidării gravelor pericole care amenință pacea și viitorul continentului, ca de altfel al întregii lumi. Europa nu trebuie să mai fie un poligon de încercare al celor mai sofisticate forme de distrugere în masă. Europa trebuie să dea, ca și în alte privințe, un exemplu demn de urmat pentru întreaga lume, întrucît ea nu ar supraviețui unui holocaust nuclear. În fața unor amenințări atît de dramatice, nu s-au căutat alternative. Pentru toți participanții, calea a fost una singură — adoptarea de măsuri hotărîte de dezarmare nucleară și convențională, de întărire a încrederii și securității. În aproape toate luările de cuvînt s-a subliniat că dezarmarea reprezintă problema fundamentală a Europei și a lumii, că

înarmările sînt principala sursă de tensiune şi neîncredere, afectează grav tot climatul european şi mondial. Depăşirea acestei situaţii — au apreciat participanţii — este pe deplin posibilă, impunîndu-se convenirea de acorduri cuprinzătoare privind armamentele nucleare strategice, încetarea militarizării Cosmosului, interzicerea experienţelor nucleare, lichidarea totală a armelor nucleare din Europa şi din lume, distrugerea armelor chimice, reducerea radicală a armamentelor convenţionale. În acest scop, participanţii s-au pronunţat pentru încheierea cît mai rapidă a Reuniunii general-europene de la Viena, prin adoptarea unui document substanţial şi echilibrat, care să faciliteze cooperarea în toate domeniile între statele europene, pentru continuarea Conferinţei de la Stockholm prin abordarea problemelor reale ale dezarmării. În multe luări de cuvînt s-a cerut desfiinţarea blocurilor militare, crearea de zone fără arme nucleare şi chimice, ale bunei vecinătăţi, colaborării şi păcii, reducerea bugetelor militare.

Participarea mai activă a parlamentelor la promovarea unei largi colaborări economice, tehnico-ştiinţifice şi în alte domenii a fost legată îndeosebi de eliminarea barierelor şi practicilor discriminatorii, probleme ce ţin de competenţa forurilor legislative. Unii vorbitori au exprimat serioasa îngrijorare faţă de lipsa unor progrese în această privinţă, cu consecinţe negative asupra dezvoltării armonioase pe calea progresului şi bunăstării a tuturor naţiunilor de pe continent. Referiri semnificative s-au făcut şi în privinţa rolului Europei în direcţia soluţionării echitabile a problemelor grave ale subdezvoltării, cerîndu-se acţiuni ferme pentru o mai bună distribuire a bogăţiilor, arătîndu-se că cine pune la îndoială principialitatea acestei poziţii trebuie să fie conştient că ţările bogate nu-şi vor mai putea păstra mult timp privilegiile, dacă nu se schimbă situaţia celor mulţi, confruntaţi cu mizerie, foamete, cu lipsa de elementare condiţii de viaţă demnă. O mare identitate de păreri s-a constatat în problemele mediului înconjurător, relevîndu-se riscurile transfrontaliere legate de centralele nucleare, ploile acide, impactul deciziilor ce pot avea consecinţe ireversibile asupra mediului. Într-un cuvînt, pornindu-se de la interesele comune ale popoarelor de pe continent de a păstra un mediu înconjurător cît mai sănătos posibil, s-a avansat propunerea elaborării unor norme de conduită cu caracter continental, apreciindu-se că mediul înconjurător trebuie să devină un domeniu principal de conlucrare.

Cooperarea în domeniile culturii, educaţiei, informaţiei şi umanitar a ocupat, şi la această conferinţă, un loc însemnat în cadrul dezbaterilor. Numărul mare de sugestii, mai vechi sau mai noi, făcute de participanţi au reafirmat atît interesul parlamentelor faţă de amplificarea conlucrării în aceste domenii, cît şi preocuparea lor de a contribui prin mijloace specifice la mai buna cunoaştere şi înţelegere a vieţii spirituale şi materiale a popoarelor europene. Schimbul de vederi în problemele drepturilor omului a fost constructiv, lipsit de polemici şi acuzaţii reciproce, delegaţiile înfăţişînd o mare varietate de poziţii şi concepţii referitoare la caracterul universal şi indivizibil al drepturilor civile şi politice, economice şi sociale. Nu au lipsit totuşi unele încercări de a singulariza o serie de aspecte, de a condiţiona evoluţiile în procesul general-european de soluţionarea unor probleme umanitare, dar nota dominantă a constituit-o preocuparea pentru abordarea acestei tematici în spiritul principiilor care stau la baza întregului proces al edificării securităţii şi dezvoltării cooperării pe continent. Dialogul privind parlamentele şi democraţia, rolul forurilor legislative în democratizarea vieţii social-politice a fost apreciat ca util, oportun şi aprofundat.

Principala concluzie a conferinţei a fost aceea că, în pofida unei îndelungate diviziri, Europa tinde tot mai mult spre unitate, o unitate în diversitatea orînduirilor sociale, o unitate în folosul progresului şi bunăstării, al colaborării şi păcii popoarelor de pe continent. Conferinţa a demonstrat că preşedinţii parlamentelor din state cu sisteme social-politice diferite, din alianţe diferite, ori făcînd parte din ţări neutre sau nealiniate, reuniţi într-un forum unic, sînt hotărîţi să folosească mijloacele de care dispun, atributele cu care sînt învestiţi, prestigiul organelor legislative supreme, pentru a sprijini şi stimula împlinirea acestui ţel spre care naţiunile europene au tins dintotdeauna.

George Petricu

VIENA

O.N.U. și lupta împotriva flagelului drogurilor

La 25 noiembrie, au început la Viena lucrările unei reuniuni internaţionale, sub auspiciile O.N.U., consacrată dezbaterii şi adoptării de noi măsuri pentru combaterea traficului de droguri.

Deşi nu pot exprima adîncile implicaţii pe care le-au dobîndit, în ultimele decenii, consumul şi traficul ilicit de stupefiante, dimensiunea uriaşă, cu efecte sociale, economice şi umane alarmante, cîteva estimări ale Naţiunilor Unite pot fi totuşi semnificative : traficul de droguri este extrem de profitabil pentru cei care-l practică (în total, veniturile anuale sînt estimate la peste 300 miliarde de dolari). Ritmul accelerat de „contaminare" a pătruns în toate mediile şi a cuprins toate vîrstele. Este ceea ce sublinia, lapidar şi sugestiv, secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, la o conferinţă de presă : „Plaga drogurilor este globală, ameninţarea pentru societate — reală, iar nevoia unui efort la scară mare — vitală".

Dimensiunea pe care acest flagel îl dobîndeşte pentru întreaga comunitate internaţională este semnificativă, dacă relevăm numai faptul că Organizaţia Naţiunilor Unite organizează, sub auspiciile sale, pentru al doilea an consecutiv, o conferinţă dedicată acestui fenomen social de maximă actualitate.

Anul trecut, în luna iunie, a avut loc o reuniune similară. Obiectivul său prioritar era definirea unui concept modern de cooperare pe plan internaţional, în lupta împotriva producţiei şi traficului de stupefiante. La încheierea dezbaterilor, participanţii şi-au exprimat dorinţa ca, în cel mai scurt timp posibil, să se pregătească şi, apoi, să se definitiveze un proiect al unei Convenţii împotriva traficului de droguri. Comisia O.N.U. pentru narcotice a început redactarea planului Convenţiei împotriva traficului ilicit de droguri şi substanţe psihotrofice în februarie 1985. În aceeaşi lună a anului 1987, Comisia a făcut recomandări Consiliului Economic şi Social, organismul său înrudit, în vederea stabilirii unui grup de experţi interguvernamentali. Convenţia, în faza de proiect, conţine 14 articole cuprinzînd toate aspectele operaţiunilor de trafic ilicit cu narcotice, de la producţia clandestină, manufacturarea, transportul şi distribuirea, pînă la „depozitarea" profiturilor obţinute din vînzarea ilegală de droguri.

La actuala reuniune, ce are loc la Palatul Hofburg din Viena, participanţii din cele 130 de ţări reprezentate, grupaţi în două Comitete de lucru, dezbat proiectul Convenţiei puse în discuţie la precedenta conferinţă. Documentul — apreciază surse ale O.N.U. — va completa cele două Convenţii de control al drogurilor deja existente — cea din 1961, care se referă la stupefiante, şi cea din 1971, care se referă la substanţele psihotrofice.

Actualul proiect de convenţie internaţională prevede proceduri şi acţiuni vizînd eradicarea cultivării plantelor, ce constituie materia primă pentru producerea drogurilor, suprimarea traficului ilicit pe mare, în zone de comerţ liber şi în porturi libere. De asemenea, se relatează că noua convenţie este menită să constituie o „armă puternică" de combatere a abuzului şi traficului ilicit. De asemenea, într-un comunicat al O.N.U. se arată că prezentul proiect de convenţie (ce va trebui adoptat cu o majoritate de două treimi) va constitui un obstacol major în calea extinderii comerţului cu stupefiante şi a crimei organizate pe plan internaţional, ce are repercusiuni deosebit de grave asupra economiei, stabilităţii, securităţii şi suveranităţii statelor ameninţate. (Proiectul acestui articol al convenţiei a fost prezentat de Venezuela pe baza celor trei rezoluţii de la Quito, Lima şi New York, care declară traficul ilicit de droguri drept crimă contra umanităţii, iar Spania a fost prima ţară din Europa occidentală care a sprijinit acest proiect).

Ministrul bolivian al afacerilor externe, Guillermo Bedregal Gutierrez, a fost ales (ca şi anul trecut) preşedinte al actualei reuniuni, „ca o recunoaştere a eforturilor pe care America Latină (regiune direct implicată în ravagiile făcute de mafia traficanţilor de stupefiante) îl depune în lupta împotriva traficului cu stupefiante şi, îndeosebi, ale guvernului bolivian, care acordă prioritate acestui flagel, cu implicaţii la nivel internaţional". Guillermo Bedregal a apreciat, în cadrul dezbaterilor, că „reuniunea capătă o semnificaţie aparte, nu numai datorită participării celor 130 de state, dar şi a conştientizării comunităţii mondiale asupra faptului că, în prezent, este necesară o concertare şi o coordonare a eforturilor tuturor statelor în lupta împotriva drogurilor. Nu mai este necesar — declara el în acest sens — să se facă distincţie între ţări producătoare, de tranzit sau consumatoare; lupta este a tu-

turor". Consumul de morfină a crescut, în ultimii ani, cu 300 la sută, a declarat ministrul bolivian al afacerilor externe, în vreme ce utilizarea de cocaină a sporit cu 700 la sută. În aceste condiții, „rentabilitatea comerțului cu stupefiante în relația costuri-beneficii ale traficanților, este de 10 000, adică profituri anuale de 300 miliarde de dolari". În acest „joc" al gravelor estimări, Statele Unite dețin un rol aparte : ele sînt receptorul a 40 la sută din cantitatea de droguri care se vînd în întreaga lume.

Între problemele ce figurează pe agenda de lucru a reuniunii O.N.U. de la Viena, se află și definirea conceptului de comerț cu narcotice, unul din punctele centrale ale discuțiilor — a declarat presei Francisco Ramos Galino, președintele Comisiei Națiunilor Unite pentru narcotice. Țările producătoare sînt de părere că statutul aplicat consumatorului privat trebuie să fie acela de traficant și, prin urmare, să i se aplice aceeași sancțiune. Se subliniază, astfel, necesitatea de punere sub același control și penalizare atît a consumului, cît și a comerțului liber cu narcotice.

În cadrul dezbaterilor a fost pusă, de asemenea, în evidență dificultatea menținerii sub un control strict, la scară internațională, a producției anumitor substanțe chimice utilizate, ulterior, la fabricarea ilegală a stupefiantelor. „Țările unde se cultivă materiile prime — coca și mac, între altele — au nevoie de sprijinul țărilor industrializate pentru a pune efectiv în aplicare un plan de inventariere a substanțelor necesare pentru obținerea de narcotice, pentru care este nevoie de un sistem adecvat", a declarat Francisco Ramos Galino. Președintele Comisiei O.N.U. pentru stupefiante a afirmat că dezbaterile, în cadrul celor două Comisii de lucru, progresează în direcția atingerii obiectivului reuniunii.

„Dosarele-drog", aflate în dezbatere la reuniunea O.N.U., sînt numeroase și deosebit de dificile, dar — așa cum declara, la o conferință de presă, Guillermo Bedregal, citat de agenția „APA" — „problema stupefiantelor a căpătat o dimensiune mondială, fapt pentru care, împotriva ei, trebuie să luptăm prin toate mijloacele posibile".

Mihaela Brumă

U.R.S.S.

Sesiunea extraordinară a Sovietului Suprem

Săptămîna trecută, în capitala sovietică s-au desfășurat lucrările unei sesiuni extraordinare a Sovietului Suprem al U.R.S.S., forul legislativ sovietic aprobînd proiectele de lege cu privire la unele modificări în Constituția Uniunii Sovietice și cu privire la alegerea deputaților în organele puterii de stat. Adoptarea acestor legi — sublinia Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. — deschide o nouă pagină în dezvoltarea statului sovietic, pe baza democrației și autoconducerii poporului. „Aceste legi nu pot fi, însă, considerate ideale, iar, dacă experiența va impune unele corective, există posibilitatea ca ele să fie operate", a spus conducătorul sovietic.

Ideea care a stat la baza promovării noilor legi a fost aceea de a se conferi un nou impuls procesului de democratizare a societății sovietice, proces obiectiv necesar, în opinia factorilor responsabili, în condițiile sarcinilor complexe ce se ridică, în prezent, în fața țării, în toate domeniile de activitate. În fapt, legile adoptate de sesiunea extraordinară a Sovietului Suprem al U.R.S.S. constituie parte integrantă a reformei, pe etape, a sistemului politic, ce se preconizează în Uniunea Sovietică, prima etapă reprezentînd-o înnoirea structurii sovietelor, a modalității de formare și de desfășurare a activității organelor supreme ale puterii, a sistemului electoral (iar tocmai acest lucru îl au în vedere legile aprobate). Următoarea etapă va fi legată de armonizarea relațiilor dintre U.R.S.S. și republicile care fac parte din ea, cînd urmează să fie examinate problemele referitoare la statutul republicilor unionale, întărirea, pe această bază, a statului sovietic socialist federativ (aceasta se referă și la formațiunile autonome — republici, regiuni, districte). O altă etapă o va constitui viitoarea reorganizare a organelor locale ale puterii, în sensul creării premiselor materiale și juridice pentru ca sovietele să rezolve toate problemele vieții locale, să devină organe cu deplină putere ale autoconducerii populare.

Referindu-se la conținutul proiectelor de lege avansate spre aprobare Sesiunii extraordinare a Sovietului Suprem, Mihail Gorbaciov a arătat că, în conformitate cu cerințele celei de-a 19-a Conferințe Unionale a P.C.U.S., toate problemele mai importante ale vieții de stat, economice și social-culturale urmează a fi examinate și rezolvate de către soviete. Congresul Deputaților Populari, care va lua ființă în calitate de organ suprem al puterii, va avea principalul cuvînt în rezolvarea celor mai importante probleme constituționale, iar, în afară de aceasta, i se consfințește dreptul de a supune examinării orice problemă a vieții de stat ce intră în competența U.R.S.S. Va fi format din peste 2 000 de deputați și se va întruni, de regulă, o dată pe an. El nu va putea să se ocupe, însă, de activitatea legislativă, de decizie și de control de zi cu zi. Această activitate urmează să fie îndeplinită de Sovietul Suprem, care va funcționa permanent, și care va fi ales din rîndul deputaților populari. În legătură cu împuternicirile celor două camere cu drepturi egale ale Sovietului Suprem al U.R.S.S. — Sovietul Uniunii și Sovietul Naționalităților —, conducătorul sovietic a menționat că, în condițiile deplinei lor egalități în drepturi, inclusiv în ce privește numărul de deputați, fiecare din ele primește funcții specifice în conformitate cu denumirea și misiunea ce le revine. În stabilirea noilor funcții ale Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. și a îndatoririlor președintelui Sovietului Suprem al U.R.S.S., a fost aprobată elaborarea unei proceduri în care președintele să dețină împuternicirile pentru organizarea activității Sovietului Suprem, a Prezidiului său, a spus Mihail Gorbaciov.

Conducătorul sovietic a subliniat că instanța supremă de control din țară a puterii de stat este însuși Congresul Deputaților Populari. El îndeplinește această funcție, în primul rînd, alegînd și confirmînd persoanele cu funcții supreme — președintele Sovietului Suprem, șeful guvernului și alții.

Prin noile legi adoptate de Sovietul Suprem, se întărește autoritatea Comitetului de Control Popular. Acestuia i se acordă dreptul de inițiativă legislativă, iar președintele său devine, prin funcție, membru al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. Mihail Gorbaciov a arătat că, în cursul dezbaterii publice, ce a avut loc înaintea sesiunii Sovietului Suprem, asupra proiectelor de legi adoptate, a fost salutată propunerea privind crearea Comitetului pentru control constituțional. Noi toți — a spus conducătorul sovietic — vrem să vedem în el un organ cu autoritate, un organ imparțial, care stă de strajă Constituției, principiilor fundamentale consfințite de ea.

În ceea ce privește problema privind raportul dintre Uniune și republici, a spus Mihail Gorbaciov, ea trebuie să fie rezolvată în contextul restructurării, în cadrul democratizării societății sovietice, toate republicile fiind, în mod vital, interesate în existența unui centru puternic, capabil să asigure rezolvarea sarcinilor întregului popor, să ajute la soluționarea problemelor pe care ele singure nu le pot rezolva.

În cuvîntarea rostită la încheierea Sesiunii extraordinare a Sovietului Suprem, Mihail Gorbaciov menționa, printre problemele ridicate cel mai frecvent de deputați, și pe cea a perfecționării relațiilor dintre națiuni, delimitarea împuternicirilor Uniunii și republicilor. În acest sens, a subliniat conducătorul sovietic, aș vrea să subliniez ceea ce este mai important : vorbitorii au fost unanimi în aprecierea că intereselor tuturor popoarelor noastre le răspunde deviza : „O Uniune trainică înseamnă un centru puternic și republici puternice". Iar Uniune, în accepțiunea noastră, înseamnă toate republicile luate la un loc, cu alte cuvinte, interesul lor comun și voința lor colectivă, de care nu poate să nu țină seama vreunul din membrii federației noastre. Toate popoarele din țara noastră trebuie să fie convinse că, în cadrul Uniunii, problemele care le preocupă vor fi rezolvate în mod frățesc, pe baza respectului și înțelegerii reciproce. Și este vorba nu de vreo perioadă îndepărtată, ci există intenția de a examina fundamental aceste probleme la Plenara C.C. din luna iunie anul viitor.

Referindu-se la înnoirea fundamentală a activității sovietelor locale, Mihail Gorbaciov a subliniat că restabilirea deplinei puteri a sovietelor nu înseamnă cîtuși de puțin renunțarea de către partid la locul pe care îl ocupă în sistemul politic al socialismului. Conducătorul sovietic a arătat că numai partidul este capabil să integreze, într-o politică unitară, interese sociale diferite și uneori contradictorii.

Vasile Crișu

CISIORDANIA şi GAZA

La un an după declanşarea „Intifadei“

Zilele acestea, se împlineşte un an de la declanşarea „Intifadei“ — revolta populaţiei palestiniene din teritoriile arabe ocupate în 1967 de Israel. Puternica mişcare de protest a celor 1 700 000 de palestinieni din Cisiordania, Gaza şi Ierusalimul de est, împotriva prezenţei şi dominaţiei străine, a cunoscut o intensitate sporită, în toată această perioadă, în pofida represiunilor dure ale armatei israeliene, în încercarea ei de a izola şi înăbuşi revolta populară.

Folosirea gloanţelor de cauciuc, de plastic sau, în unele cazuri, chiar de război, a gazelor lacrimogene şi a bastoanelor de poliţie a provocat moartea a circa 300 de palestinieni, conform datelor oficiale israeliene (500, după surse palestiniene) şi rănirea altor multor mii. Conform U.N.R.W.A., de la începutul „Intifadei“, în infirmeriile acestui oficiu de asistenţă a O.N.U. au primit îngrijiri 12 070 de palestinieni atinşi de gloanţe, afectaţi de gaze lacrimogene sau bătuţi de soldaţii israelieni. Dintre victime, circa 58 la sută erau copii. Zeci de mii de palestinieni au fost arestaţi şi, dintre ei, 5 656 mai sînt deţinuţi şi în prezent.

Viaţa economică din teritoriile ocupate este grav afectată, majoritatea populaţiei, cu resurse şi aşa destul de limitate, suferind permanent de pe urma blocării circulaţiei, controalelor prelungite, stării de urgenţă, interdicţiei deplasărilor etc. Activitatea şcolară are, şi ea, de suportat prejudicii serioase, institutele de învăţămînt fiind închise de autorităţile militare pe anumite perioade, aşa cum se întîmplă adesea cu universităţile palestiniene, ce numără 10 000 de studenţi.

Într-o declaraţie recentă, secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, deplîngea deteriorarea situaţiei din teritoriile arabe ocupate, „unde se generalizează uciderea şi rănirea civililor, violări grave ale dreptului omului“. Secretarul general al Organizaţiei internaţionale cerea, în continuare, ca puterea ocupantă să aplice, cu scrupulozitate, dispoziţiile Convenţiei de la Geneva privind tratamentul faţă de populaţia civilă.

Revolta palestiniană din teritoriile ocupate se repercutează, în mod defavorabil, şi asupra vieţii din Israel, perturbînd anumite sectoare, care foloseau, înainte, forţă de muncă din Cisiordania şi Gaza, necesitînd, totodată, sporirea cheltuielilor militare prin creşterea numărului soldaţilor aflaţi acolo, în prezent. De asemenea, se observă diminuarea substanţială a turismului şi alte pierderi de ordin economic. Dar repercusiunile cele mai grave sînt de ordin moral, atît pe plan intern, prin divizarea populaţiei, cît şi pe plan extern, unde oprobriul internaţional ia proporţii tot mai mari. În aceste condiţii, statul Israel este nevoit, mai mult decît oricînd, să găsească o soluţie care să-l degreveze de situaţia incomodă în care se află datorită „Intifadei“ din teritoriile ocupate — iar aceasta nu poate fi, în nici un caz, una de forţă. Se impune, deci, o soluţie politică, la masa tratativelor, prevalînd bunăvoinţa, răbdarea şi înţelegerea, care să conducă la o reglementare justă, general-acceptabilă, menită să pună capăt definitiv conflictului care trenează de multă vreme în Orientul Mijlociu, cu suferinţe prelungite pentru toţi cei ce trăiesc în această parte a lumii. Cheia oricărei rezolvări a situaţiei din Orientul Mijlociu constituie, fără îndoială, soluţionarea problemei palestiniene, acordarea drepturilor legitime ale acestui popor la autodeterminare, la o patrie a sa proprie, independentă — cerinţe inalienabile pentru oricare popor de pe planeta noastră.

Imagine sugestivă din teritoriile arabe ocupate

Hotărîrile recentei sesiuni de la Alger a Consiliului Naţional Palestinian sînt considerate, de majoritatea statelor lumii, drept un important pas favorabil amorsării unui proces eficient de pace în Orientul Mijlociu, fiind salutate, cu căldură, ca atare, de cele mai diferite cercuri politice şi guverne. Există, acum, condiţii propice pentru organizarea unei conferinţe internaţionale, sub egida O.N.U., la care să participe toate părţile interesate, inclusiv O.E.P. — ca singurul reprezentant legitim al poporului palestinian —, precum şi Israelul şi membrii permanenţi ai Consiliului de Securitate. În cadrul acestei conferinţe internaţionale, palestinienii, O.E.P. vor trebui să-şi asume răspunderea şi să trateze direct cu Israelul, eventual şi cu participarea altora, dar este, însă, necesar ca O.E.P. să-şi poată rezolva pro-

De la New York la Geneva — pentru ca problema palestiniană să fie, totuşi, dezbătută la O.N.U.

La începutul săptămînii viitoare, Adunarea Generală a O.N.U., aflată în obişnuita sa sesiune anuală, îşi va transfera lucrările, timp de trei zile (12—15 decembrie), de la New York la Geneva. Operaţiunea aceasta de transfer al lucrărilor forului mondial de pe ţărmul Oceanului Atlantic pe malul lacului elveţian Leman va costa 390 000 de dolari, după estimări provizorii, necesitînd, totodată, o largă mobilizare a aparatului administrativ chemat să rezolve problemele complexe ale neaşteptatului voiaj pe care vor trebui să-l întreprindă reprezentanţii celor 159 de naţiuni membre.

Schimbarea de decor la care a fost determinată Adunarea Generală a O.N.U. se datorează, după cum menţiona şi Comisia juridică a Organizaţiei mondiale, unei decizii a Administraţiei americane, ce „violează obligaţiile juridice internaţionale luate prin acordul asupra sediului Naţiunilor Unite, semnat în 1947 de S.U.A.“, cînd sediul permanent al acestora a fost stabilit la New York. Despre ce este vorba? După cum se ştie, în cadrul discutării problemei palestiniene, înscrisă pe ordinea de zi a actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., urma să ia cuvîntul, la 1 decembrie, Yasser Arafat, preşedintele Comitetului Executiv al Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei. Or, în ultimul moment, cu totul inexplicabil, autorităţile americane au decis să interzică accesul liderului palestinian pe teritoriul S.U.A.

Această decizie a autorităţilor ţării gazdă, încălcînd acordurile semnate cu Organizaţia mondială, a produs o adevărată furtună atît la O.N.U., cît şi pe plan internaţional, majoritatea covîrşitoare a mijloacelor de informare în masă, largi cercuri politice şi numeroase guverne criticînd, deschis, acţiunea ilegală a Administraţiei americane. După Roland Dumas, ministrul francez al afacerilor externe, nepermiterea intrării lui Yasser Arafat în S.U.A. „presupune o eroare politică“ a guvernului american. Austriacul Peter Jankowitsch, fost preşedinte al Consiliului de Securitate al O.N.U., o califica drept „o lovitură dată împotriva eforturilor de pace în Orientul Mijlociu“. Preşedintele Comitetului pentru Orientul Mijlociu al Internaţionalei Socialiste, vest-germanul H.J. Wischnewski, condamnînd atitudinea adoptată de S.U.A. „ca fiind contrară independenţei politice a O.N.U.“, afirma că aceasta este „nu numai falsă, dar şi complet de neînţeles“. Documentul adoptat de recenta reuniune la nivel înalt a Pieţei comune cere Washingtonului „să-şi reconsidere decizia“. Preşedintele ales al Statelor Unite, G. Bush, fiind întrebat la o conferinţă de presă despre decizia Administraţiei americane, a ocolit un răspuns precis, afirmînd, însă, că ar fi necesară o reuniune specială a O.N.U. pentru problema palestiniană.

Adunarea Generală a O.N.U. a votat, la 29 noiembrie, cu majoritate covîrşitoare, o rezoluţie cerînd ca S.U.A. să-şi schimbe poziţia şi să dea răspuns la această solicitare în decurs de 24 de ore. Cum Departamentul de Stat a anunţat, a doua zi, că îşi menţine decizia, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat o nouă rezoluţie, cu 154 de voturi pentru, contra 2 (Israelul şi S.U.A.) şi o abţinere (Marea Britanie), hotărînd mutarea lucrărilor sesiunii, pe timp de trei zile, la Geneva, pentru a-i oferi posibilitatea preşedintelui Comitetului Executiv al O.E.P., Yasser Arafat, să ia cuvîntul la discutarea problemei palestiniene în înaltul for internaţional.

blemele în mod direct. Conferința internațională poate și trebuie să ofere garanții pentru soluțiile adoptate de părțile direct interesate, și nu să hotărască în locul lor, deoarece, se înțelege, o astfel de pace, impusă de alții, nu va putea fi viabilă.

O cerință esențială în vederea deschiderii unui proces de pace realist și eficient în Orientul Mijlociu se dovedește a fi încetarea ignorării, de către Israel și S.U.A., a rolului pe care-l deține O.E.P. — ca reprezentant legitim și unic al poporului palestinian —, recunoscut în această calitate de palestinienii de oriunde ar trăi ei și bucurîndu-se de o largă audiență pe plan internațional.

Hotărîrea recentei sesiuni de la Alger a Consiliului Național Palestinian privind proclamarea noului Stat Palestinian Independent (recunoscut, încă din primele două săptămîni, de 72 de state ale lumii) are o însemnătate deosebită, care deschide calea unei soluționări juste a problemelor din Orientul Mijlociu. De o mare importanță se dovedește recunoașterea, de către înaltul for palestinian, a rezoluțiilor 242 și 338 ale O.N.U., implicit a existenței statului israelian, creîndu-se, astfel, condiții mai bune pentru organizarea conferinței internaționale de pace în Orientul Mijlociu.

Este necesar să se depună eforturi, în continuare, în spirit realist, pentru a se ajunge, cît mai repede, la reglementarea politică, negociată, a problemelor Orientului Mijlociu și, în primul rînd, a problemei palestiniene, în interesul acut al popoarelor din această regiune, al destinderii, înțelegerii, păcii și colaborării internaționale.

Crăciun Ionescu

BEIRUT

Accentuarea instabilității

Fără șef de stat de două luni și jumătate, cu două guverne ce se acuză reciproc ca fiind neconstituționale, cu un parlament care n-a reușit să aleagă un nou președinte al Adunării Naționale, Libanul trece printr-una din cele mai critice perioade politice de la dobîndirea independenței, în 1943. În aceste condiții, zilele trecute, secretarul general al Ligii Arabe, Chedli Klibi, a propus statelor membre ca, în a doua jumătate a acestei luni, Consiliul Ligii să se întrunească pentru a examina dificultățile majore ale acestei stări de fapt, în vederea „elaborării unei acțiuni arabe comune".

Situația politică libaneză s-a deteriorat continuu după eșecul Adunării Naționale (parlamentul) de a alege un succesor președintelui Gemayel. În virtutea normelor juridice ale țării, Amin Gemayel nu mai putea candida pentru un nou mandat consecutiv. Alegerile prezidențiale au fost împiedicate, deliberat, de grupările creștine de dreapta (aceasta — de trei ori :18 august, 22 și 23 septembrie), nerealizîndu-se numărul minim de 51 de deputați. Cu cîteva minute înaintea expirării mandatului său de șase ani, șeful statului libanez l-a numit premier al unui guvern militar ad-interim (format din trei creștini și trei musulmani) pe comandantul armatei guvernamentale, generalul Michel Aoun (maronit creștin). După anunțarea deciziei, cei trei ofițeri musulmani au declarat că nu au fost consultați în legătură cu numirea lor și că nu intenționează să participe la acest cabinet. Sediul acestui guvern se află în zona de est (creștină) a Beirutului. În paralel, în partea de vest (musulmană) a capitalei, funcționează cabinetul condus de Selim Al-Hoss (sunit). În guvernul său, generalul Aoun cumulează responsabilitățile de șef al cabinetului, ministru al apărării și al informațiilor. Rivalitățile dintre cele două guverne s-au accentuat în ultima decadă a lunii trecute, cînd cabinetul Al-Hoss l-a numit, provizoriu, pe generalul Al-Khatib în funcția de comandant șef al armatei libaneze.

Cum s-a ajuns la existența a două guverne ? În mai 1987, premierul Karame își prezentase demisia, ca urmare a deteriorării situației politice și economice a țării. La 1 iunie același an, Rashid Karame și-a pierdut viața în urma exploziei unei bombe plasate la bordul elicopterului militar cu care călătorea. Într-un comunicat al președinției republicii se arată că, după moartea lui Karame, în iunie 1987, Selim Al-Hoss a fost numit, prin decret, în „funcția de prim-ministru interimar al guvernului demisionar, în scopul asigurării soluționării problemelor curente, pînă la formarea unui nou guvern. Deoarece în decret se vorbește de un guvern demisionar, înseamnă că demisia guvernului Karame a fost acceptată definitiv și irevocabil". La rîndul său, Selim Al-Hoss apreciază că demisia cabinetului Karame nu a fost acceptată oficial și că fostul premier prezentase poporului și nu șefului statului amintita demisie. În consecință,

După 13 ani și nouă luni de conflict intern, pagubele umane și materiale sînt incomensurabile

Amin Gemayel a format un nou guvern, ce nu este recunoscut de formațiunile musulmane și care funcționează, în paralel cu vechiul cabinet, ce nu este acceptat de grupările creștine.

La această situație confuză s-a adăugat și eșecul Adunării Naționale care, la reuniunea din octombrie, nu a reușit să aleagă un nou președinte al parlamentului. La întrunire s-au prezentat 26 de deputați din sectorul musulman al Beirutului, în timp ce 41 de deputați din zona creștină au lipsit, numărul minim necesar alegerii fiind de 39. Cei prezenți au anunțat, într-un comunicat, că l-au însărcinat pe președintele parlamentului, Hussein Al-Husseini (șiit), al cărui mandat a expirat la 18 octombrie, să asigure „continuitatea forumului pînă la alegerea succesorului său", susținînd, totodată, că „este necesar să se acorde prioritate alegerii șefului statului". În virtutea Pactului Național din 1943 (pentru detalii, Lumea nr. 35), președintele parlamentului, a doua personalitate în ierarhia statală, trebuie să aparțină comunității musulmane șiite. Totodată, președintele republicii este ales din rîndul comunității maronite creștine iar primul ministru din cel al musulmanilor sunniți.

Pe acest fundal politic complex, marcat de atmosfera apăsătoare, tensionată, care a intrat de mult în cotidian, perioadele de încleștare între milițiile rivale fiind întrerupte de scurte intervale de acalmie, s-a semnalat o recrudescență a încordării prin reluarea luptelor. Pasajul Muzeului, ce asigură legătura între sectorul de vest și cel de est al capitalei (adevărat barometru al scenei politico-militare libaneze) a fost închis, pe timp nelimitat, traficului automobilelor. În zonele de sud și vest ale Beirutului, au avut loc, de asemenea, ciocniri puternice între milițiile șiite „Amal" și „Hezbollah", care s-au soldat cu peste 150 de morți și răniți.

Așa cum s-a întîmplat de-a lungul timpului, în marea majoritate a cazurilor, situația de încordare din capitală a fost secondată de tensiunea din sudul țării, în special din zona Saida. Zilele trecute, agențiile de presă transmiteau că avioane de luptă israeliene au survolat la joasă înălțime orașul-port Saida și taberele de refugiați palestinieni din împrejurimi, lansînd rachete, care au făcut victime în rîndul populației. De asemenea, vedete rapide israeliene și-au intensificat acțiunile de patrulare în apropierea coastei sudice libaneze.

Cei peste 13 ani de conflict intern, invadarea, în 1982, a unei mari suprafețe a Libanului de către forțele armate israeliene, menținerea, de către acestea, în sudul Libanului, a așa-numitei „centuri de securitate", toate au generat o profundă criză economică. Dacă, în 1982, paritatea dolar-liră libaneză era de 1 la 4, acum ea este de 1 la 100 — situație cu consecințe grave în plan economico-social. După cum afirma președintele Uniunii Generale a Sindicatelor Libaneze, Antoine Becharra, perspectivele de viitor ale majorității populației sînt, în continuare, sumbre. În trecut, preciza, între altele, Becharra, sindicatele au reușit, prin greve și demonstrații, să obțină de la guvern majorarea salariilor. Dar, ca urmare a scindării administrației, în prezent „lipsește chiar și adresantul unor astfel de solicitări". Situația economică grea este însoțită de un transfer din ce în ce mai mare de capital în străinătate, această tendință accentuîndu-se și ca urmare a ultimelor evoluții de pe scena politico-militară libaneză.

Ștefan Cârjă

PIAŢA COMUNĂ

Convergenţe şi amînări

Reuniţi în zilele de 2 şi 3 decembrie în „Palatul cruciaţilor" din insula Rhodos (Grecia), în cadrul celui de al 40-lea Consiliu (vest)-european, liderii politici ai „celor 12" (unsprezece premieri şi un şef de stat — preşedintele Franţei, François Mitterrand) şi-au exprimat dorinţa de a-şi continua eforturile în vederea realizării în 1992 a unei mari „pieţe unice" vest-europene, precizînd, totodată, că Europa occidentală a anului 1992 va fi „o asociaţie şi nu o citadelă închisă".

Aşa cum, anterior reuniunii, apreciau cercurile diplomatice de la Bruxelles, pe insula Rhodos „cei 12" s-au străduit să evite accentele polemice. În orice caz, două dosare extrem de controversate — reforma agricolă şi bugetară, aprobate în februarie — n-au mai fost înscrise pe agenda întîlnirii. Exista, însă, riscul reizbucnirii unei mai vechi dispute, deoarece Grecia — ţară gazdă şi, în acelaşi timp, preşedintă a reuniunii — a insistat să se abordeze aspectele sociale ale Pieţei unice (între care armonizarea drepturilor sociale, reducerea decalajelor economice dintre nordul şi sudul Europei comunitare etc.), în pofida ostilităţii deschise a premierului britanic faţă de discutarea acestei probleme. Compromisul a prevalat în cele din urmă, participanţii la reuniune exprimîndu-şi hotărîrea de a „întări şi extinde rolul CEE pe scena politică şi economică internaţională, în colaborare cu toate statele şi organizaţiile adecvate". De asemenea, „cei 12" au ţinut să sublinieze că „piaţa unică" vest-europeană este un obiectiv ireversibil şi va aduce beneficii atît ţărilor membre, cît şi celor din afara CEE, garantînd creşterea economică. Această subliniere — constată observatorii — a fost, evident, făcută pentru a risipi îngrijorarea că „piaţa unică" va genera ridicarea unor bariere protecţioniste în faţa unor terţe ţări. (În fruntea celor ce avertizează asupra unui posibil protecţionism vest-european se află Statele Unite, o serie de factori de răspundere americani invocînd riscul creării unei „Europe-fortăreţe"). De altfel, declaraţia de la Rhodos reafirmă dorinţa „celor 12" ca Piaţa comună „să menţină şi să intensifice amplele şi solidele relaţii cu S.U.A." şi, în acelaşi timp, să promoveze raporturi politice şi economice mai strînse cu Japonia. Comunitatea economică (vest)-europeană — se arată — va continua să depună eforturi, alături de S.U.A., Japonia şi ţările membre ale Organizaţiei pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică (OECD), pentru punerea în aplicare a politicilor destinate realizării unei creşteri susţinute şi neinflaţioniste a economiei mondiale. Potrivit declaraţiei, „obiectivul 1992" va favoriza, de asemenea, o mai mare liberalizare a comerţului internaţional, bazată pe principiile Acordului General pentru Tarife şi Comerţ (GATT). Totodată, a fost exprimată dorinţa sporirii şi extinderii relaţiilor cu ţările membre ale Asociaţiei Europene a Liberului Schimb (AELS) şi „continuării dialogului şi cooperării cu alte state sau grupuri regionale din Orientul Mijlociu, Mediterana, Africa, Bazinul Caraibilor, Pacific, Asia şi America Latină, punîndu-se, în special, accentul pe cooperarea interregională".

În concluzie, cei doisprezece lideri au constatat că „jumătatea drumului" spre piaţa unică vest-europeană a fost „practic parcursă", dar cu precizarea că, de fapt, „mai sînt doar doi ani pentru atingerea acestui obiectiv". Or, înfăptuirea preconizatei „pieţe unice" presupune soluţionarea unor dosare „întîrziate", care — s-a subliniat la Rhodos — necesită un „impuls special". Este vorba, între altele, de armonizarea politicilor în domeniul fiscal, desfiinţarea controalelor la frontiere şi armonizarea controalelor sanitare pentru produsele agricole. În ce priveşte „dialogul social", „instrument esenţial pentru garantarea participării interlocutorilor sociali în marea piaţă" vest-europeană, liderii întruniţi la Rhodos „consideră util" ca organul executiv al C.E.E. să prezinte o „cartă socială" vest-europeană. Evitată în dezbateri, dimensiunea socială se impune prin gravitatea dosarelor, între care procentul mare de şomeri înregistraţi în ţările membre, numeroşi dintre ei fiind tineri fără locuri de muncă, inechităţile sociale flagrante, polarizarea tot mai accentuată a bogăţiilor în plan naţional, ca şi internaţional, acest din urmă aspect fiind elocvent ilustrat de disparităţile în dezvoltarea economică a Sudului şi a Nordului comunitar.

În ce priveşte deciziile esenţiale pentru orientarea acţiunilor guvernelor, acestea vor trebui să fie luate în cursul anului viitor (sub preşedinţia spaniolă) — indică documentul. Consiliul (vest)-european acordă — se subliniază — „o importanţă specială" lucrărilor iniţiate de Comitetul pentru uniunea economică şi monetară şi „concluziilor" la care va ajunge viitoarea reuniune la nivel înalt de la Madrid, convocată la încheierea preşedinţiei spaniole a C.E.E. (iunie 1989).

Examinînd problematica datoriei externe a ţărilor „lumii a treia", declaraţia se menţine în limitele restrictive ale abordării „de la caz la caz", evitînd, astfel, să se pronunţe în favoarea necesarei abordări globale.

Într-o declaraţie anexă asupra mediului înconjurător, „cei 12" menţionează că viitorul industrial şi competitivitatea Europei occidentale în plan internaţional „vor depinde, în mare măsură", de asigurarea unui înalt nivel de protecţie ecologică. Este necesar — se subliniază în document — să se acorde „o atenţie specială mărilor şi regiunilor de coastă (...), îndeosebi regiunii mediteraneene şi Mării Nordului".

C.E.E. îşi exprimă, totodată, hotărîrea fermă de a juca un rol activ în menţinerea păcii şi securităţii internaţionale, în soluţionarea conflictelor regionale, în conformitate cu Carta O.N.U. Constatînd existenţa unui climat mai favorabil în relaţiile Est-Vest, şefii de stat şi de guvern ai C.E.E. s-au pronunţat în favoarea dezvoltării relaţiilor economice şi de cooperare cu ţările membre ale C.A.E.R.

Declaraţia abordează, totodată, problema dezarmării pe continentul european, subliniind, în acest context, necesitatea realizării unui echilibru stabil şi sigur al forţelor convenţionale din Europa la cel mai scăzut nivel, în favoarea întăririi încrederii, precum şi a realizării unui acord verificabil asupra interzicerii totale a armelor chimice.

În documentul referitor la cooperarea politică, participanţii relevă că „au luat notă cu îngrijorare" de refuzul S.U.A. de a-i acorda viză de intrare liderului O.E.P., Yasser Arafat, şi cer Washingtonului „să reconsidere această decizie". „Cei 12" apreciază că este necesar să fie menţinută şi chiar stimulată dinamica creată după recentele decizii adoptate la Alger de Consiliului Naţional Palestinian.

Declaraţia Consiliului vest-european se încheie cu un apel în favoarea „efortului istoric de a lăsa generaţiei următoare un continent şi o lume mai sigure, mai drepte şi mai libere".

Reuniunea la nivel înalt din insula Rhodos, desfăşurată — potrivit observatorilor — „într-o atmosferă de calm instituţional şi bugetar", reprezintă — sînt de părere surse guvernamentale spaniole, citate de agenţia „E.F.E." — o etapă de tranziţie pe calea adoptării unor importante decizii în vederea înfăptuirii „pieţei unice" a anului 1992. Unele teme, abia schiţate la Rhodos — precum uniunea monetară, dimensiunea socială a pieţei interne sau reforma mecanismelor de decizie comunitară — urmează a fi aprofundate în cadrul Consiliului de la Madrid, sub preşedinţie spaniolă.

Rodica Dumitrescu

În această săptămînă

Argentina. Eşecul încercării de lovitură de stat

Reîntors în ţară, de la New York, unde a pronunţat un discurs în faţa celei de a 43-a Adunări Generale a O.N.U. (cu cîteva zile înainte, participase la ceremonia de investitură a preşedintelui mexican), Raul Alfonsin, preşedintele Argentinei, a declarat, duminică 4 decembrie, încheiată criza militară. În faţa a peste două sute de personalităţi politice, el a ţinut o alocuţiune în care a mulţumit poporului argentinian, muncitorilor, funcţionarilor, ziariştilor, forţelor armate, pentru sprijinul lor faţă de democraţie.

Rebeliunea, condusă de colonelul Mohamed Ali Seinel Din, a început în zorii zilei de joi 29 noiembrie, cînd cincizeci de militari aparţinînd escadronului „Albatros", de la prefectura navală argentiniană, au fugit din cazarma din Olivos (situată la cîţiva kilometri de palatul prezidenţial), luînd cu ei trei camioane şi un număr important de arme şi muniţii. De atunci, poliţia din Buenos Aires a început să-i caute, fără succes, pe rebeli. În primele ore ale zilei de vineri 30 noiembrie, grupul rebel, condus de colonelul Seinel Din (sosit din Panama, via Uruguay), a ocupat şcoala de infanterie de la Campo de Mayo, la 25 kilometri nord-vest de Buenos Aires. De aici, colonelul s-a autoproclamat „şef al armatei operaţionale".

Reîntoarcerea în ţară a preşedintelui Alfonsin, sîmbătă dimineaţa, a avut darul — comentau observatorii — să

MOSCOVA

Convorbiri sovieto-chineze

Cu o lună în urmă, Zhao Ziyang, secretar general al C.C. al P.C. Chinez, aprecia — în cadrul unei convorbiri cu participanții la un seminar economic chino-japonez — că „posibilitatea unei întîlniri chino-sovietice la nivel înalt va depinde de desfășurarea, în bune condițiuni, a vizitelor miniștrilor de externe ai celor două țări". Prima dintre acestea a avut loc săptămîna trecută : Qian Qichen, șeful diplomației chineze, s-a aflat la Moscova între 1 și 3 decembrie, urmînd ca omologul său sovietic, Eduard Șevardnadze, să viziteze Beijingul la începutul anului viitor. În ambele capitale, întîlnirea din aceste zile a fost apreciată drept un eveniment major în raporturile dintre China și U.R.S.S., fie și numai pentru faptul că este prima, la acest nivel, după scurgerea a trei decenii, perioadă în care — scrie agenția „China Nouă" — „relațiile dintre cele două țări au înregistrat un regres".

Legăturile chino-sovietice — releva agenția „China Nouă", înaintea plecării spre Moscova a ministrului chinez de externe — au reînceput să se îmbunătățească treptat în prima parte a anilor '80. În octombrie 1982, cele două țări au inițiat consultări politice la nivel de miniștri adjuncți în vederea normalizării relațiilor bilaterale. De atunci, au avut loc 12 runde de convorbiri. În 1987, cele două țări au reluat, de asemenea, negocierile cu privire la problemele de graniță, care fuseseră întrerupte timp de nouă ani. În ultimii ani, au efectuat schimburi de vizite viceprim-miniștrii celor două țări, au fost reluate contactele dintre cele două parlamente și — potrivit părerilor părților — s-au înregistrat progrese în domeniile economic, cultural, al educației și al sporturilor.

Tot în ajunul vizitei la Moscova a ministrului Qian Qichen, ziarul „Pravda" arăta, la rîndul său, că relațiile sovieto-chineze „s-au îmbunătățit treptat în ultimii ani", în anul în curs înregistrîndu-se „progrese substanțiale".

Asupra perspectivelor raporturilor chino-sovietice s-au făcut referiri atît la Moscova (interviul acordat de E. Șevardnadze ziarului „Izvestia"), cît și la Beijing (un comentariu al agenției „China Nouă"), referiri care au reținut atenția observatorilor politici din cele două capitale. Relațiile sovieto-chineze — arăta ministrul sovietic de externe — „vor fi așa cum vom dori și cum vom reuși să le dezvoltăm. Vom dezvolta relațiile cu marea noastră vecină, pe baza principiilor egalității, respectării reciproce a independenței, suveranității, integrității teritoriale, neamestecului în treburile interne și luării în considerare a intereselor legitime ale celeilalte părți". Abordînd aceeași problemă, agenția „China Nouă" nota: „Normalizarea relațiilor dintre Beijing și Moscova corespunde intereselor fundamentale ale celor două țări și dorințelor celor două popoare". Ceea ce — arăta „China Nouă" — nu înseamnă, însă, o reluare a legăturilor de alianță din anii '50. China promovează o politică externă pașnică și independentă, iar politica sa pe termen lung este de a nu forma nici un fel de alianță cu vreo putere sau cu vreun grup de puteri. Practica ne demonstrează că, în relațiile dintre țări, singura politică ce rezistă în timp este aplicarea celor cinci principii ale coexistenței pașnice — respectul reciproc față de suveranitatea și integritatea teritorială, neagresiunea, neamestecul în afacerile interne, egalitatea și avantajul reciproc, precum și coexistența pașnică".

Pe un astfel de fundal s-au derulat cele trei runde de convorbiri între miniștrii de externe sovietic și chinez.

Momentul central al vizitei oficiale în U.R.S.S. a ministrului chinez l-a constituit primirea acestuia de către secretarul general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., Mihail Gorbaciov. În cursul convorbirii care a avut loc — relata agenția „TASS" — s-a procedat la un schimb de păreri privind stadiul și perspectivele dezvoltării relațiilor sovieto-chineze. În ansamblu, sîntem satisfăcuți de dezvoltarea colaborării între diferite sfere ale vieții — a subliniat Mihail Gorbaciov —, dar considerăm că s-a făcut numai începutul. Ca state socialiste vecine — a arătat Mihail Gorbaciov —, Uniunea Sovietică și China dispun de largi posibilități pentru o colaborare reciproc avantajoasă în domeniile științei și tehnicii, pentru schimb de experiență, pentru dezvoltarea legăturilor între organizațiile obștești, în sfera culturii, a schimburilor de tineret și turistice. Într-un cuvînt, este vorba să înviorăm relațiile reciproce. În ce privește politica internațională, fiecare țară acționează, de asemenea, independent, în conformitate cu interesele ei. Totodată, noi ne pronunțăm pentru consultări largi, pentru informații și schimburi de păreri reciproce.

Referindu-se la același moment al vizitei, agenția „China Nouă" arăta că Mihail Gorbaciov și ministrul chinez al afacerilor externe, Qian Qichen, au afirmat — în cadrul întrevederii lor de la Moscova — că există posibilitatea ca întîlnirea la nivel înalt chino-sovietică să aibă loc în prima jumătate a anului 1989. Cele două părți au convenit să înceapă pregătiri serioase în vederea acestei întîlniri. Totodată, s-a căzut de acord ca ministrul sovietic de externe, E. Șevardnadze, să facă o vizită de răspuns în China, la începutul anului viitor. Qian Qichen a transmis lui M. Gorbaciov salutul conducătorilor R.P. Chineze și a subliniat importanța normalizării relațiilor chino-sovietice, a promovării păcii mondiale și a soluționării conflictului din Kampuchia. El s-a referit, de asemenea, la necesitatea instaurării unor noi relații pe linie de stat între China și U.R.S.S., bazate pe cele cinci principii ale coexistenței pașnice.

În ce privește convorbirile dintre miniștrii sovietic și chinez de externe, în cadrul acestora — declara agenției „TASS", Eduard Șevardnadze — s-a constatat „cît de apropiate sînt concepțiile conducătorilor sovietic și chinez cu privire la situația generală din lume. Împărtășim, de asemenea, convingerea că tendința spre dialog începe să primeze asupra celei de confruntare, iar politica de forță cedează locul mijloacelor politice și juridice în reglementarea problemelor". Ministrul sovietic a precizat că în cadrul discuțiilor cu Qian Qichen a fost propusă crearea unui grup mixt de specialiști militari și diplomatici pentru examinarea problemelor specifice de la frontiera dintre cele două țări și s-a convenit că poate fi considerabil intensificată cooperarea bilaterală economică și comercială. În ce privește problemele regionale, părțile au apreciat că există condiții prielnice pentru soluționarea situației conflictuale din Kampuchia, s-au pronunțat în favoarea unei reuniuni a miniștrilor de externe ai țărilor din Asia și Pacific cu privire la îmbunătățirea situației din regiune, au examinat probleme privind Afganistanul, Peninsula Coreea, dezarmarea, eliminarea arsenalelor nucleare și chimice. Schimbul de opinii a relevat, în mare măsură, puncte de vedere promițătoare — a precizat E. Șevardnadze.

La rîndul său, ministrul de externe al R.P. Chineze, Qian Qichen, a apreciat, în cadrul unei conferințe de presă după încheierea convorbirilor oficiale, că vizita sa în U.R.S.S. s-a soldat cu rezultate bune. În cursul convorbirilor cu Mihail Gorbaciov și cu Eduard Șevardnadze, a menționat el, au fost examinate o gamă largă de probleme referitoare la relațiile chino-sovietice, precum și aspecte ale vieții internaționale. În legătură cu multe probleme s-a adîncit înțelegerea reciprocă, dar au rămas și aspecte pe care trebuie să le examinăm în viitor. „De aceea, l-am invitat pe omologul meu, Eduard Șevardnadze, să facă o vizită în China, la începutul anului viitor, pentru continuarea convorbirilor", a afirmat ministrul de externe chinez. Qian Qichen a menționat că ambele părți au apreciat necesitatea unei întîlniri sovieto-chineze la nivel înalt și sînt gata să treacă imediat la pregătirea ei, pentru a o realiza în prima jumătate a anului viitor.

I. Olteanu

---

liniștească spiritele. Primele decizii ale șefului statului au fost de a nu accepta „nici un fel de condiții, de nici un tip" și de a ordona „reprimarea imediată a focarului de insurgenți".

În dimineața zilei de duminică 4 decembrie, un comunicat al Ministerului apărării dezminte zvonul potrivit căruia s-ar fi răsculat cea de a IV-a brigadă de infanterie aeropurtată din provincia Cordoba, la 700 kilometri nord-vest de capitală. La prînz, șeful forțelor armate masează circa 50 de tancuri în apropierea batalionului logistic 601 din Villa Martelli, în intenția de a-i înconjura pe rebeli. Autoritățile civile cer populației să evacueze zona înaintea izbucnirii „unui atac iminent" al trupelor leale, dar circa o mie de manifestanți forțează porțile batalionului. Timp de cîteva ore, rebelii trag în mulțime cu gloanțe de cauciuc, încercînd s-o risipească. Ciocnirile se soldează cu trei morți și 40 de răniți în rîndul populației civile. Puțin după orele 14, armata informează că „cercul s-a închis" în jurul rebelilor și cere populației „să nu se mai apropie" de Villa Martelli. Douăzeci și cinci de minute mai tîrziu, președintele Alfonsin ordonă ca „toate mijloacele" disponibile ale armatei și forțelor aeriene să vină în sprijinul forțelor leale ce urmau să reprime rebeliunea. În acest răstimp — relatează corespondentul „EFE" la Buenos Aires — „tensiunea devine dramatică" în Piața Congresului, unde mii de manifestanți așteaptă, „cu sufletul la gură", deznodămîntul.

La orele 16, Seinel Din părăsește batalionul 601 pentru a se îndrepta spre regimentul 6 de infanterie, din Mercedes, la 96 kilometri vest de capitală. La 19,30, președintele Raul Alfonsin anunță predarea lui Seinel Din și sprijinul său față de șeful forțelor armate, generalul José Dante Caridi, care, timp de două ore, a negociat cu rebelii, evitînd astfel o confruntare armată cu consecințe imprevizibile.

AFRICA AUSTRALĂ

Între impas și speranțe...

„Totul este pregătit pentru semnarea protocolului", aceasta este afirmația făcută de fiecare dintre reprezentanții celor patru țări angajate în negocierile desfășurate din nou în capitala congoleză. Dar, de la acest optimism (moderat, totuși), convorbirile au ajuns la un nou moment critic („din cauza unor probleme de ultimă oră"). În aceste condiții, observatorii apreciază că s-a irosit încă o șansă, problemele în discuție neavînd avansată o dată certă privind debutul rezolvării lor.

Mai întîi au apărut incertitudinile privind data desfășurării noii întîlniri de la Brazzaville, deși, imediat după ce, la 15 noiembrie, la Geneva, se realizase acordul de principiu, se vorbea de intervalul 29 noiembrie-1 decembrie a.c. Or, documentul respectiv, considerat a fi un real succes și, în consecință, fiind primit de observatori cu speranță, n-a fost urmat de o perioadă de consolidare a acestui succes, astfel încît s-au ivit noi controverse ce puneau la îndoială însăși convocarea întrunirii de la Brazzaville. Eforturile asidue, depuse în zilele următoare, s-au soldat cu convocarea întîlnirii din capitala congoleză, dar cu o zi mai tîrziu decît se prevăzuse. Scopul ei era semnarea unui protocol care, între altele, prevedea data și locul încheierii acordului definitiv, privind modalitățile de reglementare a întregului pachet de probleme din Africa australă. De asemenea, în documentul de la Brazzaville urma să se includă procesul de verificare a retragerii trupelor cubaneze din Angola și modul în care se va exercita această verificare. Ținînd seama de însăși convocarea, pînă la urmă, a întîlnirii din capitala congoleză, de declarațiile moderat optimiste ale celor patru delegații, observatorii au avansat opinia că lucrurile au reintrat pe făgașul normal și că negocierile se vor încheia cu succes. De altfel, la începutul acestora, ziariștilor prezenți pe culoarele sălii din „Mbamou Palace Hotel" din Brazzaville li s-a declarat că „totul este pregătit pentru semnarea protocolului". Pe măsură ce negocierile au depășit data fixată pentru finalizarea lor și au intrat în a treia zi, a apărut clar că se traversează un moment critic. Totuși, cînd, vineri, în hotelul situat pe „Avenue Mandela" — strada ce poartă numele cunoscutului lider al populației de culoare sud-africane, încarcerat de peste 22 de ani — au sosit ministrul de externe de la Pretoria, Roelof „Pik" Botha, și cel al apărării, generalul Magnus Malan, s-a crezut că acest impas va fi depășit, iar cei doi vor lua parte la ceremonia semnării protocolului. N-a fost, însă, așa. În primul rînd, întrucît „problemele de ultimă oră" ivite la Brazzaville nu au putut fi rezolvate, în pofida negocierilor îndelungi purtate. În al doilea rînd, pentru că sosirea celor doi membri-cheie ai guvernului sud-african n-a fost un gest pur protocolar, cum s-a crezut; avînd reputația cunoscută de „duri", ei s-au alăturat delegației Pretoriei, condusă pînă atunci de Neil van Hearden, director general în ministerul de externe de la Pretoria.

Așa cum au precizat părțile, principalele puncte de dezacord, care n-au putut fi încă soluționate, au fost — pe de o parte — procesul de verificare a retragerii trupelor cubaneze din Angola și — pe de altă parte — precizările delegațiilor angoleză și cubaneză, în sensul ca Africa de Sud să accepte principiul neamestecului în treburile interne ale Angolei, ca punct-cheie al viitorului acord. În noua situație, Luanda și Havana au denunțat „interferența Pretoriei într-un acord pe care Angola și Cuba îl negociază cu Organizația Națiunilor Unite și care va trebui aprobat de Consiliul de Securitate".

Sîmbătă, pe neașteptate, delegația sud-africană a părăsit Brazzaville, gestul surprinzînd delegațiile S.U.A., Cubei și Angolei, mai ales că ultimele două erau de părere că 95 la sută din probleme erau rezolvate în vederea semnării „protocolului". E drept, delegația Pretoriei a invocat „necesitatea unor consultări cu guvernul, practică obișnuită în cazuri similare", și, potrivit lui „Pik" Botha, ea „nu și-a explicat surpriza provocată restului delegațiilor de știrea revenirii sale acasă". Tot el a adăugat: „Dorim să ne reunim la Brazzaville, cît mai curînd posibil". Dacă delegația S.U.A., care acționează ca mediatoare, a considerat că plecarea sud-africanilor „nu este prea clară" (cum o apreciază „EFE") și, de aceea, s-a limitat să declare că „se vor continua contactele pentru a fixa viitoarea etapă a procesului de negocieri", delegațiile cubaneză și angoleză au calificat gestul Pretoriei drept „arogant și lipsit de respect", o „insultă" la adresa celorlalte trei delegații, a guvernului țării-gazdă și a întregului continent african.

În acest context, după cele șase luni de negocieri intense, care, uneori, s-au soldat cu succes, procesul reglementării situației din Africa australă a intrat într-un impas evident. Încercînd să afle ce șanse există pentru depășirea lui, agențiile de presă citează unele opinii, e drept neoficiale, potrivit cărora guvernul sud-african ar prefera, acum, să negocieze chestiunea „garanțiilor", în vederea retragerii trupelor cubaneze din Angola, cu viitoarea Administrație de la Washington, începînd din ianuarie anul viitor. Este, desigur ,o ipoteză, dar care, dacă se va dovedi adevărată, va conduce, iarăși, la tergiversarea rezolvării situației din Africa australă, fapt cu atît mai greu de acceptat, cu cît pașii făcuți pînă în prezent sînt importanți și cu real suport în așteptările popoarelor din această zonă geografică.

Dumitru Constantin

ISLAMABAD

Formarea noului guvern

După 11 ani, Pakistanul revine la sistemul civil de guvernare, prin desemnarea lui Benazir Bhutto ca prim-ministru al noului cabinet format la Islamabad.

Numirea sa a fost anunțată la 1 decembrie, de către președintele interimar, Ghulam Ishaq Khan. Un purtător de cuvînt a precizat că președintele a luat această hotărîre după intense consultări cu lideri ai diverselor formațiuni politice și membri ai Adunării Naționale — forul legislativ federal, ales la 16 noiembrie —, ca și după o atentă examinare a prevederilor constituționale corespunzătoare.

Între timp, la 30 noiembrie, la Islamabad, a avut loc ședința inaugurală a noii Adunări Naționale, în componența rezultată din recentele alegeri generale. După depunerea jurămîntului, deputații au procedat la desemnarea, prin vot secret, a celor 20 de femei — deputate în parlament. La alegerile pentru ocuparea acestor locuri de deputat rezervate femeilor, formațiunea lui Benazir Bhutto, Partidul Poporului din Pakistan (P.P.P.), a mai obținut 12 locuri, consolidîndu-și, astfel, poziția cîștigată la scrutinul general. În prezent, P.P.P. dispune în Adunarea Națională de 105 mandate, în vreme ce principalul său adversar în alegeri, Alianța Democratică Islamică, are numai 60. P.P.P. mai beneficiază de sprijinul unui număr de parlamentari aparținînd altor grupări politice, ceea ce i-a permis să-și asigure majoritatea constituțională, pe baza căreia să i se încredințeze formarea noului cabinet federal.

Benazir Bhutto — consemnează presa pakistaneză și internațională — este fiica mai mare a fostului prim-ministru pakistanez, Zulfikar Ali Bhutto (înlăturat de la putere în 1977, printr-o lovitură de stat militară și executat doi ani mai tîrziu). După studii în țară, Benazir Bhutto a urmat cursurile universităților Oxford și Harvard, fiind licențiată în științe politice. După evenimentele din 1977, Benazir și mama sa, Nusrat, — care și-au asumat conducerea Partidului Poporului — au fost consemnate în stare de arest la domiciliu. În 1984, ea s-a refugiat în Marea Britanie. S-a reîntors definitiv în țară în 1986. În ultimii 11 ani, Benazir Bhutto a luptat pentru revenirea la un sistem civil pe deplin democratic de guvernare în Pakistan.

Noul premier pakistanez, Benazir Bhutto

Într-o cuvîntare radiotelevizată, adresată națiunii după numirea sa în funcție, Benazir Bhutto a menționat că, între obiectivele guvernului său, figurează edificarea unei țări progresiste și moderne, întărirea unității naționale, utilizarea rațională a resurselor umane, materiale și financiare, crearea unui sistem cuprinzător de ocrotire a sănătății și de educație. Una din sarcinile guvernului pe plan intern —a spus noul premier — va fi restabilirea Constituției din 1973.

Pe plan extern, B. Bhutto a subliniat că se are în vedere promovarea unei politici dinamice, de dezvoltare a relațiilor cu toate statele, pe baza avantajului reciproc. Un țel al politicii sale externe

— a arătat premierul — este îmbunătățirea relațiilor cu India și celelalte țări vecine, precum și întărirea relațiilor cu S.U.A., îmbunătățirea relațiilor cu U.R.S.S. și menținerea raporturilor de prietenie cu R.P. Chineză. În altă ordine de idei, a fost afirmat sprijinul față de interesele și drepturile țărilor în curs de dezvoltare.

În noul guvern pakistanez, premierul Benazir Bhutto și-a rezervat portofoliile apărării și finanțelor. Conducerea ministerului de interne și cea a ministerului justiției a revenit lui Aitezaz Ahsan. Ideea continuității în domeniul politicii externe este relevată — apreciază observatorii — de menținerea în funcția de ministru de externe a lui Sahibzada Yaqub Khan, titularul acestui portofoliu din 1982 și unul din semnatarii acordurilor de la Geneva privind Afganistanul, deși acesta este membru al Alianței Democratice Islamice, principala rivală în alegeri a P.P.P.

La prima întrunire a noului cabinet au fost trecute în revistă problemele țării, în special în ce privește situația economică. Au fost, de asemenea, discutate — potrivit știrilor sosite de la Islamabad — aspecte ale politicii externe, printre care apropiata întîlnire la nivel înalt a Asociației Asiei de Sud pentru Cooperare Regională (S.A.A.R.C.), care se va desfășura, luna aceasta, în Pakistan, și vizita premierului indian, Rajiv Gandhi, prilejuită de reuniune.

Evenimentul următor, așteptat cu cel mai mare interes, este alegerea șefului statului, prevăzută pentru 12 decembrie. Sarcina revine unui colegiu electoral, constituit din membrii Adunării Naționale, Senatului și adunărilor provinciale. După dispariția (în urma unei catastrofe aeriene) a președintelui Mohammad Zia-ul Haq, potrivit prevederilor constituționale, președintele Senatului pakistanez, Ghulam Ishaq Khan, a preluat funcția, cu titlu interimar. Agenția pakistaneză a făcut cunoscută candidatura lui Ghulam Ishaq Khan pentru alegerile prezidențiale. Odată cu numirea noului prim-ministru, s-au anunțat ridicarea stării de urgență și dizolvarea consiliului de urgență, a cabinetului interimar, care au funcționat în perioada de tranziție.

În sfîrșit, conform Constituției, noul guvern va avea de făcut față, în următoarele 60 de zile, unui vot de încredere în Adunarea Națională. În funcția de președinte al acesteia a fost ales, la 3 decembrie, candidatul partidului guvernamental, Meraj Khalid.

Liana Enescu

CARACAS

După alegeri — preocupări prioritare

Circa 9 milioane de venezuelani au fost chemați la urne, duminică 4 decembrie, pentru a alege un nou președinte (în cadrul scrutinului prezidențial), 200 deputați, 50 senatori și 326 reprezentanți în adunările regionale ale celor 20 de state ale țării (în cadrul scrutinului legislativ). La ora cînd scriem aceste rînduri, se anunțase — neoficial — victoria în alegerile prezidențiale a social-democratului Carlos Andrés Perez, candidatul Acțiunii Democratice (A.D.). În ce privește rezultatele pentru Congresul Național și adunările regionale, acestea vor fi cunoscute după intrarea revistei noastre sub tipar.

Îndată după anunțarea (neoficială) a rezultatului scrutinului prezidențial, mii de simpatizanți ai candidatului Acțiunii Democratice au ieșit pe străzile capitalei pentru a-i sărbători triumful, agitînd pancarte și drapele albe (culoarea partidului de guvernămînt).

Carlos Andrés Perez, cel de-al șaptelea președinte constituțional din ultimii 30 de ani, este primul lider politic ce va deține, în două rînduri, magistratura supremă. A mai fost președinte al Venezuelei între 1974 și 1979, cînd a naționalizat industria petrolieră. Va guverna țara din februarie 1989, cînd urmează a fi instalat, și pînă în 1994, perioadă pe care el însuși o consideră „dificilă".

Prăbușirea prețului la petrol, care reprezintă 90 la sută din exporturile țării — de la 34 de dolari barilul în 1981, la 18 dolari, la începutul acestui an, și 13,5 dolari, în prezent — a avut drept rezultat diminuarea rezervelor operaționale la mai puțin de 2,2 miliarde dolari, față de 7 miliarde în urmă cu trei ani, precum și o creștere a deficitului balanței de plăți de la 800 milioane la 2 miliarde dolari. Povara datoriei externe, care situează Venezuela pe locul patru pe lista datornicilor, este de 35 miliarde dolari, plata dobînzilor și a capitalului (5,6 miliarde) reprezentînd, în acest an, aproape 70 la sută din totalul exporturilor. În acest context, rata inflației a ajuns, potrivit cifrelor oficiale, la 27 la sută.

Abordînd, în cadrul campaniei electorale, toate aceste „probleme grave", în fața cărora „nu e timp de pierdut", Carlos Andrés Perez a încercat să definească și o serie de soluții pe care se angajează, acum, să le respecte : „Voi îndeplini, unul cîte unul, toate cuvintele pe care le-am spus în timpul campaniei electorale". În ce privește datoria externă, „nu mă voi coverti într-un gladiator, pentru a înfrunta, singur, sistemul financiar", „ci vom autolimita plățile datoriei, pentru că nu vom putea plăti în forma în care ni se cere în momentul de față". Partizan al întăririi OPEC (Venezuela este membru fondator al acestei organizații), președintele ales a anunțat că va propune o reuniune extraordinară a președinților acesteia, care să discute situația pieței petroliere internaționale. De-acum înainte — sublinia el — „nu ne vom mai baza pe creditul pe care, ieri, îl puteam obține cu ușurință de la o bancă internațională plină cu petrodolari, ci vom avea posibilități de investiții străine, suficiente pentru a substitui ceea ce reprezenta, altă dată, creditul". Conștient că „terenul" său de guvernare va fi „diferit" de cel din urmă cu zece ani, Andrés Perez se arată optimist, deoarece — cum declara el, într-un recent interviu acordat agenției „EFE" — „contez pe mai multă experiență și pe o țară cu mai puține resurse economice, dar cu mai multe resurse umane".

În același timp, președintele ales recunoaște că mandatul său va beneficia de „o bază bună", pe care o lasă președintele Jaime Lusinchi, care, după părerea sa, a guvernat țara în etapa cea mai dificilă din ultimii 30 de ani de regim democratic. „Acum — declară el, lansînd un apel la consens național — este ora cea mai potrivită să reiterez că principiul conducător al întregii mele activități prezidențiale îl va reprezenta **concertarea** ; din acest moment, toți venezuelanii, indiferent pentru care partid au votat, se bucură de respectul și considerația mea și vor fi colaboratorii mei de guvernare".

Victoria lui Carlos Andrés Perez, de altfel așteptată, are loc într-un moment pe care analiștii politici locali l-au numit de „tranziție", avînd în vedere profundele transformări ce se așteaptă a se produce atît în ce privește structura politică, cît și cea economică a țării.

R.D.

În această săptămînă...

Act terorist

La 2 decembrie, pe aeroportul din orașul Mineralniie Vodi, patru teroriști au luat ca ostatici 30 de elevi și o învățătoare din orașul Ordjonikidze (Caucazul de nord). După cum transmite agenția „TASS", a avut loc un schimb între ostatici și opt membri ai echipajului unui avion „IL-76" care, potrivit cererii ultimative a teroriștilor, i-a transportat pe aceștia la Tel Aviv. La 3 decembrie, autoritățile israeliene, dînd curs solicitării părții sovietice, au acceptat să-i predea pe infractori. Teroriștii au fost transportați la Moscova cu două avioane speciale. În primul, „IL-76", pilotat de același echipaj care îi transportase la Tel Aviv, s-au aflat căpetenia bandei — Pavel Iakșianț — și un alt infractor, iar în cel de-al doilea, „TU-154", au fost aduși ceilalți doi membri ai bandei, împreună cu soția căpeteniei, care, după cum s-a stabilit, a jucat și ea rol de ostatică.

Părții sovietice i-au fost returnați banii care fuseseră înmînați teroriștilor la cererea acestora.

Într-o convorbire cu corespondentul agenției „TASS", un cadru de conducere din Comitetul Securității de Stat al U.R.S.S. a subliniat că operațiunea s-a încheiat cu succes, constituind un avertisment pentru cei care mai urzesc astfel de planuri criminale.

OPEC
și prețul petrolului

Reuniunea OPEC, încheiată săptămîna trecută, după 12 zile de controversate dezbateri, este prima, de cîțiva ani, care s-a soldat cu un acord unanim al tuturor celor 13 țări membre ale organizației. Acordul prevede plafonarea livrărilor acestor țări pe piața mondială în vederea susținerii prețurilor, care au cunoscut, în ultimul timp, o nouă tendință de pronunțată scădere.

În anii '80, în fața nu a sporirii (ca în întreg deceniul trecut), ci a micșorării cererii pe piața mondială — antrenată de reducerea consumului (vezi **tabel**), sub efectele atît ale slabei creșteri economice pe plan internațional, cît și ale măsurilor de economisire adoptate pretutindeni, îndeosebi în țările consumatoare-importatoare, măsuri în parte stimulate tocmai de anterioarele majorări masive ale prețurilor la petrol — țările OPEC au încercat să combată presiunile, exercitate de noua situație, în direcția scăderii prețurilor (care le afecta încasările financiare) printr-o restrîngere a ofertei, autolimitîndu-și extracțiile și, în consecință, livrările pe piața mondială. Dar repartizarea între țările membre a limitărilor de producție s-a dovedit o problemă mereu mai dificilă, pe măsură ce limitările considerate necesare pe plan de ansamblu au devenit mai mari. Și cuantumul acestora a crescut considerabil, fiind determinat nu doar de scăderea consumului mondial, ci și de prezența tot mai activă, ca ofertanți de petrol pe piețele internaționale, a exportatorilor din afara OPEC. Aceștia, nelegați de cele convenite în cadrul OPEC, și-au sporit producția (vezi **tabel**) și, desfăcînd la prețuri mai mici, și-au majorat sensibil cota în exporturile mondiale, în detrimentul țărilor OPEC. Ponderea acestora din urmă a scăzut în producția mondială de la peste 1/2 în a doua jumătate a deceniului trecut la sub 1/3, iar cota în exporturile mondiale a coborît la mai puțin de 2/3 față de aproape 9/10 (vezi **tabel**).

Restrîngerile de producție în OPEC ajungînd la cuantumuri deosebit de importante (echivalente cu circa 1/2 din extracțiile de vîrf din perioada 1978—1979), împărțirea acestora între țările membre a devenit subiect de dispute și controverse. Pe de-o parte, acele dintre țările membre cu populații puțin numeroase dar cu producții și exporturi mari, și, deci, cu venituri ridicate și-au văzut înăsprite presiunile asupra lor din partea celorlalte țări pentru a prelua grosul limitărilor de producție. Multe din cele din urmă, cu populații numeroase dar cu producții și exporturi mai mici și, deci, cu venituri mai reduse și nevoi mai mari, au început să cunoască serioase dificultăți economico-financiare, cu atît mai mult cu cît, mizînd anterior pe o creștere în continuare a prețurilor la petrol, angajaseră importante proiecte economice și industriale finanțate din credite externe, aflîndu-se acum, datorită scăderii prețurilor și autolimitării producției, printre cele mai îndatorate state. Pe de altă parte, primele țări s-au plîns că — deși au preluat grosul restrîngerilor de producție, ajungînd ele însele la „limita posibilului" — efortul lor nu este onorat de celelalte țări, care nu respectă „disciplina" convenită, producînd peste cotele prevăzute și livrînd, direct sau deghizat, la prețuri sub cele stabilite.

Multe țări OPEC au vizat să asocieze, la politica restrîngerilor de producție și livrărilor, și principali producători-exportatori din afara OPEC, pentru ca nu numai OPEC să suporte consecințele autolimitării extracțiilor în vederea adaptării ofertei la cererea mondială, cu scopul susținerii prețurilor. S-a încercat chiar să se forțeze mîna acestora, abandonîndu-se temporar politica restrîngerilor de producție și, deci, lăsîndu-se prețurile să scadă abrupt, în ideea că producătorii-exportatori din afara OPEC, afectați la rîndul lor de scăderile de prețuri (cu atît mai mult cu cît în general produc la costuri mult superioare celor din țările OPEC), vor fi determinați să coopereze cu organizația. Unii dintre aceștia (printre care Mexic, Egipt, China, Malayezia, Angola) și-au declarat disponibilitatea pentru o cooperare, condiționînd-o, însă, de realizarea unor acorduri prealabile între înșeși țările membre ale OPEC privind autolimitarea livrărilor și respectarea cotelor stabilite.

Un asemenea acord nu s-a realizat efectiv. Întrucît, chiar dacă au fost convenite restrîngeri, multe țări OPEC nu le-au operat pe plan practic, astfel încît livrările țărilor membre ale organizației pe piața mondială au depășit constant, în ultimii ani, plafoanele fixate de către ele însele pe ansamblu. Un factor politic a complicat realizarea unor acorduri efective : conflictul armat dintre Iran și Irak. Pentru ambele țări, veniturile din petrol (masiv preponderent în export) erau esențiale în finanțarea și desfășurarea războiului. Ca atare, ambele țări — membre ale OPEC — au reclamat cote cît mai ridicate în producția de ansamblu a organizației. În plus, Irakul a solicitat o cotă paritară cu Iranul, solicitare pe care acesta din urmă a respins-o sub motivația că, în întreaga istorie a OPEC, cota Iranului a fost mai mare decît cea a Irakului. În fața imposibilității unui compromis s-a ajuns în situația ca, din 1986, plafoanele de producție pe ansamblul organizației să fie convenite doar între 12 dintre țările membre, Irakul neparticipînd și considerîndu-se „dezlegat" să producă după propriile necesități.

În ultimele luni, a intervenit o tendință de scădere sensibilă a prețurilor — aproape similară celei din 1986 —, cursurile de vînzare ale unor sorturi de petrol coborînd la 12—13 dolari barilul, față de 18 dolari barilul (prețul de referință în vigoare al OPEC) și 35—40 dolari barilul în punctul de vîrf din perioada celui de-al doilea val de majorări masive ale prețurilor la țiței. Estimativ, prețurile la sfîrșitul acestui an sînt apreciate a reprezenta circa 110 la sută în termeni nominali și chiar numai 80 la sută în termeni reali, în comparație cu nivelul din 1978 considerat egal 100, față de 262 la sută și, respectiv, 209 la sută în 1981 (vezi **tabel**). O asemenea scădere a fost pusă pe seama unui exces al ofertei în raport cu cererea mondială, la care contribuția „supraproducției" țărilor OPEC era considerată substanțială, 2—3 milioane barili zilnic (acestea livrînd 21—22 milioane barili zilnic, față de circa 18,7 milioane barili zilnic, cît ar fi fost necesar pentru echilibrarea cererii și ofertei). Din punctul de vedere al OPEC, presiunile în direcția unui acord de autolimitare a producției au crescut pe măsură ce tendința de scădere a prețurilor s-a accentuat.

În astfel de condiții, a avut loc ultima reuniune ministerială a organizației. Contextul politic schimbat — în urma încetării ostilităților militare dintre Iran și Irak — a favorizat încheierea unui acord: Iranul a acceptat o cotă paritară cu Irakul, arătînd că decizia a fost influențată de faptul că stabilirea cotei irakiene nu a afectat nivelul reclamat de Iran în ce privește cuantumul cotei proprii și, întrucît mai multe alte țări arabe membre au consimțit la restrîngeri ale cotelor lor (în favoarea celei irakiene), plafonul de producție pe ansamblul organizației (18,5 milioane barili zilnic) a rămas cel de natură a determina o inversare a tendințelor din domeniul prețurilor. Iar Irakul și-a declarat disponibilitatea de a reveni ca participant activ la acordurile privind politica organizației pe tărîmul producției și prețurilor. La rîndul ei, Arabia Saudită, cel mai mare producător și exportator din cadrul OPEC, a renunțat, în ultimul moment, la propunerea de a se stabili mecanisme care să nu permită livrări sub nivelul minim de 15 dolari barilul, în favoarea exigenței exprimate de ceilalți membri de a se tinde spre un preț de 18 dolari barilul, obiectiv mai ambițios dar mai greu realizabil, avînd în vedere conjunctura, în decursul celor 6 luni în care este prevăzut să opereze acordul încheiat.

Experți în materie și observatori ai scenei petroliere internaționale sînt de părere că, în cazul în care țările OPEC vor respecta plafoanele de livrare stabilite, prețurile ar putea să urce treptat, majorări semnificative, față de nivelurile actuale, urmînd a se consemna în martie-aprilie anul viitor. Prima reacție a pieței la acordul OPEC a fost o sensibilă sporire a prețurilor (de aproape 1 dolar pe baril). Amploarea majorărilor de prețuri este, însă, greu prognozabilă, multiple alte variabile — printre care pulsul activității economice mondiale, caracterul blînd sau, dimpotrivă, aspru al iernii în emisfera nordică (unde se concentrează grosul consumului pe plan internațional), asocierea, sau nu, la politica restrîngerilor de producție a producătorilor-exportatori din afara OPEC etc — intrînd în ecuația prețurilor petroliere.

dr. Ilie Șerbănescu

EVOLUȚII ÎN PLAN PETROLIER

	1978	1981	1987
Consumul mondial			
— din care țări industrializate occidentale	**100**	**96**	**97**
	100	**88**	**85**
Preț mediu			
— nominal	**100**	**262**	**133**
— real *)	**100**	**209**	**94**
Producție			
— OPEC	**100**	**77**	**63**
— Alți producători	**100**	**110**	**124**
Ponderi ale OPEC			
— în producția mondială (%)	**51**	**37**	**32**
— în exporturile mondiale (%)	**88**	**74**	**64**

*) preț nominal ajustat cu evoluția prețurilor la importurile țărilor exportatoare de petrol.

Sursa : Calculat pe baza datelor F.M.I. (World Economic Outlook 1988) ; nivelurile din 1978 ale consumului, prețurilor și producției considerate egale cu 100.

PORTO. Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Portughez

Timp de patru zile (1—4 decembrie), în orașul Porto s-au desfășurat lucrările celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Portughez, la care au participat 2000 de delegați ai partidului, precum și invitați din partea unor partide comuniste și muncitorești.

În numele Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **delegaților la Congres, tuturor membrilor partidului le-a fost adresat un cald salut tovărășesc, împreună cu cele mai bune urări de succes, în desfășurarea lucrărilor congresuale, de către reprezentantul P.C.R., tovarășul Nicolae Constantin, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Colegiului Central de Partid. Congresul Partidului Comunist Portughez — a subliniat vorbitorul — este un prilej de a evoca cu satisfacție bunele raporturi de prietenie, solidaritate și colaborare statornicite între partidele noastre și de a exprima convingerea fermă că ele se vor dezvolta și întări și în viitor, în interesul și spre binele popoarelor român și portughez, al cauzei generale a socialismului și păcii, al unității forțelor revoluționare, progresiste și democratice de pretutindeni, în lupta pentru înfăptuirea dezarmării și întărirea păcii și securității internaționale, pentru triumful idealurilor de dreptate socială și națională, de independență și progres ale tuturor națiunilor.**

În cadrul lucrărilor, desfășurate sub deviza „Pentru o democrație avansată în pragul secolului XXI", delegații au examinat raportul și tezele Comitetului Central al P.C.P., noul program al partidului, precum și modificările la statutul acestuia. În prima zi a lucrărilor, Alvaro Cunhal, secretar general al P.C.P., a prezentat raportul Comitetului Central, subliniind că partidul comuniștilor portughezi este pregătit „să înfrunte noi probleme și noi situații".

În documentele supuse dezbaterii, s-a făcut o amplă analiză a situației politice, economice și sociale din țară, precum și a activității partidului în perioada scursă de la precedentul congres, definindu-se, totodată, obiectivele și sarcinile politico-organizatorice ale comuniștilor portughezi în etapa actuală și în perspectivă, pînă la sfîrșitul acestui secol.

În ultima zi a lucrărilor, participanții au adoptat noul Program al partidului (vechiul program politic data de peste douăzeci de ani, din perioada de clandestinitate ; P.C.P., înființat în 1921, a fost legalizat în 1974, după „revoluția garoafelor roșii"), o rezoluție politică, precum și o serie de modificări și amendamente la Statut. În Program se subliniază, între altele, că partidul comuniștilor portughezi constituie cea mai serioasă, mai completă și mai coerentă propunere de alternativă la politica promovată de guvernele ce s-au succedat la conducerea țării în ultimii ani, că a fost și rămîne singura organizație politică importantă, care se opune, ferm și consecvent, politicii cercurilor de dreapta, constituind sprijinul cel mai de seamă pentru instaurarea democrației în țară și fiind parte componentă a forțelor revoluționare din întreaga lume.

Alvaro Cunhal a fost reales în funcția de secretar general al P.C. Portughez

Congresul a ales noul Comitet Central, alcătuit din 175 de membri, care, în cadrul primei sale ședințe plenare, a desemnat Comisia Politică și Secretariatul C.C. al P.C.P. În funcția de secretar general al partidului a fost reales Alvaro Cunhal. În cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor, Cunhal a evidențiat unitatea rîndurilor partidului, capacitatea lui de a conduce lupta oamenilor muncii pentru edificarea unei societăți a democrației înaintate.

R.D.

Documentul politic al P.C. Italian pentru cel de-al XVIII-lea Congres al partidului

În cadrul plenarei C.C. și Comisiei Centrale de Control ale P.C.I. a fost dezbătut documentul politic pentru cel de-al XVIII-lea Congres național al partidului, care va avea loc în martie 1989, la Florența — informează agenția „ANSA". „Noul curs" preconizat de documentul amintit se poate rezuma astfel : un partid comunist italian, care propune reforme în toate domeniile, începînd cu propria sa organizare și aceea a sindicatului și pînă la instituțiile naționale și ale C.E.E. „Cu acest document — a declarat secretarul general Achille Occhetto — noi dovedim că nu este în curs nici un proces de autoizolare, ci că vrem să stabilim strategia politicii de alternativă". Congresul, se arată în document, va fi chemat să reelaboreze statutul partidului pentru a găsi un nou echilibru între responsabilitățile membrilor săi și ale conducătorilor și pentru a stabili noi metode și proceduri de alegere a acestora din urmă. Este afirmată, totodată, necesitatea unei politici radical noi în selectarea și formarea cadrelor de conducere, preconizîndu-se chiar o reducere a numărului acestora.

P.C.I. — se relevă în document — intenționează să fie, în continuare, un partid de masă, dar și un partid de opinie, iar, în acest sens, avansează o serie de propuneri, în primul rînd edificarea unei stîngi unite în Europa occidentală. „O stîngă capabilă — așa cum nu este încă la ora actuală — să reprezinte o alternativă reală la conducerea politică și socială a Europei". Pe această linie, el cere reforma instituțională a C.E.E., precum și inițiative vizînd depășirea dezechilibrelor economice dintre țările membre ale Pieței comune, o nouă abordare a politicii agricole. „Piața comună a cunoscut o dezvoltare puternică, se arată în document, și va continua să se dezvolte ; dar acest lucru nu trebuie să se identifice cu extinderea modelului de capitalism contemporan". Spre deosebire de opțiunile marilor centre ale puterii economice și financiare, comuniștii italieni se pronunță pentru instituții internaționale eficiente și democratice — relevă „ANSA".

În legătură cu relațiile P.C.I. cu celelalte partide, documentul relevă că P. C. Italian invită pe socialiști „la o reflecție critică". Referindu-se la contradicțiile existente în politica P.S.I., documentul subliniază că recomandările făcute socialiștilor urmăresc nu numai stabilirea de „convergențe asupra unor obiective concrete, ci și schimbări de orientare politică, pentru a favoriza alternativa". De asemenea, P.C.I. aduce critici Partidului Democrat-Creștin (care, în opinia P.C.I., a constituit „o axă cu centrele de decizie ale puterii economico-financiare"). Documentul P.C.I. precizează, în schimb, că relațiile comuniștilor cu partidele radical, democrat-proletar și ecologist sînt mai puțin polemice și „mai constructive decît în trecut".

În continuare, sînt abordate ideile de bază ale stîngii (libertate, egalitate în drepturi, solidaritate), afirmîndu-se că acestea continuă să caracterizeze propunerea privind o adevărată alternativă la guvern.

În sfîrșit, în legătură cu sindicatele, în document se arată că „este necesară găsirea instrumentelor menite să permită reînnoirea solidarității efective dintre diferitele forțe democratice și raporturi mai strînse cu membrii de sindicat".

În raportul prezentat la plenară, Achille Occhetto, secretar general al P.C.I., s-a referit pe larg la o serie de probleme privind socialismul, situația din Europa și politica internațională — arată agenția „TASS". El a subliniat că necesitatea edificării socialismului decurge din contradicțiile societății capitaliste și constituie un răspuns obiectiv la aceste contradicții. În același timp, contradicțiile sociale și de clasă nu pot fi înlăturate dacă socialismul este înțeles ca un sistem închis. Dezarmarea reprezintă o necesitate istorică nu numai pentru preîntîmpinarea războiului, ci și pentru eliberarea unor resurse uriașe, care pot și trebuie să fie orientate spre soluționarea principalelor contradicții ale epocii noastre. El a evidențiat dorința comuniștilor italieni de a-și aduce contribuția la edificarea unei autentice securități europene, pentru care militează forțele de stînga de pe continent, care trebuie să depășească divergențele istorice și să constituie o alternativă democratică reală în Europa.

Inflație

În ultimele 12 luni, rata medie a creșterii prețurilor în țările membre ale C.E.E. a fost de circa 4 la sută. Cele mai mari rate au fost înregistrate în Grecia (14,1 la sută), Marea Britanie (6,4 la sută), Spania (5,2 la sută), Italia (4,9 la sută) și Danemarca (4,2 la sută) — informează agenția „ANSA", citînd un raport al Comisiei C.E.E. dat publicității la Bruxelles.

Scrisoare

Cu apelul „Dați-ne speranțe, în numele viitorului copiilor noștri!", cunoscutul savant american Carl Sagan și soția sa au adresat o scrisoare deschisă președintelui ales al S.U.A., George Bush, în care îi cer să acționeze în direcția încetării cursei înarmărilor. Autorii scrisorii relevă că enormele cheltuieli pentru

Peste 400 000 de oameni au participat, la Roma, la o amplă demonstrație de protest împotriva intențiilor guvernului italian de a diminua deficitul bugetar al țării, pe seama reducerii cheltuielilor sociale. Participanții au cerut, totodată, mai multă echitate în domeniul stabilirii impozitelor, ca și măsuri eficiente împotriva evaziunilor fiscale, datorită cărora statul pierde, anual, miliarde de lire

1000+1

înarmare au dus la slăbirea, și nu la întărirea securității naționale. Este subliniată, totodată, necesitatea de a se face noi pași în direcția reducerii nivelului confruntării nucleare, încetării experiențelor cu arme atomice și renunțării la programul „războiului stelelor", de militarizare a spațiului cosmic, care sporește pericolul de război. Președintele ales este chemat să utilizeze mijloacele economisite prin reducerea armamentelor pentru apărarea mediului înconjurător și combaterea sărăciei.

Tratat

Între guvernele chinez și mongol a fost semnat tratatul referitor la sistemul de frontieră și soluționarea problemelor de graniță, informează agenția „China Nouă". Tratatul, primul de acest gen semnat de China cu o țară vecină, este menit să contribuie la menținerea stabilității la granița comună și a păcii în regiunea de frontieră, precum și la soluționarea problemelor de frontieră dintre cele două țări, pe baza principiilor înțelegerii și cooperării reciproce. Tratatul a fost semnat de Liu Shuqing, adjunct al ministrului chinez de externe, și de D. Lundong, adjunct al ministrului de externe al Mongoliei.

Importuri

Guvernul francez a hotărît, începînd de la 2 decembrie, să ridice embargoul asupra importurilor de petrol provenite din Iran, a anunțat ministerul industriei. Embargoul a fost decretat în august 1987, după ruperea relațiilor diplomatice dintre Paris și Teheran.

Campanie

Un mare număr de intelectuali din Marea Britanie s-au pronunțat pentru înlocuirea „Constituției nescrise" a țării cu un document scris, care să garanteze, în mod expres, drepturile și libertățile civile. Organizatorii acestei campanii au elaborat textul unui proiect de Constituție în care sînt incluse o reformă a Camerei Lorzilor (camera superioară a Parlamentului), adoptarea unui sistem de reprezentare proporțională și alte măsuri. Spre deosebire de majoritatea statelor lumii, în Marea Britanie nu există un text unic al Constituției, aceasta îmbrăcînd forma unor legi păstrate prin tradiție, precedente, cutume, pacte etc.

Baze

Negocierile dintre Statele Unite și Grecia privind viitorul bazelor militare americane pe teritoriul elen sînt foarte complexe și dificile, nefiind exclusă posibilitatea suspendării lor — a declarat un purtător de cuvînt oficial, la Atena, citat de agențiile de presă. Declarația a fost făcută în contextul precizării că o nouă rundă de convorbiri bilaterale, în această problemă, va avea loc la mijlocul lunii decembrie. După cum se știe, anterior, guvernul elen a anunțat că acordul care reglementează statutul actual al bazelor americane în Grecia, semnat în iulie 1983, expiră la 31 decembrie a.c., și a precizat că S.U.A. trebuie să lichideze, pentru început, baza aeriană de la Hellenikon, de lîngă Atena. În cazul nerealizării unei înțelegeri referitoare la celelalte instalații militare americane, S.U.A. urmează ca, în decurs de 17 luni, să procedeze la retragerea lor de pe teritoriul elen.

Apă

La Cairo s-au desfășurat lucrările unei conferințe africane consacrate problemei resurselor de apă, la care au luat parte delegații din țările riverane fluviului Nil, precum și reprezentanți ai unor organizații internaționale incluzînd F.A.O. și P.N.U.D. Participanții au dezbătut diverse aspecte ale extinderii colaborării în domeniul dezvoltării rețelei de irigații, precum și posibilitatea creării unui organism comun de lucru pentru coordonarea măsurilor practice în această direcție. În luările de cuvînt, delegații au subliniat că seceta care s-a abătut în ultimii ani asupra Africii situează pe prim-plan problema unei mai strînse colaborări în distribuirea și utilizarea resurselor de apă.

Opoziție

Într-un interviu acordat ziarului „Boston Globe", liderul majorității democrate din Senatul nord-american, George Mitchell, a menționat că se va opune oricărei încercări a Administrației S.U.A. de a reînnoi ajutorul militar destinat forțelor „contras" din Nicaragua — transmite agenția „Prensa Latina". El a fost de părere că noua administrație trebuie să-și folosească întregul potențial pentru consolidarea procesului de pace din America Centrală.

Opțiune

Tot mai mulți oameni de știință din R.F. Germania preferă să-și pună calitățile profesionale și umane în serviciul păcii și dezarmării decît în slujba dezvoltării de noi sisteme de arme și înarmare, a declarat biologul Ulrike Beislegel, președinte al unei organizații pentru pace din R.F.G., care reunește aproximativ 1 000 de fizicieni, chimiști și alți oameni de știință. Vorbind la Congresul pentru pace al oamenilor de știință, de la Tübingen, el s-a pronunțat ferm împotriva planurilor de modernizare a armelor nucleare cu rază scurtă de acțiune ale N.A.T.O. La rîndul său, fizicianul Werner Buckel, din Karlsruhe, a relevat că, împreună cu colegii săi din mișcarea pentru pace, militează pentru edificarea unui climat internațional în care dezarmarea să devină un proces ireversibil.

Transporturi

Etiopia și Djibouti au semnat un acord privind utilizarea și întreținerea în comun a căilor de comunicație. Transporturile dintre cele două țări se efectuează acum pe o magistrală de cale ferată de 700 km (între Addis Abeba și Djibouti). Această nouă înțelegere între cele două părți intervine ca urmare a dialogului la nivel înalt, de la Addis Abeba, dintre șefii de stat, Mengistu Haile Mariam, și, respectiv, Hassan Gouled Aptidon.

Sondaj

Potrivit unui sondaj de opinie efectuat de Centrul de reunificare națională în rîndul celor mai influente pături ale populației sud-coreene, două treimi dintre persoanele chestionate s-au pronunțat în favoarea retragerii trupelor americane din sudul peninsulei. Peste 96 la sută dintre cei chestionați au evidențiat importanța reunificării Coreei.

Conferință

Ideea convocării unei conferințe internaționale privind Afganistanul, propusă de președintele Najibullah, reprezintă un pas principial nou în întreaga situație afgană, permite examinarea, pe o largă bază internațională, a diferitelor aspecte ale situației create în jurul acestei țări — se arată într-o declarație a Ministerului afacerilor externe al U.R.S.S. „Convocarea unei asemenea conferințe — scrie agenția T.A.S.S., relatînd conținutul declarației — este deosebit de actuală în condițiile în care, de la intrarea în vigoare a acordurilor de la Geneva au trecut peste șase luni, iar reglementarea problemei afgane nu s-a realizat pe deplin".

Sondă

Agenția Spațială (vest)-Europeană (E.S.A.) a anunțat, la Paris, că va lansa, în anul 2002, o sondă spațială care va explora planeta Saturn și satelitul ei Titan, precum și Luna. Misiunea științifică — ce se va desfășura în colaborare cu N.A.S.A. — va începe în anul 1996 prin studierea unui asteroid și a planetei Jupiter, după care, în 2002, sonda spațială se va îndrepta spre Titan — informează agenția „EFE".

Miniștrii relațiilor externe ai republicilor Costa Rica, El Salvador, Honduras, Guatemala și Nicaragua, reuniți la Ciudad de Mexico, au anunțat convocarea unei noi întîlniri prezidențiale centroamericane în zilele de 15 și 16 ianuarie 1989, la San Salvador, în vederea reactivării procesului de pace în America Centrală, în conformitate cu prevederile acordurilor „Esquipolas II", semnate la 7 august 1987, în Guatemala. Multe ziare din străinătate, publicînd această știre, au inserat fotografia alăturată, reprezentînd pe cei cinci președinți ce au semnat, în Guatemala, acordurile „Esquipolas II" : Daniel Ortega (Nicaragua), Jose Simon Ascona (Honduras), Mario Vinicio Cerezo (Guatemala), Oscar Arias (Costa Rica) și Jese Napoleon Duarte (Salvador)

Situație

Președintele executiv al Corporației Andine pentru Dezvoltare (C.A.F.), Galo Montano, a declarat că țările semnatare ale Acordului de la Cartagena (Pactul Andin) sînt nevoite să aloce o treime din veniturile realizate la export, anual, pentru a acoperi ratele scadente ale datoriei lor externe. Într-o declarație făcută la Lima, unde a întreprins o vizită oficială, Galo Montano a precizat că cele cinci țări andine au rezervat, în 1986, 6,4 miliarde dolari pentru a plăti serviciul datoriei lor externe. Datoria globală a Boliviei, Columbiei, Ecuadorului, Perului și Venezuelei se ridică la 79 miliarde dolari, în vreme ce exporturile lor, în 1986, au depășit cu puțin 19 miliarde dolari, a menționat Montano.

Tunel

Sub Golful Akaba va fi construit un tunel destinat îmbunătățirii substanțiale a traficului rutier între Egipt, Iordania și Arabia Saudită. Cele trei țări au încheiat un contract pentru efectuarea de studii asupra condițiilor de realizare și costului acestui proiect, care prevede construirea tunelului în partea de nord a golfului, unde acesta se îngustează, ajungînd la o lățime de 10 kilometri.

Comentariu

Comentînd un interviu acordat de președintele Etiopiei, Mengistu Haile Mariam, ziarului „New York Times", purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, Charles Redman, a declarat că guvernul american dorește să se întîlnească cu oficialități etiopiene pentru a discuta probleme importante dintre cele două țări și a îmbunătăți, pas cu pas, relațiile bilaterale, rupte în 1980.

Decizie

Justiția argentiniană a hotărît expulzarea în R.F.G. a fostului ofițer nazist Franz Joseph Schawwmmberger, acuzat de crime în lagărele de concentrare în timpul celui de-al doilea război mondial — transmite, din Buenos Aires, agenția „Prensa Latina". Franz Joseph Schawwmmberger, în vîrstă de 76 de ani, s-a refugiat în Argentina la sfîrșitul războiului. El a fost arestat anul trecut, în provincia Cordoba.

Consecințe

Un raport elaborat de experți ai Organizației Mondiale a Sănătății relevă că, anual, în lume mor din cauza unor boli legate de fumat peste un milion de persoane. Aceasta înseamnă că, din 1945 și pînă în prezent, tutunul a constituit principala cauză a morții unui număr mai mare de oameni decît al celor ce au pierit în cel de-al doilea război mondial. Prognozele formulate de experți arată că, în țările Europei, în perioada 1980—2000, fumatul va constitui cauza morții a încă circa 10 milioane de persoane.

Lăcuste

Pericolul „ciumei verzi" planează în continuare asupra unor mari regiuni ale Africii. Astfel, se relevă că uriașe valuri de lăcuste migratoare din deșerturile Sudanului și Etiopiei s-au deplasat în regiuni de pe țărmul Mării Roșii, amenințînd să invadeze Africa de est și zone ale Orientului Mijlociu. Într-un raport comun, dat publicității la Addis Abeba, Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.) și Organizația pentru controlul lăcustelor din Africa de est au avertizat că actuala invazie ar putea deveni cea mai devastatoare, înregistrată vreodată în regiune. O știre de ultimă oră relata că valuri de lăcuste au pătruns pînă în zonele din sudul Turciei.

Expediție

O nouă expediție indiană, formată din peste 100 de oameni de știință și personal tehnic ajutător, a plecat spre Antarctica. Obiectivul principal al expediției este amenajarea, pe continentul gheții veșnice, a celei de-a doua stații de cercetări indiene, denumită „Maitri", care va permite desfășurarea de experimente detaliate asupra condițiilor din Antarctica.

Studiu

Potrivit unui studiu al Oficiului de Statistică al C.E.E. (Eurostat), aderarea Spaniei și Portugaliei la Piața Comună s-a soldat cu un deficit al balanțelor comerciale ale celor două țări. După cum precizează agenția „EFE", soldul pasiv a fost, în 1987, de 1,2 la sută din produsul intern brut al Spaniei și de 3,4 la sută din cel al Portugaliei.

Descoperire

Laboratorul național pentru fizică atomică (L.N.A.) al Braziliei a făcut cunoscută descoperirea a cinci stele tinere. Acestea se găsesc în afara norilor de materie interstelară, ceea ce contrazice teoriile de pînă acum cu privire la nașterea stelelor.

Viteză

Specialiștii firmei „Siemens", din R.F. Germania, au pus la punct un original sistem de alimentare cu energie electrică a locomotivelor de cale ferată care permite realizarea unor viteze de peste 400 km pe oră, folosind șinele tradiționale. În cadrul unui experiment desfășurat pe un tronson de cale ferată din apropierea orașului Fulda, o garnitură, alcătuită dintr-o locomotivă și cîteva vagoane, a atins viteza de 406,9 km pe oră. Experimentul a arătat că actuala formulă a căilor ferate permite creșterea vitezei de rulare a trenurilor, în condițiile asigurării unei supravegheri automatizate adecvate, pînă la circa 400 km pe oră, fără să fie nevoie de modificări substanțiale ale căii de rulare.

Avertisment

Combinația unor factori, precum încălzirea atmosferei terestre, creșterea nivelului mărilor și scufundarea unor terenuri, pun în pericol milioane de oameni, numeroase dintre plajele lumii, industrii și spații agricole vitale — din Veneția pînă în Bangladesh și din Africa de nord pînă în insulele din sudul Pacificului. Totuși, aceste efecte negative pot fi, în bună măsură, evitate, dacă omenirea va adopta la timp o serie de măsuri preventive. Aceasta este concluzia unui grup de experți ai Programului Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător (U.N.E.P.). Avertismentul are la bază estimarea că temperatura medie a atmosferei terestre va crește cu 1,5 grade Celsius, iar nivelul mărilor — cu 20 centimetri pînă în anul 2025. După alți 50 de ani, în 2075, media temperaturii globale va fi superioară cu 4,5 grade Celsius, iar nivelul oceanelor va fi crescut cu 140 cm din cauza topirii ghețarilor.

Explozie

După cum transmite agenția „T.A.S.S.", la 4 decembrie, în regiunea Novaia Zemlia, a fost efectuată o explozie nucleară subterană cu o putere între 20 și 150 kilotone. Testul — precizează „T.A.S.S." — s-a realizat în scopul perfecționării tehnicii militare.

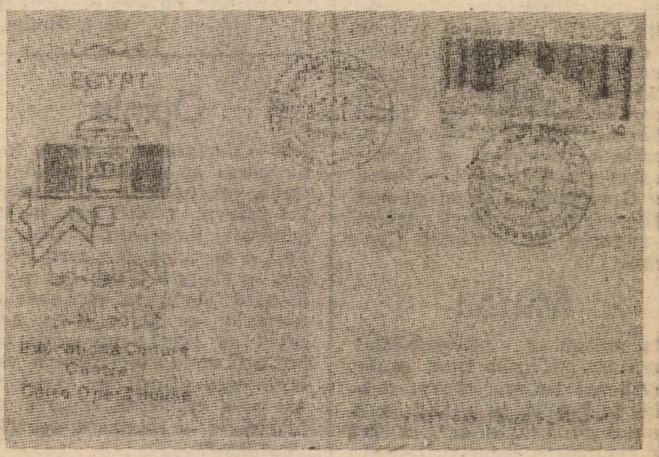

În octombrie a.c., pe insula Gezira, de pe Nil, în chiar centrul capitalei egiptene, a fost inaugurată noua Operă din Cairo. Cu acest prilej, administrația poștelor din R.A.E. a emis o carte poștală „prima zi" (în imagine) și un timbru — ambele mult căutate de filateliști

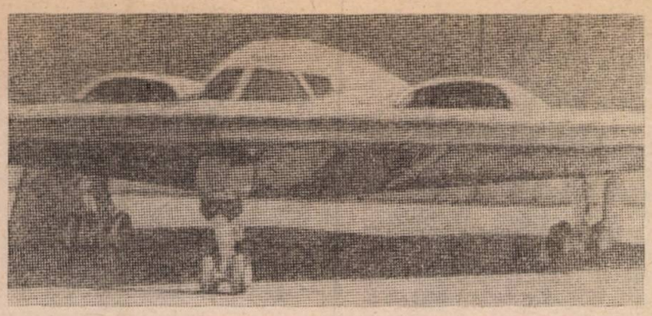

Fotoreporterilor li s-a permis, la 22 noiembrie, să imprime, pe peliculă, la Palmdale (California), noul tip de bombardier strategic — „Stealth-B 2" —, realizat, la cererea Pentagonului, de concernul „Northrop". Primul său zbor experimental va avea loc la începutul anului viitor. Principala caracteristică a bombardierului este că materialele speciale folosite în construcția sa îl fac „invizibil" pentru radare. Costul unui avion „Stealth-B 2" este de 450 milioane dolari. Întrucît comenzile Pentagonului sînt pentru 132 aparate de acest tip, cheltuielile totale se vor ridica la aproape 60 miliarde dolari, sumă ce reprezintă peste cinci bugete anuale ale N.A.S.A.! În ceea ce privește implicațiile noii arme apărute în panoplia războiului, Federația oamenilor de știință americani, în consens cu opinia publică, avertizează că aceasta reprezintă un factor destabilizator, de prim rang, al raportului de forțe, impulsionînd puternic accelerarea cursei înarmărilor

Deficit

Deficitul balanței comerciale a Statelor Unite este puțin probabil că se va reduce substanțial anul viitor, în comparație cu 1988, prevăd experții de la „Data Resources", instituție nord-americană specializată în previziuni economice. Potrivit calculelor sale, citate de agenția „EFE", deficitul balanței comerciale a S.U.A. se va menține la 128 miliarde dolari în 1989, în vreme ce alte surse apreciază că acesta va fi apropiat cifrei de 135 miliarde dolari. În 1987, deficitul balanței comerciale a S.U.A. a fost de 170 miliarde dolari.

Interviu

Nicaragua se pronunță pentru amplasarea, la granița cu Hondurasul, a unor forțe internaționale de pace, pentru asigurarea securității și prevenirea conflictelor la granița dintre cele două țări — a declarat ministrul nicaraguan de externe, Miguel d'Escoto. Într-un interviu acordat postului de radio „Sandino", el a arătat că aceasta ar contribui la aplicarea acordurilor de la Ciudad de Guatemala privind găsirea căilor de reglementare pașnică a situației din America Centrală.

Muzeu

Un muzeu al automobilelor avariate, în urma unor grave accidente rutiere, a fost deschis în Turcia, în cadrul campaniei guvernului acestei țări de întărire a securității traficului rutier. Potrivit datelor oficiale date publicității la Ankara, în cursul anului trecut 7 800 de persoane și-au pierdut viața din cauza accidentelor de circulație.

cea mai numeroasă din C.E.E. în anul 2020 va fi Franța — 58,6 milioane locuitori. În același timp, în R.F.G. populația se va reduce cu 10 milioane, în Italia — cu 4,5 milioane și în Marea Britanie — cu 2 milioane. În 1985, totalul populației Pieței comune era de 322 milioane. În anul 2000, potrivit prognozei, ea va ajunge la 328 milioane locuitori, marcînd o creștere de numai 1,8 la sută.

Declarație

Președinții Argentinei, Raul Alfonsin, și Braziliei, Jose Sarney, au semnat, la Buenos Aires, o Declarație privind cooperarea între cele două țări pentru folosirea în scopuri pașnice a energiei nucleare. Documentul subliniază hotărîrea celor două state de a colabora în acest domeniu, în consonanță cu imperativele menținerii păcii și asigurării procesului de dezvoltare.

Posibilități

La negocierile de la Geneva din cadrul Comitetului special privind armele chimice al Conferinței de dezarmare și la consultările sovieto-americane referitoare la această problemă, majoritatea aspectelor politice principiale au fost convenite sau urmează a fi convenite, a declarat în cadrul unei conferințe de presă, la Moscova, Vadim Perfiliev, adjunctul șefului Departamentului de informații din Ministerul afacerilor externe al U.R.S.S. Referindu-se la negocierile sovieto-americane privind limitarea și încetarea testelor nucleare, el a subliniat că, în prezent, delegațiile și-au concentrat eforturile asupra elaborării protocolului tratatului din 1974 referitor la limitarea experiențelor nucleare subterane. „Există posibilități ca aceste lucrări să fie încheiate pînă la sfîrșitul anului în curs, așa cum au convenit miniștrii de externe", a relevat reprezentantul sovietic.

Delfini

Delfinii sînt amenințați cu dispariția, se arată într-o relatare a publicației londoneze „Sunday Times", potrivit căreia cel puțin 100 000 de delfini își pierd viața anual. Moartea acestor animale este provocată de o mare diversitate de cauze, pe primele locuri situîndu-se vînarea lor irațională și poluarea marină. Organizația ecologică internațională „Greenpeace" arată că această situație reprezintă un „dezastru ecologic".

Generație

Mergînd, în continuare, pe linia intensificării cooperării militare americano-nipone, Statele Unite și Japonia au semnat un acord privind producerea, în comun, a viitoarei generații de avioane de luptă din dotarea Japoniei — FS-X. După cum transmite agenția „Kyodo", prototipul acestei versiuni modificate a aparatului F-16 va efectua primul zbor de încercare în 1993, producția în serie urmînd să înceapă în 1994. Pînă în 1997, se prevede înlocuirea actualelor avioane F-1 din dotarea Japoniei cu 130 aparate de tipul FS-X — precizează agenția niponă de știri.

Trupe

Un purtător de cuvînt al ministerului tanzanian al apărării a anunțat că toate trupele tanzaniene care au ajutat armata mozambicană în lupta împotriva elementelor contrarevoluționare din gruparea M.N.R. (Rezistența Națională Mozambicană) au fost retrase. S-a precizat — menționează agenția „A.D.N.", care a transmis această știre — că retragerea trupelor a fost încheiată în luna noiembrie.

Bilanț

La Bangkok s-a desfășurat o ședință a guvernului thailandez consacrată măsurilor de înlăturare a urmărilor recentelor inundații. Potrivit primului ministru thailandez, și-au pierdut viața 425 de persoane, 7 000 de case au fost distruse, în total 600 000 persoane fiind afectate de calamitatea apreciată drept cea mai mare de acest fel din ultima jumătate de secol în Thailanda. Pierderile economice se cifrează la 120 milioane dolari.

1000+1

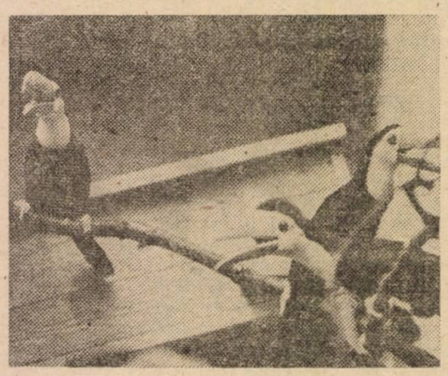

S-a întîmplat pentru prima oară într-o grădină zoologică poloneză: un tucan și-a clocit ouăle, efectul fiind „tripleta" din fotografia alăturată (caz, de altfel, rar pentru alte păsări în captivitate). Puii de tucan, care au văzut lumina zilei la grădina zoologică din Wroclaw, au împlinit trei luni, preocuparea lor actuală fiind de a învăța... tainele zborului

Opinie

Într-o declarație făcută la întoarcerea sa dintr-o vizită în Cuba, președintele Comitetului pentru relații externe al Senatului american, Claiborne Pell, a apreciat că a sosit timpul ca Statele Unite „să promoveze relații mai raționale și normale" cu Cuba. El a sugerat ca cele două părți să înceapă convorbiri pentru soluționarea diferitelor probleme care afectează raporturile bilaterale — relatează agenția „T.A.S.S.".

Populație

Potrivit departamentului pentru statistică al C.E.E. — Eurostat —, țara cu populația

Rubrică realizată de Vasile Crișu

În umbra Afroditei (III)

Cîntece şi prigoană

Oriunde, în Nicosia, sub reflectoare galbene sau în sălbăticia colinară din restul „îndepărtat", istoria răzbate la suprafaţă printre pietre şi măslini, printre nisipurile plajelor sau crestele dealurilor înfiorate de vînturi interminabile.

Ca oriunde în lume, istoria se adoră aici, se pune în scenă, devine spectacol turistic internaţional sau realitate intimă a autohtonilor. Cum spuneam, mai rar un trecut atît de dens, de contorsionat, de torenţial în evenimente cu ecou în Mediterana, în Europa, în Orientul de vis-à-vis, în înseşi structurile civilizaţiei noastre, ale tuturor...

Ciprul, aidoma altor insule mai mari, continentale, are ambiţia concludentă de a-şi căuta rădăcinile identităţii departe înapoi pe scara veacurilor, în neolitic. Pariu cîştigat : în sud — în Khisokitia, Kalavasos, Erimi, Sotira sau Lemba, în nord — în Petra şi în centrul insulei — în Ledra (actuala Nicosia), urmele unei civilizaţii coerente se discern relativ comod.

Epoca bronzului are, de asemenea, repere clare. Engomi şi o salbă de oraşele comerciale de coastă îşi numără vîrsta începînd din 1600 î.e.n. Mai tîrziu, în epoca fierului, Kition şi Amathus sînt primele porţi deschise spre fluxul coloniştilor cretani, thesalieni, macedonieni.

Între veacurile VIII şi IV î.e.n., asirienii, egiptenii şi persanii îşi dispută, pe rînd, întîietatea în această minusculă zonă, care intra, cu o ciudată consecvenţă, în balanţa tuturor echilibrurilor regionale. Într-o asemenea ecuaţie a puterii, romanii, cînd le-a venit timpul, nu puteau lipsi. Marc Antonius, la capătul unor acumulări militare, oferea, astfel, Cleopatrei Ciprul, ca pe un capăt de paradis pîlpîind încîntător într-o mare romană. Autoritatea discutabilă a Romei începe să se dizolve odată cu convertirea la creştinism a proconsulului Sergius Paulus, întîmplată la Paphos, în anul 46. Revolta evreilor din Libia, Egipt şi Mesopotamia nu a ocolit Ciprul, care părea să-şi formeze, încă de atunci, tradiţia de barometru al tuturor marilor oscilaţii istorice.

După valul invaziei gotice, era rîndul unei noi schimbări. Urmează perioada dominaţiei bizantine. Îndelungată (330—1191), dar nu monotonă. La capătul ei, din nou o răsturnare de situaţie, promovată din nord în sud : Ciprul este înşfăcat, în 1191, de Richard Inimă de Leu. Legendarul personaj ancorează la Limasol, la 6 mai 1191, şi, cum se întîmplă,îşi leagă inima de rege de insulă, însurîndu-se aici cu Berengaria. Ordinul Templierilor primeşte, în arendă regală, peisajul încîntător al noii posesiuni, cu oamenii săi harnici cu tot. Cînd a fost să fie, catolicismul îşi întinde rădăcinile, cu implicaţiile aferente la nivelul solului. Ocupaţia veneţiană (1489—1571) completează, dar nu epuizează, această amplă busculadă istorică, ambiţionată să transforme Ciprul într-o vitrină efemeră a puterii altora.

„Perioada veneţiană" este neagră : haos economic, mizerie, o ordine economică falimentară. Insula se transformă dintr-o placă turnantă comercială, într-un bastion mohorît, într-o fortificaţie în sine.

Zidurile hîrbuite, turnurile de o trufie acră, din acei ani goi de sens, strică şi azi coerenţa dulce a meleagurilor cipriote. Dar cum în istorie nimic nu se termină decît pentru a începe, din 1579 se declanşează ocupaţia otomană. Va dura pînă în 1878.

Declinul, şlefuit în anii împilării veneţiene, atinge apogeul. Nimic din inventarul exhaustiv al pagubelor nu scuteşte insula : falimente, delăsare economică, invazii de lăcuste, incendii etc. etc. 307 ani de chinuri, de speranţe năruite, de proiecte aminate, de zbucium. Revolta eteristă, împinsă în insulele greceşti, creează, în marea otomană din jurul Ciprului, un climat nou. Perspective incredibile se profilează în orizontul apropiat. Ele se transformă repede într-un enorm cerc vicios.

Ciprul se întoarce la dominaţia engleză. Pe insulă nu mai debarcă nici un Goliat în platoşă, ţărmurile nu mai sînt umbrite de tunuri teribile, iar Templierii şi-au mutat platoşele în muzee. Funcţionează, în schimb, diplomaţia. Diplomaţia britanică : imperativă, eficientă, colonială. Din 1878 pînă în 1960, destinul insulei se dirijează de la Londra, dar Ciprul nu se britanizează, aşa cum nu s-a veneţianizat sau otomanizat altădată.

În sfîrşit, în februarie 1959, în urma acordurilor de la Zürich şi Londra, se naşte Republica Cipru. Începea perioada ultra-modernă a unor avataruri politice cu o „tradiţie" incurabilă. Al 99-lea membru al Naţiunilor Unite inaugura calendarul unei problematici care nu s-a rezolvat, nici pe departe, chiar, acum, în zilele noastre.

Intrarea trupelor turceşti în insulă, în 1974, despărţirea insulei în două (nord-sud), problemele dramatice şi complexe ale refugiaţilor, ca să nu mai vorbim de cele economice, sociale şi, bineînţeles, politice, au rămas la ordinea zilei. Tentativa unei soluţionări există. Dialogul, negocierile sînt demarate. Soluţiile şi finalizările reale rămîn, însă, la orizont. Un orizont la îndemînă, dar, deocamdată, impalpabil.

Aceasta ar fi, în două vorbe, nu mărirea şi decăderea unui imperiu, ci trecerea demnă şi tragică prin timp a unei aşezări mărunte, în care şi-au înfipt colţii toţi profesioniştii sferelor de influenţă din cele mai vechi timpuri şi pînă azi. Hăituită, ostracizată, cu tradiţiile stoarse şi cu viitorul drogat de prea mulţi posesori, Ciprul s-a aplecat ca salcia, dar a rămas într-o perfectă stabilitate, lăsîndu-şi duşmanii să se aplatizeze sub propria lor cenuşă. Azi, insula pare mai tînără ca oricînd, dar trăieşte, ca în urmă cu mii de ani, din inteligenţă şi comerţ, fără trufie, cu o sălbatică poftă de viaţă. Şi cîntă.

Printre numeroasele mele teorii, probate meticulos în toate colţurile pămîntului, se află şi aceea a cîntecului de stradă, ca expresie metabolică a perenităţii unui popor. Cîntecul de stradă, aţi ghicit, se fredonează pe stradă. Solo sau în grup. Pe terase, în grădini la un pahar, în tîrguri, în circiumi, în parcuri. Mă refer la cîntecul spontan, fără contract şi fără profesionişti.

Într-un oraş unde cîntecele se împletesc la toate orele şi, desigur, se înteţesc odată cu amurgul, se poate bănui că există o anume stare de sănătate. A oraşului însuşi şi, prin extindere, a ţării. Nimănui nu îi vine să cînte, dacă are amigdalită, pancreatită sau orice alte boli, începînd cu cele banale şi inventariate şi terminînd cu cele confuze, dar adînci. Cipriotii cîntă, la început, uşurel, uitîndu-se drăgăstos în jur cu coada ochiului, se încălzesc, bat pămîntul mărunt, apoi mai apăsat, îşi ridică mîinile cu o dragoste tot mai năvalnică de cer, de soare, de stele, îşi dau roată şi îşi dau sufletul chiuind într-o năvală exuberantă, drăcească, fără frontiere, spre fericirea de nu se ştie unde şi care, de fapt, o poartă, triumfători şi pătimaşi, la piept.

Bucuria vieţii e contagioasă, te adulmecă, oricît ai fi de ascuns şi de mofluz, te ia cu ea, te duce şi te aduce, te aruncă în horă şi te aruncă în beţia fără fund a clipei pe care o acaparezi prin toţi porii.

Nu o dată, în pragul serii, fiind aşezat, cuminte, la o masă, împreună cu admirabilii mei amfitrioni, am trăit minunea naşterii unui cîntec subţirel, molcom, anonim, undeva într-un colţ. Cîntecul căpăta amplitudine, se întindea în valuri mai înalte şi mai înalte, alte voci îl preluau, îl urcau în tavan, lumea întreagă intra în rezonanţă şi trebuia să fii mut sau cu inima de azbest să nu te dizolvi în acest tangaj voios, cutezător, imbatabil al oamenilor care cred din tot sufletul că merită să trăiască din plin acum şi mîine şi după mîine, fără sfîrşit, năvalnic şi cu bucurie.

Radu Budeanu

IN LUMEA ȘTIINȚEI

„La Recherche"

Cercetarea spațiului *)

(4)

UN LABORATOR FABULOS. Astronomia, fizica fundamentală, fiziologia sau fabricarea de materiale în condiții de imponderabilitate au beneficiat, de 30 de ani, de avantajele tehnicilor spațiale. Mîine, exploatarea marilor stații orbitale și zborurile de lungă durată ar urma să facă un pas înainte în cercetarea în spațiu.

Au trecut de-abia trei decenii de activitate spațială, și se poate face deja un bilanț considerabil al impactului ei asupra cercetării științifice. Iar perspectivele pentru viitor sînt încă și mai promițătoare...

Americanii au cercetat solul lunar din 1968 pînă în 1973, aducînd mai multe zeci de kilograme de eșantioane. Ei au plasat pe Marte, în 1979, un dispozitiv automat și, cu ajutorul misiunii „Voyager", au putut observa, practic, toate planetele și sateliții lor. Sovieticii au aterizat pe Venus și au obținut prin radar, în pofida stratului de nori permanent din jurul planetei, o vedere detaliată a reliefului ei.

Vest-europenii, cu ajutorul sondei „Giotto", au survolat nucleul cometei Halley la o distanță de 600 kilometri și au luat imagini cu o precizie de numai cîteva zeci de metri. Datorită sateliților astronomici, a fost descoperită o multitudine de noi fenomene, de la stele cu neutroni la posibile găuri negre și la planete în stare de formare în jurul altor stele.

Zborurile de lungă durată ale oamenilor în spațiu au demonstrat că marile călătorii interplanetare sînt, de acum înainte, posibile. În sfîrșit, numeroase domenii ale fizicii fundamentale —, cum ar fi relativitatea, cosmologia, fizica materiei condensate, a chimiei, fabricarea materialelor în condiții de imponderabilitate, sau biologia și fiziologia — au fost, și ele, direct afectate de cercetarea spațiului.

*) „La Recherche" nr. 199/1988 ; „Știința și spațiul", de Roger Maurice Bonnet

Dar această primă fază, care ar putea fi calificată drept exploratorie, cedează, astăzi, locul unei faze de aprofundare sau de exploatare. Este era marilor observatoare din spațiu, care rămîn pe orbită mulți ani. Este era stațiilor spațiale la bordul cărora omul se pregătește să exploateze, în mod industrial, potențialul microgravității și să se antreneze pentru pregătirea zborurilor de lungă durată. Este, de asemenea, era reîntoarcerii pe Lună și a debarcării pe Marte. În acest vast context, vedem schițîndu-se marii poli geopolitici care pregătesc o nouă aventură a umanității : controlul „celei de-a treia dimensiuni".

Științele Universului au beneficiat, mai mult decît toate celelalte, de folosirea tehnicilor spațiale. Se poate chiar afirma că acestea din urmă le-au fost indispensabile ; căci fără ele înțelegerea noastră asupra Universului ar fi, astăzi, mult prea parțială. Eliminînd ecranul atmosferic, tehnicile spațiale conferă, de fapt, accesul la întreaga întindere a razelor electromagnetice, de la undele gamma la undele multimetrice, inclusiv razele X, ultravioletele și infraroșii. Ele permit, de asemenea, explorarea directă a aștrilor sistemului solar, precum și a mediului care le separă.

Astfel, în ultimii 20 de ani, viziunea noastră asupra Universului și a obiectelor care-l populează s-a schimbat considerabil. Astăzi, sateliții astronomici deja lansați se numără cu zecile. Iar circa 40 sînt prevăzuți sau programați pînă în anul 2000. Cei destinați observării razelor X și gamma, cum ar fi „COS-B" și „Exosat" lansați din 1975 pînă în 1982 — de Agenția Spațială (vest) Europeană (A.S.E), „Einstein", lansat în 1978 de americani, „Quant", lansat de sovietici, sau „Ginga" (japonez), ultimii doi în stare de funcționare, s-au consacrat sau se consacră, în primul rînd, studierii fenomenelor cu energii înalte, care afectează atît stelele, cît și nucleele galaxiilor. Astfel că, în 1987, satelitul americano-european „JUE" (International Ultra-violet Explorer), dar și „Ginga" și „Quant" au aruncat un ochi asupra „supernovei secolului". Pentru prima oară s-au putut verifica, atunci, mai multe elemente esențiale ale teoriei evoluției unei stele din ultimele faze ale existenței sale, cînd întregul combustibil nuclear, care, timp de miliarde de ani, o menținuse în echilibru, se epuiza. Și numărul mare de sateliți din domeniul „razelor X" — peste zece — arată interesul astrofizic al domeniului.

De asemenea, pe baza datelor obținute direct din spațiu s-a putut cerceta formarea stelelor și planetelor din mari nori reci de materie interstelară ; acestea emit, în special, în infraroșu îndepărtat, fiind, practic, imperceptibile de pe Terra. Dacă Statelor Unite le datorăm primele observații de acest tip cu ajutorul satelitului „IRAS" (Infrared Astronomy Satellite) în 1983, Europa occidentală va deveni vedeta, în 1993, cu ajutorul observatorului „ISO" (Infrared Space Observatory), de care vom vorbi în continuare. Vedem, astfel, conturîndu-se, treptat, o nouă metodologie, care se sprijină pe o sinteză de observații în toate părțile spectrului electromagnetic, permițînd o abordare fizică a problemelor, spre deosebire de o descriere fenomenologică și de un anume empirism.

În anii următori, astronomia ar trebui să realizeze foarte mari succese, datorită exploatării condițiilor și locurilor de observare spațială unice. În spațiu, un telescop poate să fie mult mai stabil decît pe Terra și să ofere imagini mai bune sau să efectueze măsurători de mai mare precizie. Este cazul, de exemplu, al satelitului „Hipparcos" (A.S.E.), care ar trebui, în 1989, să ofere, de pe orbita lui geostațională, cel mai bun catalog astrometric obținut vreodată, dînd dimensiunea poziției stelelor într-un reper definit — deoarece se va îmbunătăți de zece ori precizia asupra poziției și mișcării proprii a stelelor. Este vorba, în acest caz, de un cîștig considerabil, care va face, într-un fel, din Hipparcos metrul-etalon al Universului în secolul viitor. Stabilirea cu exactitate a distanțelor dintre mai multe zeci de mii de stele de toate tipurile spectrale — în comparație cu numai cîteva sute în prezent — va duce la o cunoaștere absolută și directă a luminiozității stelelor și, deci, a caracteristicilor lor esențiale.

Viitoarele observatoare ale spațiului trezesc multe speranțe. Este cazul marelui telescop spațial care urmează să fie

Observatorul lunar *)*

Partea întunecată a Lunii este deosebit de limpede și de liniștită. Nu există atmosferă iar suprafața nu vibrează. Luna însăși se comportă ca un scut masiv împotriva zgomotoaselor emanații electronice ale Pămîntului. S-ar putea ca acesta să fie cel mai bun loc din întregul sistem solar pentru amplasarea de telescoape radio și optice iar, în prezent, se studiază căile prin care să se profite de acest lucru.

Construirea și folosirea unui observator pe partea pe care Luna nu o arată Pămîntului ar combina dificultățile zborului spațial cu promisiunile unor importante rezultate științifice.

Sarcina observatorului lunar ar fi să colecteze imagini deosebit de clare ale Universului, în spectrele radio și optic. Pentru a putea face acest lucru, astronauții ar trebui să amplaseze zeci de mici antene de recepție radio și oglinzi pe o suprafață întunecată de circa 10—15

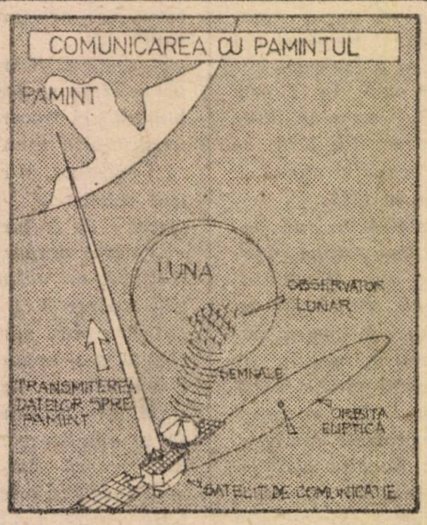

mile. Semnalele culese de fiecare dintre antene s-ar reuni într-un calculator selenar, care le-ar integra într-o singură imagine. Efectul ar fi ca cel obținut prin amplasarea unei singure oglinzi sau antene uriașe.

Problema este că aceste imagini minunat de clare trebuie trimise oamenilor de știință de pe Pămînt. Aceeași calitate, care face de dorit amplasarea unui observator acolo, este, în același timp, un handicap în ce privește comunicarea cu Pămîntul : lipsa de contact vizual direct.

Ar fi o soluție : utilizarea existenței anumitor puncte în spațiu, unde forța de atracție a Pămîntului este egală cu cea a Soarelui și a Lunii. Orice obiect plasat într-un asemenea punct — de exemplu, un satelit de comunicații — va rămîne acolo la infinit. Din nefericire, cel mai apropiat punct de acest fel se află în spatele Lunii și nu poate fi văzut de pe Pămînt. S-ar putea plasa, însă, un satelit care să orbiteze eliptic în jurul punctului respectiv, orbita fiind suficient de largă pentru a ocoli Luna. În acest fel s-ar putea transmite semnalele în mod continuu, între observator și Pămînt. Conform planurilor actuale, stația spațială ar avea nevoie numai de niște schimbări puțin importante pentru a putea face față proiectului legat de observatorul lunar. Ar trebui să se adauge niște spații

*) Din „U.S. News and World Report"

plasat pe orbită în 1989 — Hubble Space Telescope. El este construit de americani și vest-europeni, dar așteaptă, pentru a fi lansat, reînceperea zborurilor navetei spațiale americane. Pentru că el va observa, în afara atmosferei, cu o stabilitate de o sutime de secundă de arc ; oglinda lui, de 2,40 metri diametru, va putea transmite detectorilor săi ultrasensibili de numărare a fotonilor o lumină cu intensitate foarte slabă, care provine de la obiectele cele mai îndepărtate, situate la 14 miliarde ani-lumină și martore ale primelor momente ale evoluției Universului ! Se așteaptă mult de la observatorul vest-european „ISO", care se află în prezent în stadiu de perfecționare la Agenția Spațială (vest)Europeană și urmează să fie lansat în 1993. Cu acest satelit, vest-europenii vor avea un instrument unic care le va oferi o viziune amănunțită a Universului rece, care corespunde nașterii stelelor și planetelor. La fel misiunea „XMM" a spectroscopiei în raze X, care urmează să fie lansată în 1998, și misiunea „FIRST" de astronomie submilimetrică, care ar trebui să-și ia zborul la începutul secolului viitor ; toate aceste elemente de bază ale programului pe termen lung al A.S.E., reprezentînd un cîștig considerabil în ce privește sensibilitatea, ar trebui să ducă la descoperiri esențiale asupra unor probleme cosmologice majore : măsurări precise ale Constantei lui Hubble, care permite aprecierea expansiunii Universului, determinarea masei Universului etc.

Pe de altă parte, satelitul „SOHO" (Solar Heliospheric Observatory) al A.S.E., care urmează să fie plasat în 1994, în punctul de echilibru dintre atracțiile Terrei și ale Soarelui (Punctul lui Lagrange), va putea înregistra vibrațiile care provin din centrul astrului și a căror amplitudine este de numai cîțiva milimetri pe secundă. Cunoașterea exactă a frecvenței acestor vibrații va permite măsurarea valorilor temperaturii, densității și compoziției chimice pînă în straturile cele mai profunde ale Soarelui.

Alt exemplu al unor puncte din spațiu privilegiate pentru observațiile astronomice sînt înseși planetele. Într-un raport recent, astronauta Sally Ride recomanda, de fapt, utilizarea suprafeței ascunse a Lunii pentru a instala o stație astronomică în perioada 2005—2010 ; periodic aflat în umbra Soarelui și a Terrei timp de 40 de zile consecutiv, un astfel de observator n-ar avea echivalent !

(Va urma)

în care să locuiască membrii echipajului menit să întrețină vehiculele lunare, precum și un hangar pentru o navă spațială de 45 de tone trimisă de pe Pămînt la stație, pentru a transporta oamenii de știință și echipamentele între stație și Lună.

În vederea stabilirii observatorului ar fi nevoie de patru zboruri inițiale, care să înceapă în jurul anului 2004. Mai întîi, ar pleca o navă automată, de transport, ducînd cu sine 20 de tone de echipament științific și module pentru cazarea pe Lună. Drumul respectiv ar necesita trei zile. După aceea, s-ar lansa, pe orbită lunară, o navă pilotată, cu două trepte, funcționînd exact ca navele misiunii Apollo. O parte va rămîne pe orbită. Cea de a doua, un LEM (prescurtare de la „lunar-excursion module", adică modul pentru deplasare spre Lună) se va îndrepta spre astru.

LEM-ul va transporta pe Lună patru astronauți, care vor petrece, acolo, o zi selenară, adică 14 zile terestre, lucrînd intens la amenajarea modulelor de cazare, la amplasarea antenelor și oglinzilor, după care vor reveni la nava orbitală.

Un experiment cosmic complex

Sosiți, la 28 noiembrie, la bordul complexului orbital „MIR"-„SOIUZ TM"-„QUANT", cei trei membri ai expediției itinerante sovieto-franceze — Alexandr Volkov, Serghei Krikaliov, și Jean-Loup Chretien — au trecut chiar, din ziua următoare, la îndeplinirea programului comun de cercetări și experimente, împreună cu cosmonauții din echipajul de bază — Vladimir Titov, Musa Manarov și Valeri Poliakov. Faptul că în interiorul stației orbitale se află pentru prima oară pe întreaga perioadă a misiunii itinerante șase cosmonauți a impus organizarea activității în cele mai mici detalii și asigurarea unei colaborări exemplare între echipaje în vederea realizării punct cu punct a experimentelor programate. Potrivit celor comunicate de conducătorii celor două colective de cosmonauți, pînă acum nu a survenit nimic „neașteptat" în această colaborare, care decurge în cele mai bune condiții, echipajele dovedindu-se perfect „compatibile".

Activitățile comune ale „sextetului cosmic" vizînd efectuarea cercetărilor și experimentelor cu caracter complex — medical, tehnico-științific și tehnologic — sînt însoțite de pregătirile separate ale echipajelor în vederea îndeplinirii unor sarcini specifice incluse în etapele următoare ale misiunii. Astfel, paralel cu noile experimente privitoare la urmărirea sistemului cardiovascular al tuturor cosmonauților, care permit constatarea evoluției și studierea comparativă a funcționării sistemelor vitale ale membrilor echipajelor, experimente incluse în etapa de debut a investigațiilor medicale, precum și cu observațiile și experimentele astrofizice asupra supernovei din Marele Nor al lui Magelan prevăzute și ele în mod expres în programul internațional „Roentgen", doi dintre membrii echipajului itinerant — Volkov și Chretien — au făcut pregătirile necesare pentru o primă ieșire în spațiul cosmic deschis, stabilită pentru data de 9 decembrie, în timp ce Vladimir Titov și Musa Manarov, echipați în costume speciale, și-au continuat exercițiile fizice și antrenamentele de readaptare la condițiile de gravitație terestră. După cum s-a precizat la Centrul de dirijare a zborurilor spațiale, „veteranii" Titov și Manarov — de pe acum recordmeni mondiali ai zborurilor cosmice de durată — vor reveni pe Terra, la 21 decembrie 1988, la încheierea unui an de activitate neîntreruptă în Cosmos. Împreună cu ei va reveni și cosmonautul francez Jean Loup Chretien. La bordul complexului orbital își vor continua activitatea Volkov, Krikaliov și Poliakov pînă la finele lunii aprilie 1989, cînd ștafeta va fi preluată de alți doi cunoscuți cosmonauți sovietici — Aleksandr Viktorenko și Aleksandr Serebriov, care împreună cu cosmonautul francez Michel Tonini au făcut parte din echipajul dublură al actualei misiuni itinerante sovieto-franceze.

În legătură cu opțiunea privind desemnarea echipajului itinerant, aflat acum pe complexul orbital, și cu activitățile spațiale de perspectivă, conducătorul centrului de pregătire a cosmonauților, general-locotenent de aviație Vladimir Șatalov, a declarat : „Principalul argument în favoarea includerii, pentru a doua oară, a generalului Jean Loup Chretien, ca reprezentat al Franței în echipajul sovieto-francez, rezidă în faptul că el a mai lucrat în Cosmos timp de 10 zile (în anul 1982, în compunerea primei expediții spațiale itinerante sovieto-franceze la bordul stației «Saliut-7» — n.a.). Practic, cosmonautul francez s-a simțit atunci excelent, atît în timpul zborului, cît și după încheierea misiunii ; iar aceasta reprezintă un factor esențial, care conferă garanția că el va putea desfășura și acum o activitate normală, în interiorul stației «MIR» cît și în afara acesteia. Trebuie spus că nu toți cosmonauții suportă la fel de bine starea de imponderabilitate, iar aceasta se răsfrînge negativ și asupra capacității lor de muncă.

Membrii expediției itinerante sovieto-franceze : Aleksandr Volkov, comandantul echipajului (sus), Serghei Krikaliov, inginer de bord (în centru), și cercetătorul cosmonaut francez Jean Loup Chretien

Există, desigur, și motive pentru care noi nu am fi dorit schimbarea candidaturii lui Chretien, în sensul că modificarea componenței echipajului sovieto-francez ar fi afectat interesele unui alt colectiv de cosmonauți, și anume — ale echipajului dublură. În fapt, pentru cosmonauții sovietici din echipajul dublură — Serebriov și Viktorenko — am programat o activitate inedită : testarea unor mijloace individuale de deplasare în Cosmosul deschis (un fel de «fotoliu mobil», numit și «scafandru independent» — N.A.). Pentru această misiune este nevoie tocmai de ei — doi cosmonauți cu experiență, căci munca de pregătire pentru respectiva testare complexă cere multă voință și antrenamente complexe. Apreciem că ambii cosmonauți vor putea trece rapid la un asemenea program de pregătire prealabilă".

Potrivit unor precizări ale specialiștilor, aparatul menționat urmează să fie transportat la bordul complexului orbital cu ajutorul unui modul pentru a fi pus ulterior și la dispoziția membrilor echipajelor care vor lucra pe naveta spațială „Buran", aflată în curs de experimentare.

Mihai Coruț

„Unei cereri pentru un loc de muncă i se răspunde după... 23 de ani"

Fără grabă, dar cu cinism, serviciile poștei italiene i-au trimis răspunsul unui fost muncitor în construcții, parțial invalid, aflat în căutarea unui loc de muncă și care încerca să devină poștaș : „poftiți, vă angajăm pentru 45 de zile, dar grăbiți-vă". Numai că, de cînd fusese adresată cererea, au trecut 23 de ani, prea mulți însă chiar și pentru un om răbdător din sudul italian.

La Torino, oameni muncii au participat la o amplă demonstrație împotriva concedierilor, pentru asigurarea unor locuri de muncă și condiții mai bune de lucru

La oficiul poștal din Atri se povestește o versiune proprie a situației. Între timp, Ercolano Giocoliere se închide în casă și nu răspunde la telefon. Rudele spun că îi este frică. Dar pentru ce ? Se teme pentru fiica sa, în vîrstă de circa 20 de ani, care a prezentat, și ea, o cerere de angajare la poștă. Este mai bine să tacă, spre a nu fi constrîns să mai vorbească despre o situație ce caracterizează de la sine „impecabilul" serviciu poștal italian. Vina tatălui s-ar putea repercuta asupra fiicei.

Iată care a fost situația : la 14 decembrie 1965, Ercolano Giocoliere, cetățean din Atri, avizat de faptul că se instituia un concurs, își face cunoscută dorința de a deveni poștaș, prezentînd o cerere la Poșta din Teramo, de care ținea localitatea Atri. Avea mai puțin de 30 de ani și o invaliditate ușoară, lucrase în construcții ; se afla deci sub protecția legii. Ca urmare și a unei maladii contractate a obținut o pensie cu care zidarii de atunci își puteau permite să cumpere doar cele mai ieftine țigări. Dar el voia să-și facă un cămin, să aibă copii. De aceea, a pornit să-și caute de lucru.

l'Unità
ORGANO DEL PARTITO COMUNISTA ITALIANO
ROMA

Dar Poșta nu i-a răspuns. A rămas șomer 4—5 luni. A fost greu, dar, pînă la urmă, una dintre cererile sale disperate de a căpăta un loc de munca a primit răspuns : a devenit îngrijitor la o școală. S-a căsătorit și a uitat de cererea pe care o făcuse la Poștă.

Ercolano și Vincenzina au avut o fiică. Aceasta a urmat o școală și, apoi, la 20 de ani, a adresat și ea o cerere aceluiași oficiu poștal. Iată că sosește și răspunsul, dar la cererea din 1965 — a tatălui. O telegramă precizează că există postul de poștaș pe timp determinat, și că, dacă îl interesează, Ercolano trebuie să dea fuga în oraș pentru a nu scăpa ocazia. „Am luat aceasta drept o glumă !" explica Vincenzina, soția lui Ercolano.

Dar din partea conducerii Poștei din Teramo vine și explicația. „Deși poate părea ciudat, nu există nici un mister ; nu am avut nevoie în toți acești ani de personal în plus față de cei angajați. Numai timp de doi ani au fost angajate, pe timp determinat, patru persoane. Cererile ce ni se adresează sînt scoase de pe listele noastre numai după ce persoana care solicită un loc de muncă împlinește 55 de ani. Or, Giocoliere nu are decît 53, deci...".

Iată că, timp de 23 de ani, Poșta din Teramo nu a avut nevoie de un poștaș pe o perioadă de timp determinată. Dar cine l-a trecut pe Ercolano pe lista celor care cer un loc de muncă pe o anume perioadă de timp ? Sau poate era un concurs care oferea numai o activitate precară ? Mai curînd este posibil să se fi apreciat că un fost lucrător de șantier, fără rude și prieteni, fără o recomandare, poate aștepta și 20 de ani.

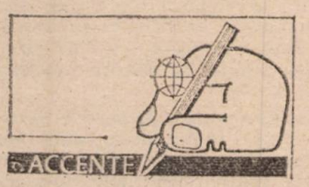

Alternativă...

Am o admirație copilărească pentru armele de vînătoare din veacul nostru sau mai vechi, unele au suavitatea misterioasă a unor obiecte de artă, dar, trebuie să recunosc, în fața unei arme destinate uciderii oamenilor, devin opac, ba chiar confuz. Nu am nici mai mărunta tentație să apuc, să pipăi și, cu atît mai puțin, să folosesc o mitralieră sau altele asemenea. Ceva din rece lor funcționalitate ar trece în pielea mea și, întrucît am o memorie tactilă uluitoare, mi-aș asuma, pentru multă vreme, senzația funestă a complicității la un asasinat. Indiferent de toate acestea, armele de vînat oameni se produc într-o cadență uluitoare, perfidia lor se amplifică nemăsurat, sînt tot mai feroce și procesul exaltării lor criminale de abia a început. Desigur, aceste unelte pentru sfîrșit viața nu se proiectează și nu se produc decît în scopul precis de a fi utilizate. Un război se declanșează, avînd asigurată baza materială a distrugerii. Un conflict modern, desfășurat cu mîinile goale, ar fi de neconceput, absurd. Confruntarea militară în epoca noastră presupune, așadar, mijloace de înaltă eficiență și scenarii adecvate. Dar numai atît ? Ea mai presupune ceva despre care se vorbește mai rar, dar care ridică un conflict major la rangul de crimă împotriva umanității : aspirarea, în conul războiului, a unor populații întregi. Vechea teză, potrivit căreia într-o luptă se măcelăreau, gospodărește, exclusiv combatanții, a căzut cu un succes imposibil de reparat. În acest domeniu, statisticile sînt la fel de elocvente, ca și în sectoarele pașnice.

Publicația britanică „Science News" observă că, din totalul victimelor presărate de-a lungul istoriei umanității, 90 la sută sînt rezultatul bătăliilor purtate în veacul nostru. Faptul nu miră pe nimeni, dar, în sine, nu este suficient pentru a demonstra ceea ce vrem să demonstrăm. Publicația amintită nuanțează, în interiorul acestui procent, o situație de o amară elocvență : raportul dintre militari și civili, în ceea ce privește pierderea vieții în război, s-a modificat. Mai exact, numărul civililor măturați de tăvălugul militar a crescut constant : dacă, pînă în secolul al XIX-lea, acest raport era de 50 la sută, în anii '70, civilii au reprezentat 73 la sută din numărul total al victimelor iar, în anii '80, au devenit 85 la sută... Războiul nu mai este, așadar, o problemă militară, ci una umană, avînd un caracter global, în care omenirea și mediul ei înconjurător sînt angrenate necruțător, în ansamblul resorturilor acestora.

Ecologia războiului rămîne alarmantă, dar evitabilă, așa cum problematica mediului ambiant, care pare mai puțin alarmantă, este minată, în fond, de procese care par inevitabile. Experți ai Programului Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător au avertizat, de curînd, că apele oceanelor cresc, și vaste teritorii se scufundă într-un ritm lent, însă implacabil. Pînă în anul 2025, nivelul mărilor se va ridica aproximativ cu 25 de centimetri. Suspansul nu se va încheia. În anul 2075, ca urmare a creșterii temperaturii pe glob cu 4,5 grade Celsius, apele, umflate de topirea ghețarilor, se vor înălța cu 1,40 m.

Vor fi necesare colosale diguri, colosale lucrări de amenajare pe tot globul, sume colosale și eforturi colosale. Distrugerea pașnică a planetei nu va fi de preferat distrugerii ei prin război. Să devină, de abia atunci, transferul de mijloace din domeniul militar în cel civil o alternativă imediat aplicabilă ?

Radu Budeanu

„Am constatat numai regrese"

Interviu cu scriitorul american James Michener

James Michener, născut la 3.02. 1907, New York, este unul din cei mai populari scriitori contemporani ai S.U.A. În 1948, a obținut premiul Pulitzer pentru romanul „Tales of the South Pacific" (Povestiri din Pacificul de Sud). În 1962 a încercat să obțină un mandat de deputat, din partea partidului democrat, în Camera Reprezentanților. Oferă o mare parte din încasările sale universităților liberale și muzeelor.

Cele mai importante opere : „Hawaii", „Copiii din Toremolinos", „Texas", „Alaska". „Romanele sale cîștigă preferința publicului, chiar înainte de a ajunge în librării", avea să scrie „New York Times". Majoritatea romanelor sale au fost ecranizate.

Săracii din New York au devenit o realitate cotidiană a marii metropole

— Dle Michener, simțiți o ușurare că Administrația lui Ronald Reagan părăsește Casa Albă ?

— În perioada sa de guvernare, am constatat numai regrese : în sistemul de învățămînt, în artă, în protecția mediului înconjurător ; oriunde te întorci, nu vezi decît deziluzii și tristețe.

— În pofida unei datorii de circa 400 miliarde dolari, a „slums"-urilor în extindere, majoritatea americanilor continuă să îl aclame pe Reagan. Americanii nu sînt conștienți că visul lor s-ar putea transforma într-un coșmar ?

— Sîntem, în mod tradițional, o națiune optimistă ; dacă încerc să compar perspectivele noastre de viitor, pînă în anul 2050, cu cele ale altor națiuni industriale, atunci pot înțelege și acest optimism.

— De ce anul 2050 ?

— Posibilitatea mea de prevedere nu depășește această limită. Pornesc de la premisa că materiile noastre prime și resursele poporului nostru vor fi suficiente pînă în 2050. Cînd facem asemenea prezumții, nu trebuie să uităm că toate națiunile mari au trecut prin perioade de ascensiune și de declin.

— „Business Week" a prognozat că, în următorii ani, S.U.A. vor „trebui să dea înapoi uluitoarea lor mașină a viselor și să plătească scadențele".

— Povara imensă a datoriilor mă îngrozește, ca și faptul că ne transformăm dintr-o națiune producătoare, în una consumatoare. Produsele noastre sînt de o calitate din ce în ce mai slabă. Cînd vrem să cumpărăm ieftin, mărfurile sînt, de regulă, fabricate în străinătate. Uitați-vă la mine : îmbrăcămintea este din import, ca și aparatele mele electronice.

— Vă considerați, din acest motiv, lipsit de patriotism ?

— Da. Totuși, mă comport asemeni sutelor de mii de americani. Cumnatul meu, de pildă, a jurat să nu cumpere niciodată o mașină fabricată în R.F.G. Într-o zi, am fost nevoit să-l întreb : „Pat, cum de ai un Volkswagen" ? Răspunsul său : „Am vrut, pur și simplu, o mașină pentru care să găsesc piese de schimb și pe care să o pot conduce sau vinde și peste opt ani".

— Este, însă, evidentă încercarea de a înlătura concurența străină prin adoptarea de legi în acest sens.

— A acționa altfel ar impune curaj, caracter și forță. Acest lucru nu îl putem aștepta de la politicienii noștri, care trebuie să apară în fața electoratului. Trăim o fază de autoînșelare ; ca și cum am vegeta într-o stare de autoanestezie totală. Nu vrem să vedem realitatea. Firește, ea ne va depăși și ne va dezorienta temporar ; nu înțeleg, prin aceasta, tulburări interne, dar noi trebuie să ne revizuim prioritățile.

— Nu este acest lucru scadent de mult ? Americanii trăiesc într-o societate bîntuită de teamă : frica de hoți, de crimă sau viol, de concediere, boală, sărăcie, bătrînețe.

— Nu pot înțelege de ce acceptăm inerți această evoluție și nu transformăm teama în inițiativă politică.

— 22,8 la sută din copiii sub șase ani trăiesc în sărăcie, milioane de americani sînt lipsiți de un acoperiș deasupra capului. Aceste cifre nu impresionează, în nici un fel, conștiința oamenilor ?

— Se pare că nu. Caracterul nostru național ne face, deseori, să ascundem realitatea.

— Sînt uitate învățămintele războiului din Vietnam, experiența de atunci cu generalii ?

— Oamenii tind deseori să uite istoria și să acționeze ca și cum așa ceva nu ar fi existat niciodată.

— De ce artiștii și scriitorii americani nu se angajează decît foarte rar în viața politică, mai ales cînd situația este atît de gravă, după cum o înfățișați dv. ?

— Scriitorul american este o ființă mutilată. Nu joacă nici un rol în conștiința țării. Probabil, e conform tradițiilor noastre ; în epoca pionieratului, nu era posibil ca fiul să devină scriitor sau artist. Dacă ar fi manifestat asemenea tendințe, ar fi fost bătut. Această concepție mai este, în principiu, valabilă și astăzi. Spre deosebire de autorii din Franța și Uniunea Sovietică, noi nu avem nici o influență.

— Nici chiar un Norman Mailer, un Arthur Miller sau o Susan Sontag ?

— Susan Sontag nu are influență nici măcar asupra a opt oameni din Arkansas ; Mailer, asemeni lui Truman Capote și James Baldwin, s-a pulverizat în neant.

— Consumat, aruncat ?

— Da, sau au renunțat de la sine. Nu pot spune exact dacă acest lucru se datorează editurilor, scriitorilor înșiși sau societății. Personal, tind să fac răspunzătoare societatea. Ascensiunea societății „Heritage Foundation" este, de pildă, un fenomen deosebit ; ea consolidează dreapta pe plan intelectual și o face cu succes ; este o organizație extrem de periculoasă, a cărei influență este în creștere.

Mărturii despre delincvența juvenilă

Statisticile occidentale sînt foarte clare: tineretul reprezintă una dintre categoriile sociale cele mai afectate de creșterea șomajului. Dincolo de cifrele seci se poate întrevedea însă un tablou mult mai complex. Într-adevăr, toți acești oameni tineri — obligați să pășească de pe băncile școlilor direct în rîndurile disperatei armate a „brațelor de prisos" — trăiesc o dublă dramă : în primul rînd, una economică, a sărăciei și lipsurilor materiale, dar și una mai periculoasă, de ordin moral.

Este drama deziluziei, a sentimentului inutilității și înstrăinării. Rezultatul palpabil ? Printre tinerii Occidentului și-au făcut apariția și s-au consolidat pesimismul, scepticismul, dar și violența, nemulțumirea acută și nestăpînită, „exprimată" chiar cu arma în mînă. Iar mijloacele de informare în masă din diverse țări capitaliste vorbesc despre delincvență și chiar criminalitate juvenilă. Iată două exemple elocvente :

Statisticile arată că, în cele mai multe dintre țările occidentale, delincvența juvenilă este în creștere și că ea se manifestă sub forme noi. Care sînt cauzele și caracteristicile acestei evoluții ? Ce se poate face pentru a o corecta ? întreabă cotidianul „Le Figaro".

O minuțioasă anchetă a fost realizată de sociologi francezi în perimetre unde trăiește un tineret care ar putea fi considerat ca marginal și reprezentativ pentru ceea ce se denumește „o clasă socială periculoasă". Au fost alese zone unde trăiesc numeroși tineri imigranți, sau unde acționează bande de adolescenți care se dedau la o delincvență efectivă.

Tinerii care au făcut subiectul anchetei respective se întîlnesc, în general, în familiile sărace. Acești tineri sînt caracterizați prin apatie, diluarea raporturilor sociale sau, dimpotrivă, prin violență. Starea lor de spirit se explică prin dezintegrarea socială, mai ales prin descompunerea unui sistem de acțiune, prin absența dorinței de participare.

Delincvența juvenilă nu poate omite trei noțiuni : dezorganizarea, care dă acestor tineri impresia că trăiesc într-un context descompus ; excluderea, producînd un sentiment de neputință ; mînia fondată pe ură, manifestată prin dorința de a înspăimînta și a distruge. În ultimă instanță, ea este legată mai ales de declinul așa-zisei „societăți industriale", de criza unui sistem cultural — subliniază „Le Figaro".

În R. F. Germania, fiecare al cincilea tînăr în vîrstă de 12—29 de ani nu citește cărți, fiecare al șaselea — nici ziare, relevă un sondaj efectuat de posturile de televiziune vest-germane în rîndul tinerilor. Potrivit rezultatelor sondajului, tinerii consacră audierii radioului sau vizionării programelor de televiziune cinci ore pe zi, față de numai 25 de minute acordate lecturii.

Problema mai comportă și un alt aspect, deosebit de nociv. S-a constatat, astfel, că — de pe ecranele televizoarelor — asupra tinerilor se revarsă zilnic veritabile torente de violență. Calculele făcute de experți atestă că, într-o singură săptămînă, pe două programe centrale au fost prezentate circa 250 de scene de violență și cruzime.

Le Monde diplomatique

PARIS

PLANETA *) (III)

de Claude Julien

Decurgînd dintr-un mod de dezvoltare ilustrat, timp de trei decenii, de o fulgurantă creştere şi de o prosperitate de invidiat, se manifestă două alte ameninţări. Nou venite pe scena internaţională, una se referă la natură, afectată în însăşi posibilitatea ei de supravieţuire, cealaltă se referă la om, la vaste comunităţi zguduite de conflicte armate, foamete, seisme politice, antagonisme rasiale sau sociale.

Cînd, la începutul lui octombrie, Brian Mulroney, primul ministru al Canadei, anunţa dizolvarea parlamentului, el nu o făcea cu o inimă deschisă. El era constrîns de un larg curent de opinie ostil acordului de liber schimb pe care l-a negociat cu Washingtonul şi în care opoziţia vede un instrument menit să facă din Canada „o colonie a Statelor Unite". Dimpotrivă, spune Mulroney, acest acord ne va permite să îndeplinim „visul realizabil al unei economii în expansiune şi al unui mediu înconjurător nepoluat". Astfel se prezintă tabloul legăturilor care unesc diplomaţia, economia, ecologia, politica internă. Relaţiile dintre cei doi vecini sînt, în acelaşi timp, cordiale şi neplăcute. Schimburile lor comerciale ating 165 miliarde de dolari pe an. În deplină libertate, Statele Unite îşi stabilesc unde doresc industriile poluante. Dar, desigur, ele n-au nici o autoritate asupra vînturilor care bat de unde vor ele, asupra emanaţiilor toxice, iar ploile acide nu respectă nici o frontieră. Canadienii văd cum le dispar pădurile. În plus, ei se tem ca sistemul lor de asigurări sociale să nu fie erodat prin acordul de liber schimb cu Statele Unite.

Clasic „conflict de suveranitate"; numeroase exemple, în acest sens, pot fi date pe toate continentele. În Nordul industrializat, orice ţară — capitalistă sau comunistă — poate lua hotărîri care depind numai de suveranitatea ei, dar, în acelaşi timp, să provoace inacceptabile neajunsuri vecinilor: păduri, fluvii, efect de tip Cernobîl etc. Subdezvoltarea Sudului nu este mai puţin devastatoare pentru mediul înconjurător: despădurire datorată populaţiilor locale în căutare de lemn pentru încălzit; în vreme ce societăţile occidentale exploatează instalaţii ale unor industrii poluante pe care Nordul nu le acceptă la el acasă — Sudul devine, astfel, un depozit de deşeuri toxice, guverne sărace şi neprevăzătoare obţinînd redevenţe pe care le consideră drept o mană cerească nesperată.

La fel ca rachetele intercontinentale şi ca fluxurile de capitaluri sau comunicaţiile prin satelit, distrugerea mediului înconjurător a devenit un fenomen major de trecere a frontierelor. Dreptul rămîne semnul distinctiv al unei civilizaţii, dar, în fiecare din aceste domenii, această lume „civilizată" suferă de o gravă penurie de drept: se vorbeşte despre un „cod de bună purtare", preconizat pentru firmele multinaţionale, dar nerespectat, şi despre un „drept ecologic", încă neprecizat sub toate aspectele sale.

Şi astfel Mediterana, fără a fi devenit un „lac al păcii", se prezintă, totodată, ca o ladă de gunoi a ţărilor riverane. Poluarea oceanelor subţiază modestele resurse pe care activitatea de pescuit le asigura unor ţări mult prea sărace pentru a dispune de mijloace care să le otrăvească ţărmurile. Fie că este vorba de deteriorarea stratului de ozon sau de acumularea dioxidului de carbon, „problemele ecologice au devenit un aspect important al relaţiilor internaţionale moderne". Ele compromit şansele de supravieţuire ale oricărei naţiuni suverane din punct de vedere economic şi militar.

Natura este fragilă: foametea, apărută într-un mediu înconjurător steril, aruncă, în valuri succesive, milioane de persoane în ţări vecine, care, adesea, de abia au cu ce să hrănească propria lor populaţie. Pentru declanşarea acestor vaste migraţii, foametei i se adaugă violenţa represivă şi războiul sau simpla şi insuportabila sărăcie: ţărani salvadorieni şi guatemalezi care caută în Mexic un liman de securitate, însişi mexicanii care trec ilegal Rio Grande pentru a găsi o slujbă în Statele Unite, caravane de înfometaţi la frontiera dintre Etiopia şi Sudan... Ca şi producţia industrială sau turismul de agrement, şi fenomenul migrărilor masive s-a mondializat. Nici un „cordon sanitar" nu va putea îndigui aceste valuri... Dramele cele mai crude au atît cauze naţionale, cît şi cauze care depăşesc frontierele: lovituri de stat telecomandate din străinătate, conflicte interne sau internaţionale întreţinute prin vînzările de arme, delapidare a resurselor naţionale prin „sfînta alianţă" dintre elementele corupte autohtone şi corupătorul străin (sau invers), sărăcia magistral organizată de fluxurile capitalurilor din Sud către Nord...

Oricum, mondializarea, care avansează pe toate fronturile, a ridicat ecologia şi migraţiile la un nivel atît de înalt, încît a început să intre în atenţia diplomaţilor.

Dacă judecăm lucrurile prin prisma mediocrităţii campaniilor electorale — de pildă, în Franţa sau în Statele Unite —, am putea fi de acord că cetăţenii sînt, din nefericire, prea puţin pregătiţi să înţeleagă cu claritate noua configuraţie mondială.

■

În pofida complexităţii sale, criza proteiformă a lumii contemporane nu este, totuşi, lipsită de soluţii. Analiza dezordinilor şi dezechilibrelor ei, care nu sînt, cituşi de puţin, inevitabile, sugerează, prin însăşi originea lor, căile ce trebuie explorate în căutarea unei armonii mai satisfăcătoare care, fără a elimina tensiuni şi contradicţii, le-ar conferi un sens constructiv. La fel, departe de nostalgia unui trecut idealizat, ca şi de resemnarea în faţa tulburărilor neînţelese, „gestiunea mişcării, şi, deci, a dezordinii, este o cucerire, o creaţie constantă, pe care noi valori, o etică nouă şi larg împărtăşită, o orientează", scrie Georges Balandier, într-o lucrare apărută, anul acesta, în editura „Fayard" din Paris.

O „etică", un ansamblu de valori, definirea finalităţilor se substituie criteriilor — contabile în esenţă —, care, deşi foarte fragile, domină gîndirea şi comportamentele actuale: economism dezumanizant, care întreţine iluzii efemere, prioritate sinucigaşă acordată, pe termen scurt, raporturilor celor mai elementare forţe, calculate în termeni de PNB şi de „cash-flow", şi nu în termeni de civilizaţie. În efortul susţinut pentru a vindeca o planetă dizlocată, comparabilă cu o marionetă deşurubată, cîteva linii de forţă se degajă din eşecurile mondiale.

Pe planul cheltuielilor militare, devoratoare ale unor enorme resurse, înseşi superputerile par să fie de acord că această cursă a înarmărilor le epuizează, fără nici un profil real. Ele încearcă să treacă de la zadarnica căutare a unei aleatorii superiorităţi, la definirea unei „apărări suficiente", care ar atenua tensiunile. Ele doresc ca reducerea cheltuielilor militare să degaje mijloace pe care le-ar putea afecta dezvoltării economice, satisfacerii nevoilor sociale şi culturale, apărării mediului înconjurător natural, prin folosirea unor tehnologii nepoluante. Viitoarea conferinţă asupra armelor chimice poate avea un impact mediatic; dar fiecare stat interesat ştie că micşorarea poverii militare presupune negocieri asupra armelor convenţionale, reducerea şi neperfecţionarea armelor strategice, deci a încetării experienţelor nucleare.

Pe plan economic, politicile promovate pînă în prezent afectează creşterea, căci ele sînt elaborate pornind de la indicatori care nu prezintă întreaga realitate, deoarece neglijează sau sacrifică principalul agent al progresului: omul, educaţia lui, cultura, competenţa, sănătatea lui, aptitudinea de a-şi iubi munca pe care o desfăşoară; în această privinţă, U.N.I.C.E.F. a avansat propuneri utile pentru a reface indicii care intră în calculul P.N.B. Aceste sugestii au fost aprobate public de F.M.I. şi de Banca Mondială, care nu ţin, însă, deloc seama de ele în practică. Bazîndu-se pe statute care le stabilesc funcţiile tehnice, F.M.I. şi Banca Mondială ocupă un loc aparte în sistemul Naţiunilor Unite, ţin seama de alte reguli, nu par să depună multe eforturi în slujba obiectivului esenţial stabilit prin Carta de la San Francisco: „menţinerea păcii". Oricît de dificilă ar fi, necesara reformă a Naţiunilor Unite se impune.

În fiecare ţară, ca şi pe întreaga planetă, zonele de sărăcie se vor lărgi, vor frîna creşterea economică şi vor înmulţi riscurile de conflict, atîta timp cît va predomina actualul non-sistem monetar. În cursul conferinţei anuale a F.M.I. şi a Băncii Mondiale, anul trecut, James Baker, secretar american al Trezoreriei, îşi uimea auditoriul afirmînd că este gata să susţină intrarea „unui grup de materii prime, inclusiv aurul", în definiţia unei monede de referinţă şi, deci, a valorii comparate a devizelor. El se alătura, astfel, propunerii avansate, în 1964, de trei economişti de reputaţie mondială, Kaldor, Hart şi Tinbergen. Aceste teze aveau un precursor, din păcate de mult uitat, în persoana lui Pierre Mendès France. Teama de a inova a făcut ca ele să rămînă în sertare. Relansarea economică trece, totuşi, printr-un asemenea sistem, singurul apt să refacă puterea de cumpărare a lumii a treia, mare furnizor de materii prime, al cărui mare consumator, în pofida materialelor compozite, rămîne Nordul.

Reluînd o idee a lui Keynes, Nicholas Kaldor propunea, în 1933, constituirea de stocuri de produse de bază pentru amortizarea aberantelor fluctuaţii ale cursurilor lor. Acordurile de la Lomé urmăresc un obiectiv analog în ce priveşte garantarea resurselor de export a circa 40 de ţări. Cursurile metalelor neferoase şi ale produselor tropicale sînt, în prezent, determinate pe piaţă „la termen" într-un mod extrem de speculativ. Numai abolirea sau reforma radicală a acestui sistem contraproductiv pot restabili poziţia lumii a treia în calitate de partener-client al ţă-

*) Din „Le Monde diplomatique", nr. 416, noiembrie 1988

rilor industrializate și stimula cererea globală.

Un specialist sovietic consideră că prăbușirea cursurilor produselor de bază, din ultimii trei ani, a provocat reducerea cu 20 miliarde dolari a resurselor U.R.S.S., limitînd astfel achizițiile din Vest. Moscova și-a anunțat intenția de a adera la F.M.I., la Banca Mondială, la Acordul general pentru comerț și dezvoltare (G.A.T.T.). O asemenea participare ar favoriza o abordare mai realistă a estimării cursurilor materiilor prime și, astfel, exportule Occidentului spre piețele din Est, ca și spre lumea a treia.

G.A.T.T., care a obținut importante rezultate în liberalizarea schimburilor, va trebui, într-o zi, să acorde o mai mare atenție condițiilor economice și sociale (orare, salarii etc.), în care sînt produse mărfurile schimbate. Pentru o mai bună echilibrare pe plan mondial, o armonizare progresivă a condițiilor de muncă este cel puțin tot atît de importantă, ca și liberalizarea comerțului.

Pentru că au implantat centre de producție în țări cu mînă lucru ieftină, firmele multinaționale nu vor, evident, să audă vorbindu-se de o asemenea răsturnare. Ele au dreptate. Interesele lor nu se mai identifică cu cele ale țării de origine. Prin „delocalizarea" uzinelor lor, aceste firme — americane, de exemplu — sînt prospere, în timp ce Washingtonul se îndatorează cu repeziciune.

Pentru a face față datoriei lor, majoritatea țărilor lumii a treia și-au ipotecat resursele naturale, în special pădurile sortite distrugerii. Îndatorîndu-se excesiv, Statele Unite, la rîndul lor, își ipotechează propriul viitor. Dar Europa occidentală ? Ea nu poate să subscrie, cu sînge rece, la concepțiile dominante, de care ea însăși a încercat să se apere prin sistemul monetar vest-european. Va îndrăzni ea oare să meargă mai departe ? Sau „marea piață unică" din 1992 nu va fi decît o reflectare, la scară redusă, a anarhiei planetare ? C.E.E. nu ar putea să uite că ea nu reprezintă decît o jumătate a Europei, că securitatea ei militară și economică este inseparabilă de securitatea celeilalte jumătăți. La fel ca și pentru apărarea mediului înconjurător. Stabilirea recentă a relațiilor dintre C.E.E. și C.A.E.R. schițează, timid, o orientare promițătoare. Unele guverne timorate ezită să se angajeze pe această cale, și ele ar determina, în mod ineluctabil, nașterea în Europa centrală a unui bloc de țări cu sisteme diferite sub hegemonia vest-germană, hegemonie pentru moment economică. Un astfel de nucleu ar deveni, repede, intolerabil pentru Franța și vecinii ei mediteraneeni.

În această lume din ce în ce mai interdependentă, Europa occidentală nu poate decît să se străduiască să obțină maximum de autonomie relativă, pentru a nu fi condamnată să contemple pasiv și să sufere, neputincioasă, sfîrșierile și exploziile unei planete debusolate. În așteptarea unui gest, doi parteneri se oferă să vină în întîmpinarea ei : Europa de Est și lumea a treia, strangulată de un economism îngust, care poartă în el violențe, războaie și ruine.

Perspective prea îndepărtate și abstracte pentru populații absorbite de dificultățile lor de viață, pentru salariați îngrijorați de puterea lor de cumpărare ? Aceasta ar însemna, însă, că omul modern ar fi renunțat să profite de pe urma analizei și a gîndirii. Adevărat este doar faptul că analiza și reflecția nu-și găsesc loc în teatrul de umbre mediatic, pus perfect la punct pentru a convinge ființe lipsite de creier să sucombe în fața mirajelor unui liberalism economic, care pune banul mai presus de toate motivele pe care le poate avea omul pentru a trăi.

RAPORT AL BIROULUI INTERNAȚIONAL AL MUNCII

SITUAȚIA de pe frontul muncii în lume continuă să se înrăutățească de la începutul anilor '80. Ea a fost marcată de pauperizarea crescîndă a populației orășenești și sătești din lumea a treia, de creșterea șomajului în țările dezvoltate din punct de vedere industrial, cu economie de piață, și de scăderea veniturilor realizate prin muncă în diferite părți ale lumii. Astfel începe cel de-al treilea Raport al Biroului Internațional al Muncii (BIM), „Munca în lume", consacrat problemelor veniturilor realizate prin muncă.

Raportul, structurat în două părți și opt capitole, analizează situația din domeniul muncii în diferite țări.

În prima parte a raportului sînt analizate tendințele în gradul de ocupare a forței de muncă, în relațiile de producție, în cadrul asigurărilor sociale și în pregătirea profesională. În partea a doua este dezbătut un cerc larg de probleme, care influențează veniturile oamenilor muncii și situația lor materială.

Pe baza datelor statistice, autorii arată că veniturile reale ale majorității celor ce muncesc din Africa și America Latină au scăzut cu 40 la sută. În multe cazuri, politica de economii drastice a dus la micșorarea serioasă a veniturilor reale atît în sectorul particular, cît și în cel de stat și a fost însoțită de scăderea gradului de ocupare a forței de muncă. Unele categorii de oameni ai muncii — emigranții și femeile — se află în cea mai defavorabilă situație : ocupînd locuri de muncă cu condiții grele de lucru, au un salariu minim.

O mare parte a celor ce muncesc, din unele țări din Asia și din țările occidentale, a fost afectată, de asemenea, de scăderea veniturilor reale. Astfel, în Suedia, salariul real, în perioada 1979—1983, a scăzut cu mai mult de 10 la sută.

KENYA

Repere economice

În ultimii ani, Kenya — țară care, la 12 decembrie, sărbătorește un sfert de veac de la proclamarea independenței — a obținut progrese considerabile, produsul intern brut înregistrînd în decursul unui deceniu o creștere de 50 la sută. Producția de cereale a sporit în aceeași perioadă cu peste 50 la sută, permițînd nu numai acoperirea consumului intern de porumb și fasole, ci și exportarea unor cantități însemnate de asemenea produse. Agricultura contribuie în proporție de cel puțin 50 la sută la veniturile în devize prin exporturile de cafea, ceai și produse horticole. În 1987, Kenya a obținut 300 milioane dolari din exportul de cafea, 200 milioane din exportul de ceai și 100 milioane la produsele horticole.

În viitor, însă, industria turismului ar putea ajunge pe locul întîi, ca sursă de devize. Anul trecut Kenya a obținut din turism 292 milioane dolari, cu 25 la sută mai mult față de anul anterior.

Dezvoltarea economică și socială a țării a fost afectată de povara datoriei externe. O treime din veniturile la export au fost alocate serviciului datoriei.

După cum a estimat O.N.U.D.I., Kenya va realiza în acest an un ritm de dezvoltare a produsului intern brut de 3,8 la sută, iar venitul pe locuitor a crescut în medie cu 2 la sută în 1985 și 1986. În ce privește valoarea producției și crearea de noi locuri de muncă, principalele ramuri industriale sînt cea alimentară, extractivă și de automobile.

Raporturile româno-kenyene au evoluat favorabil ; la București și Nairobi au avut loc întîlniri la cel mai înalt nivel, care s-au soldat cu înțelegeri și acorduri menite să contribuie la impulsionarea și adîncirea relațiilor dintre cele două țări și popoare.

COTE D'IVOIRE

Dezvoltarea agriculturii

Creșterea producției alimentare și a culturilor tradiționale de export (cafea, cacao, bumbac ș.a.) figurează între principalele obiective ale programului de dezvoltare a agriculturii în perioada 1987—1990, adoptat de guvernul Republicii Côte d'Ivoire, stat ce aniversează, la 7 decembrie, 28 de ani de la proclamarea independenței. Este prevăzută diversificarea ramurilor agriculturii, acordîndu-se atenție deosebită culturilor cerealiere, pentru reducerea importului de produse alimentare și asigurarea autonomiei țării în domeniul aprovizionării cu aceste produse. În prezent, sectorul agrar asigură 70 la sută din exportul național, în principal datorită produselor agricole tradiționale. De altfel, se prevede ca, începînd din acest an, producția de bumbac, de exemplu, să crească la 260 000 tone, cu 70 000 mai mult față de sezonul agricol 1985/1986. Pentru dezvoltarea în continuare a agriculturii, guvernul va aloca anual acestei ramuri investiții în valoare de 100 miliarde franci C.F.A.

Côte d'Ivoire se află pe locul al treilea pe continentul african la producția de bumbac. În anul financiar 1986—1987, recolta sa de bumbac a atins nivelul record de 213,5 mii tone față de 19 mii în anul financiar precedent. La jumătatea deceniului trecut, a început cultivarea unor mari suprafețe cu bumbac în nordul țării, unde au fost plantate soiuri de mare productivitate.

În dezvoltarea continuă a relațiilor româno-ivoriene rolul de cea mai mare însemnătate îl au întîlnirea la cel mai înalt nivel de la Abidjan și înțelegerile realizate cu acest prilej, care au deschis noi perspective colaborării bilaterale, în interesul reciproc, al cauzei păcii și progresului în lume.

În țările Asiei de Sud sînt încă mulți oameni care trăiesc în mizerie. Șomajul a crescut în țările Asiei de Vest, state care, direct sau indirect, depind de veniturile de pe urma petrolului.

În ultimul timp, se arată în raport, situația din Africa s-a înrăutățit, mai ales datorită secetei care s-a abătut asupra acestei regiuni. O influență negativă asupra situației din Africa au avut și factorii sociali, împărțirea inechitabilă a pămîntului : partea avută a populației sătești a putut să se apere, folosind o tehnologie mai puțin dependentă de capriciile naturii, ceea ce nu-și pot permite cei săraci.

În raport se subliniază că atît țările dezvoltate, cît și cele în curs de dezvoltare duc o politică de ridicare a eficienței economice și de reglementare a salariilor în scopul reducerii inflației, accelerării creșterii economice, creării condițiilor de ocupare a forței de muncă și echilibrării balanței de plăți. Totuși, în țările Europei occidentale, independent de îmbunătățirea rentabilității întreprinderilor, șomajul n-a scăzut.

În prezent, în țările dezvoltate din punct de vedere industrial, armata șomerilor depășește 31 milioane. Începînd din anii '80, creșterea veniturilor în aceste țări s-a încetinit, iar salariul real, în unele dintre ele, a scăzut. Este o urmare directă a crizei economice și a politicii guvernelor, care vor să exercite presiuni asupra contractelor colective și remunerării muncii.

Pe baza datelor statistice și a altor materiale, autorii raportului relevă că, în țările în curs de dezvoltare, anii '80 se caracterizează prin accentuarea pauperizării și printr-o slabă garantare a ocupării forței de muncă. În majoritatea țărilor din Africa Centrală și America Latină, la sfîrșitul anilor '70 veniturile populației urbane au scăzut cu 30—40 la sută. În cîteva țări ale Africii, salariul în localitățile urbane nu poate asigura nici măcar minimul necesar pentru o familie de nivel mediu.

Cauza principală a scăderii veniturilor reale în zonele urbane o constituie greutățile economice cu care s-au confruntat multe țări în curs de dezvoltare. Pentru depășirea lor au fost elaborate programe de economii drastice.

În majoritatea țărilor în curs de dezvoltare s-au redus posibilitățile de ocupare a forței de muncă în zonele urbane. De la sfîrșitul anilor '70, în multe țări în curs de dezvoltare, unde în agricultură erau ocupate mai mult de 60 la sută din resursele de muncă, au scăzut vertiginos veniturile agricole.

În 1985, pentru țările Africii Centrale raportul prețurilor de export-import a fost cu 20 la sută mai scăzut decît nivelul anului 1973. În aceste condiții, pentru a importa mărfurile la volumul precent, a trebuit mărit exportul cu 24 la sută.

Suprapopularea este o trăsătură caracteristică Asiei. Țăranii posedă loturi foarte mici de pămînt și întrețin multe persoane. Veniturile în localitățile rurale depind, în principal, de mărimea lotului de pămînt, iar repartizarea pămîntului în Asia este foarte inegală.

Au scăzut considerabil veniturile în mediul rural în America Latină. A crescut și continuă să crească numărul celor fără pămînt. Migrația în raioanele rurale, în căutarea unei munci sezoniere sau de altă natură, a devenit o trăsătură caracteristică într-o serie de țări. În anii '80, sărăcia în zonele rurale din America Latină s-a accentuat și mai mult.

Referitor la Europa răsăriteană, autorii raportului afirmă că esența problemelor pe care le rezolvă în prezent țările socialiste constă în sporirea, în primul rînd, a productivității muncii, concomitent cu menținerea ritmurilor corespunzătoare de creare a locurilor de muncă.

(Din „Sotialisticeskii trud", nr. 9/1988)

PROFIL

INGVAR GÖSTA CARLSSON

primul ministru al Suediei

Ingvar Gösta Carlsson s-a născut la 9 noiembrie 1934, în orașul Borass, situat în partea de sud a Suediei. Părinții săi au fost muncitori. Cariera politică a început-o chiar în timpul anilor de studenție. La Universitatea din Lund, unde a studiat științe politice, I. Carlsson a îndeplinit funcția de președinte al sindicatului studenților. Orator talentat, el îi atrage atenția lui Tage Erlander, primul ministru suedez de atunci, care îi oferă un loc în Consiliul de cabinet, unde I. Carlsson devine colegul și colaboratorul apropiat al lui Olof Palme. După doi ani consacrați funcțiilor guvernamentale, Ingvar Carlsson pleacă la Chicago, pentru a studia științele economice. La întoarcere, în 1961, este numit președinte al Organizației Tineretului Democrat din Suedia ; conduce această organizație pînă în anul 1967, cînd este desemnat secretar de stat în cancelaria premierului Erlander. Cu trei ani înainte, fusese ales și în parlament, devenind, astfel, la 31 de ani, cel mai tînăr membru.

În 1969, cînd Olof Palme este numit în funcția de premier, Ingvar Carlsson preia portofoliul ministerului educației. Între anii 1973 și 1976, a condus ministerul pentru problemele locuințelor, consacrîndu-se, în același timp, unor ample studii de viitorologie.

După reîntoarcerea la conducerea țării a social-democraților, în septembrie 1982, Ingvar Carlsson este numit ministru al cercetării și adjunctul lui Olof Palme, în funcția de viceprim-ministru.

După asasinarea lui Olof Palme, în februarie 1986, lui Ingvar Carlsson îi este încredințată funcția de șef al cabinetului ministerial. La 12 martie 1986, deci la cîteva zile după numirea sa în funcția de prim-ministru, el a fost ales și președinte al Partidului Social-Democrat din Suedia. „Activitatea lui Olof Palme nu va dispărea odată cu Olof Palme, iar linia politică de pînă acum va rămîne neschimbată, deoarece nici o decizie importantă luată de Olof Palme și de mine nu a fost pusă în practică, fără să fi ajuns la un consens", au fost primele declarații făcute presei de noul premier, care-și exprima, astfel, intenția de a continua linia politică a predecesorului său.

„Testul" alegerilor din toamna acestui an, din Suedia, a fost concludent pentru Ingvar Carlsson : el a fost ales, din nou, în fruntea cabinetului ministerial suedez.

A. D.

Povara datoriei externe

Datoria externă constituie principalul obstacol în calea progresului economic și una dintre cauzele fundamentale (deși nu singura) a crizei și stagnării economice în America Latină, relevă ziarul cubanez „Granma".

Printre alte aberații, această datorie externă a inversat complet logica finanțării externe contemporane. În prezent, nu țările capitaliste industrializate sînt cele care furnizează fonduri statelor în curs de dezvoltare, ci acestea din urmă transferă capitaluri spre cele dintîi. Sau, cu alte cuvinte, datorită serviciului datoriei externe, săracii devin tot mai săraci, pentru a-i îmbogăți pe cei bogați. În mod evident, logica a fost înlocuită de un absurd kafkian în relațiile Nord-Sud. Să spunem că, în intervalul 1982—1987, statele latino-americane au efectuat transferuri nete de capitaluri către Occidentul industrializat de ordinul a 160 miliarde de dolari ; cifra echivalează cu 40 la sută din totalul valorilor nete create de continent în cei cinci ani amintiți.

Țările debitoare ale „lumii a treia" furnizează capitaluri, fără a se alege cu nimic din aceasta. Sau, altfel spus, ele sînt victime ale unei dramatice pierderi de capitaluri. Acest proces de decapitalizare, exacerbat pînă la paroxism de datoria externă, are efecte tangibile ; printre acestea se distinge — datorită impactului enorm pe care îl are — scăderea investițiilor de capital în producție și servicii. În 1980, investițiile totale pe continentul latino-american rezultate din economia internă de capitaluri s-au ridicat la 24 la sută din produsul intern brut (P.I.B.) al regiunii, iar în 1987 — doar la 14 la sută din P.I.B. Importurile au scăzut cu circa 40 la sută pe întreaga regiune.

Ritmul activității economice a scăzut, antrenînd o reducere a locurilor de muncă (numărul șomerilor a sporit rapid, de la 25 la 40 de milioane). În acești cinci ani, numărul săracilor a crescut de la 140 la 160 de milioane, dintre care 60 de milioane trăiesc într-o stare de „sărăcie absolută".

În fine, nu trebuie uitat nici faptul că datoria externă agravează pînă la niveluri dramatice problemele economice și sociale ale continentului, apărute ca o consecință a nedreptelor relații economice impuse de puterile capitaliste.

Ascensiunea şi declinul marilor puteri

— EPILOGUL EPILOGULUI —

— „Era postbelică în relaţiile internaţionale se încheie. Astfel de perioade de tranziţie au prezentat, totdeauna, ocazii favorabile, dar au implicat şi harababurâ, şi luptă... Pentru prima oară de la conflagraţia mondială este posibil să se aibă în vedere un plan de unitate a Europei cu consimţămîntul tuturor popoarelor ei. Acesta ar putea fi cuplat cu făurirea unui nou aranjament de securitate, care să reducă drastic taberele militare ce se confruntă în centrul Europei. În Asia, de asemenea, apare un nou echilibru. Şi disputele regionale pot deveni, mai curînd, subiect de competiţie diplomatică şi economică, decît de conflict militar. Dar o mai de dorit ordine internaţională nu va apărea automat... Noi trebuie să învăţăm să ne stabilim priorităţile... Pînă foarte recent, America îşi putea întemeia politica externă pe izolarea geografică, autosuficienţa economică şi superioritatea militară. Dar tehnologia modernă a făcut distanţa neputincioasă şi superioritatea în arme nucleare un ţel pe care nu te poţi bizui. Cît priveşte puterea economică, în 1950 Statele Unite produceau 50 la sută din mărfurile şi serviciile lumii. Azi, ele produc circa 22 la sută. Aceasta ne face încă cea mai puternică ţară. Dar nu mai putem menţine întreg echilibrul de putere prin noi înşine şi trebuie să învăţăm să ne sprijinim pe coaliţii şi moderaţie".

— „În cursul următorilor cinci ani, statutul U.R.S.S. şi al Statelor Unite în blocurile militare respective s-ar putea să se menţină, dar este dificil de spus ce se va întîmpla mai tîrziu. Multipolaritatea economică a apărut de mult timp în lume. În prezent, ceea ce este în curs de formare este multipolaritatea politică. În domeniul militar, ea nu se manifestă încă, dar, în viitor, evenimentele pot prea bine să evolueze în această direcţie... Anii '90 sînt un deceniu crucial. Modificările cele mai importante în situaţia internaţională se vor produce, foarte probabil, tocmai în anii '90. A nu profita la maximum de anii '90, a nu reglementa, în această perioadă, problemele noastre ar însemna să ne expunem unui grav pericol. Nu ne putem permite să pierdem timpul. Trebuie bine înţelese tendinţele evoluţiei actuale a situaţiei internaţionale, să ne pătrundem de spirit combativ, să facem eforturi pentru a edifica, în ţara noastră, o economie modernă, să ne ocupăm locul care ne revine în afacerile internaţionale şi să ne jucăm din plin rolul nostru".

— „Situaţia politică internaţională caracteristică mijlocului anilor '80 cere să căutăm noi căi... Avem, după părerea noastră, două posibilităţi. Prima constă în a compensa slăbirea relativă a economiei noastre, prin sporirea *părţii* din cheltuielile consacrate politicii externe şi militare. A doua preconizează menţinerea sau reducerea cheltuielilor în materie de politică externă, pentru ca economia noastră să fie adusă la *un echilibru* cu politica noastră externă, deci să fie diminuată povara primei şi întărit fundamentul economic al celei de a doua... Dacă noi mizăm pe factorii militari, aceasta ar putea agrava tensiunea internaţională, şi, în ceea ce priveşte factorii ideologici, să discrediteze ideologia noastră".

Aceste ample pasaje pot părea familiare cititorului, care a urmărit serialul de-a lungul celor zece episoade anterioare. Ne grăbim să precizăm că ele nu aparţin lui Paul Kennedy. În succesiunea lor, citatele au ca autori pe Henry Kissinger (*Un memorandum pentru vizitorul preşedinte, Newsweek*, 19.09.1988), pe diplomatul şi directorul Centrului de studii al problemelor internaţionale de pe lîngă Consiliul afacerilor de stat al Republicii Populare Chineze, Huan Xiang (*O nouă etapă de destindere relativ lungă ,dar avînd limite, e posibilă, Renmin Ribao*, Beijing (31.09.1987) şi cercetătorii Alexei Iziumov şi Andrei Kortunov (*Uniunea Sovietică într-o lume în schimbare, La vie internationale*, publicaţie a M.A.E. al U.R.S.S., nr. 8/1988). Desigur, poate surprinde că persoane, atît de diferite şi reflectînd premise total deosebite, formulează aprecieri, dacă nu în convergenţă, oricum apropiate de cele ale lui Paul Kennedy. Faptul e chiar de mirare, exceptînd luarea în considerare a aforismului lui Grigore Moisil : *„Anul 2000 e mai aproape decît ziua de mîine"*.

Un avertisment

Cîteva luni după apariţia volumului său, Paul Kennedy a avut posibilitatea de a face ceea ce se poate interpreta ca un veritabil *post-scriptum*, în două articole apărute în cotidianul *Washington Post*, şi din cuprinsul cărora reluăm după *International Herald Tribune* (27.01 şi, respectiv, 28.01.1988).

Primul e intitulat : *„Exemplul britanic dă un avertisment Americii" :*

„Lumea ajunge la sfîrşitul altui secol şi puterea ei «Numărul 1» merge orbecăind. Cu patruzeci de ani în urmă, era într-o categorie aparte în ceea ce priveşte producţia industrială totală, productivitatea pe locuitor, mărfurile de înaltă tehnologie şi venitul personal mediu. Acum, cu rata totală a dezvoltării rămasă în urma pricipalilor rivali, nu acesta este cazul. Problemele sociale din interiorul oraşelor, deficienţele sistemului de învăţămînt, erodarea infrastructurii, toate solicită o vastă alocare de resurse. De asemenea, acelaşi lucru îl solicită serviciile armate, care se confruntă cu o spirală îngrozitoare a costului armamentelor şi au numeroase teatre (potenţiale) de război pentru a se pregăti să lupte în ele. Atît de multe angajamente militare peste mări au fost luate în timpuri mai favorabile decît în (actualele) condiţii ale rapidei schimbări în echilibrele economice şi strategice, încît este îndoielnic că Statele Unite ar putea îndeplini jumătate din obligaţiile asumate prin tratate, în cazul unui război major... Cei mai mulţi dintre cititori vor lua remarcile de mai sus ca o descriere a situaţiei grele, curente a Americii. De fapt, ea ar putea fi, de asemenae, o descriere limpede a unei puteri anterioare, Marea Britanie, care, cu un veac în urmă, s-a găsit într-o situaţie similară : ascendenţa ei economică şi industrială erodîndu-se, poziţia proeminentă în diferite părţi ale lumii devenind ameninţată, obligaţiile militare depăşind cu mult capacitatea de a le îndeplini pe toate... Zeci de studii privind eclipsa Marii Britanii ca „atelier al lumii" subliniază aprecierea scăzută pe care clasa ei educată o avea faţă de comerţ, în opoziţie cu preferinţa pentru drept ori comerţul bancar ; inabilitatea de a vinde pe pieţele internaţionale, instruirea tehnică limitată a forţei de muncă şi, îndeosebi, ritmul, comparativ, scăzut de investiţii în noi întreprinderi industriale, în cercetare şi dezvoltare pentru sectorul civil. Cum acest ultim element este, probabil, cel mai important indicator al viitorului unei economii pe termen lung, merită să ne întrebăm dacă economia americană contemporană dedică o parte suficientă din resursele ei cercetării şi dezvoltării nemilitare pentru a rămîne competitivă cu astfel de ţări, cum sînt Japonia şi Germania occidentală. Dacă răspunsul este negativ, cum eu bănuiesc că este, exemplul britanic trebuie să dea un avertisment de rău augur".

Al doilea articol, are în fruntea textului : *„Învaţă din trecutul Marii Britanii pentru a controla declinul viitor al Americii" :*

„Poziţia militară a Marii Britanii, în urmă cu un veac, are numeroase asemănări cu cea a Statelor Unite, ceea ce poate explica faptul că este atît de mult studiată, acum, în colegiile de război ale S.U.A.... Ceea ce ar putea merita mai multă atenţie este puternica subliniere că oamenii de stat din epoca victoriană şi eduardiană, de la Londra, atribuiau diplomaţiei misiunea de a micşora obligaţiile lor, soluţionînd decalajul dintre scopuri strategice şi mijloace militare. Aceasta, desigur, a fost reversul acelei serii de contracţii strategice ale Marii Britanii în primul deceniu al secolului curent. Prin Antante (cu Franţa, cu Rusia), prin apropiere (de Statele Unite) şi prin noi alianţe (cu Japonia), britanicii şi-au redus obligaţiile în diferite părţi ale lumii, fără a abandona cu totul interesele lor. Aceasta, în schimb, a permis o concentrare a puterii militare şi navale în zonele mai critice — de exemplu, în Marea Nordului, unde împăratul Germaniei, Wilhelm II (1859—1941, domnia 1888—1918) îşi construia o mare şi ameninţătoare flotă. Pentru a fi cît mai precişi, o politică de compromisuri diplomatice poate fi eficientă numai cînd puterile străine sînt, de asemenea, dornice să facă compromisuri... Istoria niciodată nu se repetă la fel. Dar modul în care Marea Britanie s-a adaptat la condiţiile globale modificate, în jurul anului 1900, trebuie să sugereze politici pe care conducătorii din Washington ar merita să le evalueze, acum, în momentul în care are loc mişcarea spre era post-Reagan şi cînd ei se confruntă cu poziţia schimbată a Americii în lume. O atenţie deosebită faţă de echilibrele bugetar şi comercial, o ţinere în frîu a datoriei naţionale, încurajarea de investiţii mai mari pentru cercetare şi dezvoltare cu caracter civil şi un sistem educaţional îmbunătăţit, o mai mare grijă în elaborarea unei strategii militare naţionale coerente şi pe termen lung şi o dorinţă de a căuta soluţii diplomatice pentru a micşora povara supraextinderii militare — toate acestea nu sînt un catalog rău de politici care să fie adoptate de o mare putere confruntată cu un declin relativ. Chiar dacă astfel de acţiuni nu ar putea, de fapt, inversa tendinţa, ele oferă şansa ca Statele Unite să controleze eroziunea poziţiei lor unice şi temporare de după 1945, pe cît de încet şi lin ar fi posibil".

Controversa

Într-un moment în care campania electorală prezidenţială se îndrepta spre intrarea în linie dreaptă şi, în Europa occidentală, reticenţele faţă de presiunile în direcţia

unei noi „împărțiri a poverii" cheltuielilor și răspunderilor militare se manifestau public tot mai virulent, la începutul lunii iunie, ambasadorul S.U.A. în Republica Federală Germania, Richard Burt, a luat tocul pentru a interveni într-o dezbatere ce căpătase proporții *(International Herald Tribune, 18—19.06.1988")*:

„Se spune că istoria este politica privită în retrospectivă. Așadar, atunci cînd numeroși americani meditează asupra rolului S.U.A. pe plan mondial, a devenit o modă să se considere, din nou, soarta fostelor mari puteri și cauza decăderii lor. Cartea lui Paul Kennedy, «Ascensiunea și căderea marilor puteri», este, acum, în centrul atenției. Autorul descrie procesul de «supraextindere imperială» care a afectat multe din imperiile istorice în momentul în care angajamentele lor pe plan extern și responsabilitățile lor militare le-au depășit capacitatea lor economică de a susține astfel de eforturi. El avertizează că Statele Unite se confruntă cu o disproporție similară. Istoricii vor decide dacă teza sa este valabilă din punct de vedere istoric. Problema care se pune acum este să vedem dacă ea este valabilă din punct de vedere politic. În acest an de alegeri prezidențiale, argumentele lui P. Kennedy sînt exploatate și, într-o oarecare măsură, denaturate de anumiți oameni politici și analiști. Mulți dintre aceștia sînt purtători de cuvînt ai unui «nou populism,» în afacerile externe ale S.U.A., susținînd orientări spre un rol mai limitat și protecționism, ceea ce ar însemna să se renunțe la cei 40 de ani de politică «internaționalistă» a Statelor Unite în domeniul securității și cel economic".

Cît corespund premisele ambasadorului cu afirmațiile istoricului poate judeca singur cititorul nostru. Ceea ce îl îngrijorează pe diplomat, chiar într-un mod superstițios, este că, „într-o epocă de negocieri americano-sovietice, Occidentul ar putea fi tentat să se angajeze pe calea unor reduceri unilaterale (militare). Aceasta nu numai că ar putea distruge perspectivele viitoare în domeniul controlului armamentului, ci ar avea și un efect destabilizator (...) Este timpul să formulăm o amplă strategie militară și diplomatică pentru anii '90. Îmbunătățirea repartiției sarcinilor, în domeniul apărării Europei occidentale, Asiei răsăritene și altor regiuni, trebuie să ocupe un loc central în cadrul acestei strategii... Cel de-al doilea obiectiv este accelerarea creării unei economii mondiale deschise... Există pericolul ca decizia de a crea o piață liberă în cadrul Europei occidentale în 1992 să fie însoțită de ridicarea unor noi bariere în calea importurilor din afara acestei piețe".

La nivel „academic", „avertismentul" cel mai tăios la adresa analizei lui Paul Kennedy l-a furnizat profesorul de economie politică, W.W. Rostow, fost consilier special prezidențial și membru al Consiliului Securității Naționale în timpul Administrației Johnson (1963—1969). Pamfletul lui Rostow era intitulat: „Ferește-te de istorici, producători de false analogii". Contribuția lui la controversa generată de volumul lui P. Kennedy constă în a semăna dubii în legătură cu aplicabilitatea modelului istoric la Statele Unite. Un alt fost consilier pentru securitatea națională, dar în timpul Administrației Carter (1977—1981), Z. Brzezinsky, în prezent profesor la Universitatea Columbia din New York, într-un studiu despre „Noua geostrategie a Americii", ecou concentrat al lucrării sale, *Game Plan* (Vezi *Lumea*, nr. 38/1988, p .21), începe astfel: „Zvonurile despre iminentul declin imperial al Americii sînt, oarecum, premature". Prin această fentă, în care parafrazează o cunoscută butadă a lui Mark Twain, se elaborează, de fapt, premisa insistenței în favoarea asumării de „răspunderi" militare mărite de către Europa occidentală și dezvoltării relațiilor de partenerism între S.U.A. și Japonia.

Ambele intervenții au apărut în trimestrialul *Foreign Affairs* (Spring, 1988, Volume 66, No. 4), cea mai prestigioasă publicație americană în ce privește relațiile internaționale. Numărul e consacrat, aproape în întregime, politicii externe americane în perspectiva perioadei post-Reagan. În introducerea editorială, citim: „O preocupare în legătură cu politica externă a captat gîndirea publică și se articulează în afara arenei politicii prezidențiale între cercetători, comentatori și oficialități privind înapoi, spre trecutele lor răspunderi. Există o concluzie generală: cu plecarea președintelui Reagan, modul său particular de abordare a destinului în viața internațională și-a epuizat, în mod limpede, cursul, oricine ar fi cel care îi va urma. Ce se poate spune despre perioada post-Reagan? Pentru început, următorii cîțiva ani vor fi dominați de moștenirea unui uriaș deficit bugetar și a unor dezechilibre comerciale acumulate în timpul președinției Reagan. Noi am devenit rău «supraextinși»... Problema, pe scurt, este dacă și cum Statele Unite pot *să-și* mențină angajamentele de securitate și să-și apere interesele într-un timp în care resursele economice sînt, în mod sever, sub constrîngere. Unii observatori merg mai departe și se întreabă dacă problema este numai de politică economică. În noua sa carte, amplu comentată, profesorul Paul Kennedy, de la Universitatea Yale, analizînd ascensiunea istorică și căderea marilor puteri, sugerează că Statele Unite suferă nu numai de un dezechilibru, dar și de aceeași «supraextindere imperială» care a afectat imperiile în trecut: S.U.A. sînt vulnerabile, dacă nu se acomodează la soarta predecesoarelor mari puteri din ultimii 500 de ani. Popularitatea neobișnuită a acestui copios volum este o mărturie că problema declinului american atinge un nerv sensibil; și ea va sta, inevitabil, în culisele dezbaterii politice... Temele conexe despre fermitate și competență în rolul nostru global, ca și al capacității economice vor fi, cu siguranță, pe agenda următorului șef al Executivului cînd își va prelua funcția... Doi dintre autorii prezenți în acest număr (Brzezinsky și Rostow — n.n.) contestă implicațiile pesimismului spenglerian despre viitorul Americii. În orice caz, nu putem evada de la problemele imediate: cum vom menține apărarea noastră națională într-o eră de severe presiuni bugetare? Își vor asuma aliații noștri o povară mai mare în ceea ce noi credem că ar fi efortul comun? Cum vom desfășura diplomația în circumstanțele strategice modificate de Tratatul privind eliminarea rachetelor cu rază intermediară și de incipienta destindere Reagan—Gorbaciov? Pare să existe un consens că stau-quo-ul nu va putea fi menținut. Dezbaterea se referă, de fapt, la natura schimbării".

„Nu chiar o mare strategie"

Primul trimestru al lui 1988 a adus în atenție și o broșură de 69 pagini scoasă de Oficiul de tipărituri al guvernului S.U.A., intitulată: *„Descurajarea selectivă: Raportul Comisiei asupra strategiei integrate pe termen lung"*. Studiul — elaborat în decurs de mai bine de un an, cu participarea lui H. Kissinger, Z. Brzezinsky, generalul A. Goodppaster (fost comandant al forțelor N.A.T.O.), de Comisia coprezidată de Fred Ikle, care deținuse funcția de subsecretar al Ministerului apărării, și A. Wohlstetter, unul dintre cei mai renumiți strategi de cabinet — își propunea să indice cum să întîmpine S.U.A. „mediul înconjurător de securitate" aflat în schimbare pentru restul secolului și primele decenii ale mileniului următor. Raportul — reluînd dogma de patru decenii a „desfășurării înaintate a forțelor americane" sprijinite de puternice rezerve și de capacitatea de folosire a armelor nucleare — pedalează pe crearea și achiziționarea unei mase de noi sisteme de arme convenționale și nucleare, bazate pe tehnologii de vîrf (unele plasate în Cosmos, dar și avioane și vehicule robot, rețele de sensori și alte echipamente electronice pentru observarea de zone vaste — zi și noapte, indiferent de condiții meteorologice —, aducerea pe „teatrul" european de arme cu ghidare precisă), deci concentrarea cheltuielilor militare pe așa-numitele „arme inteligente".

Printre cei care au luat parte la polemica provocată de acest raport pe ambele maluri ale Atlanticului, s-a numărat și Paul Kennedy. Într-un eseu *(„Nu chiar o mare strategie", New York Review of Books* 12.05.1988), el face, mai întîi, constatarea că această *„comisie observă, pe bună dreptate, că ne mișcăm de la un sistem bipolar al marilor puteri spre unul multipolar. Totuși, conținutul raportului consacră foarte puțin spațiu evaluării implicațiilor diplomatice și politice ale acestei tranziții în echilibrele globale"*, rămînînd ancorat în premise depășite. [Conform eseului, autorii refuză să regîndească obligațiile pe termen lung asumate în condiții diferite și îl citează pe lord Salisbury, care, între 1885—1902, a deținut de trei ori funcția de prim-ministru al Marii Britanii (în total 14 ani), care spunea: *„Nu este nimic mai fatal pentru arta guvernării, decît să te agăți de ruinele politicilor trecute".]* După ce critică absența oricărei preocupări pentru dezvoltarea forței productive *(„un element fundamental în orice strategie integrată de putere pe termen lung")*, P. Kennedy adaugă: *„Nu există nici un fel de mențiune asupra modului în care Administrația Reagan a transformat țara din cel mai mare creditor mondial în cea mai mare țară debitoare în răstimp de șapte ani (un record istoric în ceea ce privește timpul) sau despre consecințele strategice și diplomatice de a fi devenit atît de dependenți de absorbția de capital străin pentru a achita notele de plată ale guvernului. Nu există nici o mențiune — și poate nici nu s-a avut în vedere — privind calitatea și instruirea forței noastre de muncă sau nivelul de cunoștințe științifice și tehnologice ale copiilor noștri de vîrstă școlară, deși ambele sînt părți absolut vitale ale forței naționale a întregii societăți"*... *„Probabil, amploarea datoriei naționale și totalul anual al absolvenților, al doctoranzilor în inginerie din această țară nu sînt privite ca părți ale unei strategii integrate pe termen lung, din punctul de vedere al foștilor consilieri pentru securitate națională și generali în retragere. Dacă lucrurile stau așa, ce păcat! Pentru că această îngustime de abordare... sugerează că există încă o lungă cale pînă la o deplină înțelegere a ceea ce trebuie să fie marea strategie în timp de pace a puterii «Numărul 1». Numai cînd dimensiunea militară este corespunzător integrată cu diplomația, structura economică, tehnologia, știința, educația și toate celelalte componente ale forței naționale, vom fi în măsură să avem o strategie reală pe termen lung. Nu cumva, însă, am trecut de această zi?"*

POSTA REDACȚIEI

Prețul mărimii

Profesorul de istorie internațională James Joll, de la Universitatea din Londra, într-una din cele mai penetrante analize ale volumului profesorului P. Kennedy (*Prețul mărimii, New York Review of Books*, 4.02.1988), relevă că o abordare general-conceptuală în ce privește influența forțelor productive asupra puterii militare este similară „afirmației lui Engels citată de Kennedy (la pagina 439, op. cit. — n.n.) : «Nimic nu e mai dependent de condițiile economice decît tocmai armata și flota»" (în limba română, pasajul a fost tradus : „Nimic nu depinde atît de mult de condițiile economice decît tocmai armata și flota", cf. F. Engels, *Anti-Dühring, Domnul Eugen Dühring, revoluționează știința*, ediția a III-a, E.S.P.L.P., București, 1955, p. 185).

Profesorul J. Joll pune punctul pe i în următorii termeni : „A verifica analizele lui Kennedy asupra situației la sfîrșitul secolului XX, văzînd cine cîștigă al treilea război mondial, este o chestiune care ne depășește, deoarece nici un istoric și nici un expert în strategie nu este verosimil să supraviețuiască pentru a constata rezultatul". Joll se declară, însă, de acord cu cei care constată că, în prezent, devine tot mai puțin clar definită distincția dintre „militar" și „civil", în contextul pregătirilor de război. „Marea realizare a lui Paul Kennedy — apreciază el — este că ne-a permis să vedem problemele noastre internaționale curente pe fundalul imperiilor care s-au dus, fiindcă nu au fost în stare să sprijine, material, prețul mărimii".

Ceea ce, totuși, poate mira la un om de o asemenea talie culturală e faptul că ocolește diagnosticul cuprins în binecunoscutul aforism al lui Napoleon : *„toate imperiile mor de indigestie"*.

În ce privește multipolaritatea spre care se îndreaptă lumea, o credem un proces mult mai complex și divers, trecînd, în mod necesar, prin afirmarea personalității distincte a fiecărei țări, într-o lume unită în diversitatea ei, care a renunțat la confruntare militară în favoarea unei strînse cooperări, a progresului fiecărei celule naționale în cadrul unei unice comunități mondiale care nu își va putea rezolva problemele globale continuînd să trăiască în umbra armelor nucleare ori risipind un miliard și jumătate de dolari pe zi pentru înarmare.

Fără o schimbare radicală spre această direcție, proiecțiile pentru anul 2000 — în fond, o dată convențională — ar putea rămîne ignorate și chiar noul mileniu, la sosirea lui, să treacă, pentru contemporani, neobservat.

Eugen Preda

Portugalia – repere istorice

C. Popescu, București. Portugalia serbează, în fiecare an, două zile naționale : **25 aprilie** marchează aniversarea „revoluției garoafelor roșii" din 1974, cînd s-a pus capăt lungii nopți salazariste de aproape jumătate de secol, iar **1 decembrie** este Ziua independenței, în care se celebrează evenimentele din 1640, cînd un grup de nobili portughezi „los conjurados" (conjurații) au ridicat armele împotriva regelui spaniol Felipe IV, care domnea în Castilla și Portugalia, purtîndu-se astfel capăt la 60 de ani de regim monarhic spaniol. Între cauzele principale ale revoltei, istoricii semnalează nemulțumirea clasei aristocratice, ecleziastice și comerciale portugheze față de administrația spaniolă și, mai ales, față de creșterea impozitelor. „Impozitul forțat", decretat de guvernul spaniol în 1628, s-a extins în 1631 și la cler, care, pînă atunci, fusese o clasă privilegiată. În anii succesivi, „impozitului forțat" i s-au adăugat, rînd pe rînd, alte tipuri de impozite ca, de pildă, „impozitul asupra sării" sau „impozitul asupra apei", aplicate în tot regatul. În 1638, Madridul a convocat un mare număr de „fidalgos" (cavaleri) portughezi, ordonîndu-le să servească în războaiele monarhiei spaniole contra trupelor străine. Paharul avea să se umple în iunie 1640, cînd portughezii au fost obligați să lupte contra răsculaților catalani, concomitent cu anunțarea de noi impozite. În zorii zilei de 1 decembrie, nobilii „conjurați" au ridicat armele împotriva reprezentanților monarhiei spaniole instalați în Palatul Terreiro do Pazo (Lisabona), cunoscut azi sub numele de Palatul Independenței. Pentru a arăta poporului că mișcarea a triumfat, „conjurații" l-au aruncat pe fereastră pe nobilul Miguel de Vasconcelos, care, în timpul revoltei, a ieșit în balcon aclamîndu-l pe regele Spaniei. La 15 decembrie 1640, era încoronat, ca rege al Portugaliei, João IV, nepot al Catarinei de Bragança, care, cu 60 de ani înainte, revendicase dreptul la tronul Portugaliei. Așa-numitul „război al restaurației" s-a prelungit încă 28 de ani, pînă la semnarea, la 13 noiembrie 1668, a „Tratatului de la Lisabona", prin care era încheiată pacea cu Spania.

Vasile Pantelimon, Balș. Republica Guineea dispune de resurse minerale insuficient exploatate încă. În ceea ce privește minereurile, bauxita și alumina prelucrate în țară aduc un venit de circa 500 milioane de dolari, reprezentînd peste 90 la sută din resursele în devize ale statului.

Aurul și diamantele, exploatate inițial artizanal, sînt în curs de industrializare și au adus în 1987 un venit de aproximativ 50 milioane de dolari. În 1989 urmează să devină operațional proiectul unei mine de aur, în apropiere de frontiera cu Mali. În 1990 va deveni operațională o altă mină.

La sfîrșitul lui 1989, proiectul de exploatare a granitului în scopuri ornamentale ar putea deveni rentabil. Zăcămintele de granit din Guineea sînt considerate printre cele mai bune din lume, roca fiind fără fisuri. În regiunea Muntelui Nimba, la frontiera cu Liberia, este încă neexploatat un zăcămînt de fier de calitate excelentă, cu un conținut de metal de peste 65 la sută. Se apreciază că valorificarea acestuia ar necesita o investiție de 200 milioane de dolari.

Pe plan agricol, într-o țară în care solul și regimul pluvial sînt bune, se exploatează numai un sfert din cele 7,2 milioane de hectare de terenuri cultivabile. Masivul Fouta-Djalon, „castelul de apă" al Africii de Vest, este renumit pentru fertilitatea sa.

I. Stoenescu, Ploiești. Știrea este corectă : Japonia este principalul creditor al Filipinelor. Astfel, Tokio a acordat Manilei, în total, credite în valoare de 8,61 miliarde dolari. Pe locul doi se află Statele Unite — cu aproape 6,95 miliarde, urmate de Marea Britanie — 1,69 și Franța — 1,06 miliarde dolari. Pe de altă parte, Banca Mondială a acordat Filipinelor un credit de 2,50 miliarde dolari, F.M.I. — 1,11 miliarde, iar Banca pentru Dezvoltarea Asiei — 1,14 miliarde dolari. La 30 iunie, potrivit datelor oficiale publicate la Manila, datoria externă a arhipelagului filipinez se ridica la 28,25 miliarde dolari, fiind formată din credite pe termen mediu și lung, în valoare de 24,5 miliarde dolari, iar restul — credite pe termen scurt și necomerciale pe termen scurt.

Gh. Mihalcea, Rîmnicu-Vîlcea. Atît noi, cît și redactorul la care vă referiți vom ține cont de sugestiile dumneavoastră. Vă mulțumim.

Vasile Alexandru, Bistrița. Datele solicitate despre Republica San Marino le veți găsi la această rubrică din nr. 17 a.c. În **imagine :** Palazzo del Governo (sediul guvernului) în care, de la 1 octombrie a.c. și pînă la 1 aprilie 1989, își au reședința cei doi căpitani-regenți : Luciano Cardelli (democrat-creștin) și Reves Salvatori (comunist).

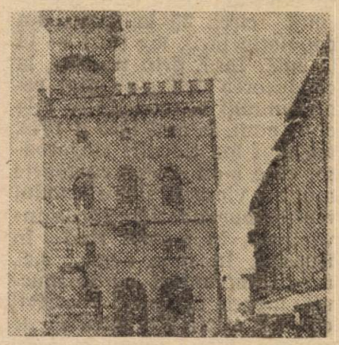

„Planul Colombo"

Andrei Ștefănache, București. Ați aflat, din presa cotidiană, despre recenta reuniune ministerială — a 32-a a așa-numitului „Plan Colombo" și ne solicitați amănunte. „Planul Colombo" sau „Planul de la Colombo" este un program de investiții și ajutor tehnic, adoptat în 1950, la conferința Commonwealth-ului, din capitala Sri Lankăi (pe atunci, Ceylon). Membrii inițiali au fost Australia, Canada, Ceylon, India, Noua Zeelandă, Pakistan și Marea Britanie. În prezent, planul grupează 26 de țări, printre care țările din sudul Asiei, Australia, Marea Britanie, Canada, Japonia, Noua Zeelandă și S.U.A. Obiectivul principal actual privește adîncirea cooperării economice dintre țările industrializate și cele mai puțin dezvoltate. Recenta reuniune a avut loc în capitala Bangladeshului, Dhaka. Desfășurată la nivel ministerial, întîlnirea și-a propus să examineze probleme ale cooperării economice și tehnice, rolul investițiilor străine, mobilizarea resurselor, în scopul creșterii potențialului economic, precum și direcțiile de acțiune în continuare în cadrul planului. În timpul lucrărilor, președintele țării-gazdă, Hussain Muhammad Ershad, a adresat țărilor membre ale acestui program de colaborare apelul de a-și mobiliza resursele interne, financiare și umane, pentru a-și asigura o dezvoltare independentă. El a subliniat necesitatea manifestării spiritului de cooperare, investit cu un rol decisiv în susținerea eforturilor de creștere economică a țărilor în curs de dezvoltare din Asia. **(L.E.)**

POSTA REDACȚIEI

Etnii

Violeta Negoiță, București. În Burundi, etnia hutu reprezintă circa 85 la sută din populația țării, iar tutsi — 14 la sută. Însă, prin tradiție, la conducerea țării s-au aflat reprezentanți ai tutsi. Între cele două etnii, în anii 1965 și 1972, au avut loc ciocniri sîngeroase, care s-au soldat cu foarte multe victime și cu exodul multor burundezi în țările învecinate, în primul rînd în Ruanda. În luna august a.c., aceste înfruntări au reizbucnit, înregistrîndu-se, potrivit cifrelor oficiale publicate de revista „Jeune Afrique", 5 000 morți (alte surse vorbesc de circa 20 000). Recent, după revenirea la calm, pentru prima oară după anul 1965, un membru al etniei hutu, Adrien Siboana, a fost numit prim-ministru al țării. De asemenea, din 1978, este întîia dată cînd se creează postul de premier, întrucît, pînă acum, conducerea guvernului o asigura șeful statului.

Victor Crețu, Timișoara. Ziua de 1 decembrie a fost declarată, de Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.), **„Ziua mondială a luptei anti-SIDA".** Diverse activități au marcat preocuparea comunității internaționale pentru această maladie mortală. În context, merită a fi menționată ultima descoperire a unor cercetători americani de la Dallas (Texas) și San Francisco (California). Este vorba de crearea, prin intermediul ingineriei genetice, a unei celule „impostoare", denumită „CD-4", care ucide celulele purtătoare de HIV (virusul SIDA), fără a dăuna celorlalte celule ale organismului. Perfecționarea acestei tehnici oferă posibilitatea reducerii efectelor devastatoare ale bolii prin stoparea extinderii virusului la celelalte celule ale corpului. Potrivit publicației „Science", dr. Ellen Vitetta, directoarea Departamentului de imunobiologie a cancerului de la Universitatea din Texas, a atras atenția că, în ciuda faptului că rezultatele obținute pînă în prezent cu celula „CD-4" sînt „promițătoare", va trebui să mai treacă cel puțin un an înainte de a putea fi utilizată pe pacienți.

„FAX"

G. Constantinescu, București. FAX este un aparat electronic de reproducere (facsimil), ce combină telefonul cu telefoto-ul, și care a invadat, în ultimii doi ani, piața americană. „Trimite-mi prin FAX" („FAX it — în engleză) este o propoziție tot mai frecvent întîlnită în lumea finanțelor și comerțului american. Această mică „jucărie electronică" este, de fapt, o cutie compactă, prevăzută cu un receptor cu claviatură de numere și cifruri, cu o fantă din care iese hîrtia și un sul de hîrtie fotografică ce, într-un interval de 15—45 secunde, trimite sau primește orice imagine. Această tehnică de trimitere a imaginilor prin linii telefonice nu este nouă (a fost descoperită de Alexander Bain în 1842), ea fiind folosită de mulți ani pentru trimiterea fotografiilor la distanță (telefoto). Dar nimeni nu s-a preocupat de ieftinirea sistemului pentru o vînzare în masă, pînă în anii '60, cînd japonezii, interesați să găsească o metodă perfecționată pentru a-și trimite la distanțe mari complicatele ideograme, au început să-l studieze. La capătul a circa douăzeci de ani de cercetări, reproiectări și multe prototipuri, pe piața americană au apărut, începînd cu 1986, aceste aparate japoneze, ce costă între 800 și 3 000 de dolari. Anul trecut, în S.U.A. existau 600 000 FAX-uri pentru 4 500 000 de persoane. Anul acesta, numărul lor a ajuns la 1 200 000, de care beneficiază 10 milioane de persoane. Se calculează că, în anul 1995, în Statele Unite se vor înregistra 4 milioane și jumătate de FAX-uri și 20 de milioane de „faxofoni".

Coordonatorul rubricii : Rodica Dumitrescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

50 (1311) 8 decembrie 1988

ARTICOLE, CORESPONDENȚE
O politică externă în consens cu interesele națiunii române, cu idealurile de pace, colaborare și socialism 1
Pentru măsuri și acțiuni concrete de asigurare a unor condiții cît mai bune de muncă și de viață pentru toate popoarele lumii. Mihaela Brumă 3
Accentuarea polarizării bogăției pe plan mondial. dr. Ilie Șerbănescu 4
Conferința președinților parlamentelor din țările Europei, S.U.A. și Canada. „Colaborare în numele viitorului Europei". George Petricu 7
Viena. O.N.U. și lupta împotriva flagelului drogurilor Mihaela Brumă 8
U.R.S.S. Sesiunea extraordinară a Sovietului Suprem. Vasile Crișu 9
Cisiordania și Gaza. La un an după declanșarea „Intifadei". Crăciun Ionescu 10
Beirut. Accentuarea instabilității. Ștefan Cârjă 11
Piața comună. Convergențe și aminări. Rodica Dumitrescu 12
Moscova. Convorbiri sovieto-chineze. I. Olteanu 13
Africa australă. Între impas și speranțe... Dumitru Constantin 14
Islamabad. Formarea noului guvern. L. Enescu 14
Caracas. După alegeri — preocupări prioritare 16
OPEC și prețul petrolului. dr. Ilie Șerbănescu 16
În umbra Afroditei. Cîntece și prigoană. Radu Budeanu 23

DIN ACTIVITATEA PARTIDELOR COMUNISTE ȘI MUNCITOREȘTI
Porto. Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Portughez 17
Documentul politic al P.C. Italian pentru cel de-al XVIII-lea Congres al Partidului 17

1000 + 1 18–20

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI
Cercetarea spațiului (4)
Un experiment cosmic complex. Mihai Coruț 22

DIN LUMEA CAPITALULUI 24–25

ACCENTE
Alternativă... Radu Budeanu 25

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ 26–28

PROFIL
Ingvar Gösta Carlsson, primul ministru al Suediei 28

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE
Ascensiunea și declinul marilor puteri. Epilogul epilogului. Eugen Preda 29

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu — redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu — șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal — redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor — șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu — secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Anatol Albu, Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ad. Ionescu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S.

MINOLTA SALUTĂ ROMÂNIA

În concepția firmei „MINOLTA“
copiatorul și asistența tehnică
acordată beneficiarilor
constituie un tot unitar.
Este foarte ușor să manifești
o înaltă exigență
față de spiritul de inventivitate
și față de produsele unui mare producător.
Mult mai mult înseamnă însă pentru „MINOLTA“
faptul că un client consideră
ca un lucru de la sine înțeles
să i se acorde
cea mai bună asistență tehnică posibilă.
Iată și motivul pentru care
mașinile de copiat, imprimantele cu laser,
telefaxurile și sistemele de editare a textelor
provin și poartă tot mai des
marca „MINOLTA“.

MINOLTA

MINOLTA AUSTRIA Ges.m.b.H., Büromaschinen. Export, Hietzinger Kai 97. A-1130 Vienne, Téléphone 0222/82 69 69, Télex 132 396 MINKOA

ORGANISATION DE SERVICE: Institutul de tehnică de calcul și informatică, 167, Calea Floreasca, Sector 2, 72321 Bucarest, Roumanie, Téléphone: (90) 33 37 41, Télex: 11 846 (ITC-R)

REPRESENTATION EN ROUMANIE: Export Consult, Hôtel București AP. 25/27, 2–4, rue Luterană R-7000 Bucarest, Téléphone: (00400) 166021, Télex: 10480 exco r, Téléfax: (00400) 166021

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C. 49

Nr. 51 15 decembrie 1988

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNA

Concepte de înaltă valoare teoretică şi practică

Un imperativ major al epocii contemporane — afirmarea unei noi gîndiri şi a unei noi politici în viaţa internaţională

Din actualitatea internaţională

NAŢIUNILE UNITE
Noi propuneri, luări de poziţie şi iniţiative în probleme de larg interes

MONTREAL
Lucrările reuniunii ministeriale G.A.T.T.

MANILA
Evoluţii cu scadenţă electorală

ÎN LUMEA ŞTIINŢEI
1000 + 1
POŞTA REDACŢIEI

Imperativul afirmării unei noi gîndiri, a unei noi politici în viața internațională

De o inestimabilă valoare teoretică și practică, tratînd o vastă arie tematică și făcînd o profundă analiză asupra situației politice și economice mondiale, **Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta ședință comună a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești** constituie, prin bogăția de idei, teze și concepte, un strălucit exemplu de gîndire revoluționară și abordare cutezătoare, novatoare a evoluției lumii contemporane, oferind, în același timp, soluții realiste, juste și echitabile marilor probleme ce confruntă omenirea.

Înfățișînd, în mod analitic, tabloul lumii de astăzi, conducătorul partidului și statului nostru evidențiază marile schimbări și transformări revoluționare care au avut loc și se produc, în continuare, pe arena mondială, demonstrînd, totodată, cu argumentul faptelor, că viața internațională poartă puternic amprenta unor evoluții foarte complexe și contradictorii. Astfel, a fost lichidată, se poate spune, dominația colonială ; socialismul și-a demonstrat capacitatea și vitalitatea sa în edificarea — într-o perioadă istorică scurtă — a unei noi orînduiri sociale, noi și noi state trecînd pe calea construcției socialiste sau dezvoltării economico-sociale independente ; a apărut și s-a consolidat mișcarea țărilor în curs de dezvoltare și nealiniate, care au un rol tot mai mare în soluționarea, în interesul popoarelor, a gravelor probleme ce confruntă omenirea; s-au afirmat noile principii de relații între state.

Pe de altă parte, în lume se mențin încă uriașe stocuri de arme, în primul rînd de arme nucleare, care pot distruge de mai multe ori omenirea, acționîndu-se, în același timp, în direcția modernizării unora dintre ele ; continuă experiențele nucleare, care conduc la perfecționarea armelor nucleare, implicit la sporirea gradului lor de distrugere, precum și la degradarea, tot mai accentuată, a mediului înconjurător ; se promovează o politică de militarizare a spațiului cosmic ; se consemnează noi manifestări ale politicii de forță și dictat, de amestec în treburile interne ale altor state.

Profundele transformări revoluționare, sociale și naționale care s-au produs în lume au determinat, este adevărat, mari schimbări în raportul mondial de forțe, dar, așa cum realist subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „nu s-a produs încă o schimbare radicală în viața internațională, nu s-a afirmat cu putere politica de destindere și colaborare“.** Caracteristica fundamentală a actualului raport de forțe o constituie, după cum sublinia în Expunere conducătorul partidului și statului nostru, confruntarea dintre cele două tendințe principale : pe de o parte, tendința spre destindere, dezarmare și pace și, pe de altă parte, tendința spre menținerea încordării și continuării politicii de război, de forță și dictat. **„Se poate aprecia** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în magistralul document programatic — **că între aceste două tendințe s-a ajuns la un echilibru relativ de forțe, ceea ce face ca situația mondială să fie deosebit de complexă și contradictorie“.**

Desfășurările din arena mondială, realitățile din diferite zone ale globului evidențiază, într-adevăr, că, deși, în ultimul timp, s-au făcut unii pași pe calea dezarmării, a soluționării prin mijloace pașnice a unor conflicte armate ori stări de încordare, a intensificării negocierilor, în lume nu s-a produs încă acea schimbare reclamată de popoare, care să le asigure dezvoltarea liberă și independentă, să conducă la eliminarea definitivă a pericolului de război.

Analiza științifică pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o face, în Expunere, evoluției mondiale pune în evidență teza cu privire la accentuarea împărțirii lumii în două grupe diametral opuse, săraci și bogați, atît pe plan național, cît și internațional. Ca urmare a politicii imperialiste, neocolonialiste promovate de monopolurile supranaționale și de capitalul financiar, în ultimul deceniu s-a accentuat și mai mult decalajul dintre țările bogate și cele sărace, ceea ce a determinat ascuțirea contradicției dintre ele — devenită, astăzi, **„cea mai puternică contradicție fundamentală a lumii contemporane“.**

Relevînd fenomenele și procesele care au loc în lume, contradicțiile acesteia și modul lor de manifestare, tovarășul Nicolae Ceaușescu demonstrează, totodată, necesitatea unor schimbări radicale în întreaga viață mondială, **cerința imperioasă a afirmării unui nou mod de gîndire și abordare a problemelor ce confruntă omenirea, imperativul promovării unei noi politici în relațiile internaționale.**

Într-o lume în continuă transformare, o lume cu procese atît de complexe și contradictorii, în care apar noi probleme, se manifestă noi contradicții, numai o gîndire nouă, o politică nouă, realistă și echitabilă, de pace și conlucrare pot asigura soluții juste, în concordanță cu dinamismul epocii și, mai ales, cu aspirațiile legitime ale popoarelor. Evoluția contemporană atestă cu putere, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Conferința Națională a partidului, de anul trecut, că **„în fața omenirii se pun noi probleme, sînt necesare răspunsuri clare care să corespundă intereselor de dezvoltare, de pace, de libertate și independență ale popoarelor“.** În concepția secretarului general al partidului nostru, existența unor situații noi, apariția unor probleme noi reclamă abordări noi, care să conducă la rezolvări noi și durabile, care să țină seama atît de interesele fiecărui popor, cît și de cauza generală a păcii, colaborării în lume.

Desigur, problemele preîntîmpinării unui război nuclear și asigurării păcii trebuie să se impună în prim planul oricăror preocupări politice, al oricăror demersuri, de soluționarea lor depinzînd însăși supraviețuirea omenirii, nu numai dezvoltarea ei pe calea progresului economic și social. Accelerata cursă a înarmărilor, crearea unor puternice stocuri de arme nucleare, uriașele cheltuieli militare, care agravează continuu viața economică mondială, impun, ca o necesitate vitală, **o nouă abordare a problemelor păcii și războiului.** În acest sens, secretarul general al partidului nostru a formulat concluzia, de o deosebită importanță pentru viitorul omenirii, potrivit căreia vechea teză a inevitabilității războiului trebuie înlocuită cu o nouă teză, aceea a imposibilității, în actualele condiții ale înarmărilor nucleare, a unui nou război mondial.

Pornind de la pericolul pe care îl reprezintă armele nucleare pentru însăși existența vieții pe Pămînt, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în recenta Expunere că : **„Este necesar să se ajungă la înțelegerea generală că, în condițiile armelor nucleare, nu există decît o singură cale, o singură politică — aceea de renunțare cu desăvîrșire la forță, la război, de realizare a unei noi gîndiri și a unei politici noi, democratice, care să excludă forța și războiul din viața internațională“.**

Militînd pentru schimbări fundamentale în viața internațională, România, președintele ei se pronunță și acționează pentru eliminarea subdezvoltării, a profundelor decalaje economice existente între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, pentru **o soluționare globală a problemei datoriilor externe, pentru o nouă ordine economică mondială,** bazată pe relații de deplină egalitate și echitate între state, care să asigure progresul mai rapid al tuturor statelor și, în primul rînd, al celor rămase în urmă din punct de vedere economic. Noua gîndire, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să pornească de la strînsa interdependență existentă între dezvoltare și dezarmare, soluționarea celei dintîi depinzînd de înfăptuirea celei de-a doua, sumele folosite pentru înarmări putînd fi utilizate în scopul ridicării bunăstării tuturor popoarelor, al progresului general.

Ca țară europeană, România este vital interesată în realizarea securității și cooperării pe continent. Acționînd pentru traducerea în viață a Actului final de la Helsinki, a hotărîrilor adoptate în reuniunile post-Helsinki, România se pronunță pentru **edificarea unei Europe unite în diversitatea orînduirilor sociale.** Concepția novatoare a președintelui României pornește de la convingerea că, împărțită în mai multe grupuri politico-militare, Europa nu poate deveni un continent al păcii, colaborării și înțelegerii. **„Este necesară** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la încheierea recentului mare forum al democrației muncitorești-revoluționare — **o Europă unită în diversitatea orînduirilor sociale, a concepțiilor filozofice și politice, o Europă a națiunilor libere, independente, care să acționeze într-o deplină unitate pentru progresul economico-social, pentru dezarmare, pentru pace, pentru o lume mai dreaptă și mai bună“.**

Marile transformări care s-au produs și se produc în lume, creșterea rolului partidelor comuniste și muncitorești în viața

internațională impun, de asemenea, **o nouă gîndire asupra relațiilor din cadrul mișcării comuniste și muncitorești, o nouă concepție asupra unității de acțiune a tuturor forțelor revoluționare și progresiste.** Partidul Comunist Român s-a pronunțat, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în magistrala Expunere de la 28 noiembrie, pentru renunțarea la vechile practici dintre partidele comuniste și muncitorești, pentru realizarea unei colaborări și solidarități bazate pe principii noi, de deplină egalitate, de respect al independenței și autonomiei fiecărui partid, al dreptului său de a-și elabora linia politică proprie, în concordanță cu realitățile și condițiile din fiecare țară. Marile mutații petrecute în lume, în raportul mondial de forțe au determinat mari schimbări și în mișcarea comunistă și muncitorească internațională. În ultimii ani, au apărut, așa cum arăta secretarul general al partidului nostru, o serie de probleme care impun o nouă abordare, o nouă înțelegere a marilor transformări petrecute în lume, a perspectivelor luptei revoluționare. **„Toate acestea impun, fără nici o îndoială,** — sublinia în Expunere tovarășul **Nicolae Ceaușescu — din partea fiecărui partid, a forțelor revoluționare de pretutindeni o analiză științifică, realistă, în spiritul concepției revoluționare, materialist-dialectice a problemelor actuale, și o nouă orientare și o perspectivă clară privind desfășurarea luptei pentru progres economic și social, pentru socialism, pentru o lume mai dreaptă și mai bună".**

Cu toate mutațiile progresiste intervenite în lume, raporturile politice și economice dintre state mai păstrează încă trăsături caracteristice vechii „ordini" internaționale. Tendința de dominație și dictat, manifestările imperialiste de subordonare a țărilor mici și mijlocii, de inegalitate și injustiție, perpetuarea subdezvoltării, afirmarea intereselor statelor dezvoltate în dauna celor în curs de dezvoltare sînt doar cîteva aspecte caracteristice vechilor structuri care mai persistă, astăzi, în relațiile internaționale. Punînd în lumină **necesitatea democratizării raporturilor interstatale,** a instaurării unei noi ordini politice și economice mondiale, secretarul general al partidului nostru arăta că noua gîndire presupune să se pornească de la respectarea neabătută a independenței, suveranității și integrității tuturor țărilor, să se renunțe cu desăvîrșire la amestecul în treburile interne ale altor state. Trebuie să se acționeze în așa fel încît să se dea o perspectivă nouă, de afirmare liberă a fiecărei națiuni.

Necesitatea democratizării raporturilor interstatale, a participării egale a tuturor țărilor, indiferent de mărime, orînduire socială, forță economică sau militară, la viața internațională decurge din însăși evoluția lumii contemporane, din interdependența și complexitatea, tot mai accentuate, ale fenomenelor și problemelor care confruntă omenirea. Aceasta reprezintă, așa cum sublinia în Expunere tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „una din cerințele noii gîndiri și noii politici în viața internațională".**

Expresie a înaltului spirit revoluționar și profundului umanism ce caracterizează întreaga operă teoretică și activitate practică ale conducătorului partidului și statului nostru este concepția sa asupra finalității noii gîndiri și noii politici ce trebuie să se afirme în viața internațională. Cerințelor actuale și de perspectivă ale societății omenești li se va putea răspunde numai dacă se va acționa într-un spirit nou, se va promova o nouă politică, în care omul, bunăstarea, fericirea, libertatea, independența și pacea vor constitui factorul principal și țelul politic fundamental al fiecărui stat.

Aurel Zamfirescu

Lupta unită a popoarelor garantează pacea lumii

„Mai mult ca oricînd este necesar să se facă totul pentru asigurarea dreptului popoarelor la viață, la existență, la libertate și independență" — sînt cuvinte ce aparțin doar unuia din numeroasele apeluri de un profund umanism pe care președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-a adresat, recent, lumii întregi de la înalta tribună a marelui forum al democrației socialiste. Evenimentele internaționale confirmă, elocvent, considerentele conducătorului partidului și statului nostru, potrivit cărora popoarele au nu numai dreptul, ci și îndatorirea de a-și spune cuvîntul asupra marilor probleme ale contemporaneității, de a acționa pentru imprimarea unui curs nou în viața mondială, conform intereselor și aspirațiilor lor fundamentale. Factor determinant al dezvoltării socio-economice la nivel național, popoarele reprezintă, deopotrivă, forța hotărîtoare în evoluția raporturilor internaționale, în înfăptuirea nobilelor aspirații ale întregii omeniri, care sînt dezarmarea, în primul rînd nucleară, apărarea dreptului suprem la viață, la o existență liberă și demnă, soluționarea exclusiv politică a situațiilor conflictuale, lichidarea decalajelor economice, a împărțirii lumii în bogați și săraci, precum și instaurarea unei noi ordini politice și economice mondiale. Acestea sînt sarcini fundamentale ce privesc întreaga comunitate internațională și de aceea toate popoarele — mari, mijlocii sau mici — sînt chemate să contribuie la punerea lor în practică.

O astfel de îndatorire, un asemenea drept decurg din însuși procesul de conștientizare a maselor populare care, pe de o parte, resimt tot mai puternic efectele profund negative ale politicii de înarmare, iar, pe de altă parte, sînt dornice să trăiască într-o lume a colaborării echitabile, a păcii.

Popoarele înțeleg, tot mai bine, implicațiile grave ale încordării din viața internațională, determinată de cursa înarmărilor, în primul rînd cea nucleară, de primejdia recurgerii la forță și la amenințarea cu forța. Oamenii realiști de pretutindeni și-au însușit concluzia că un război nuclear nu ar putea fi cîștigat de nimeni, că el nu ar avea nici învinși, nici învingători, că s-ar încheia prin distrugerea civilizației umane. In fața unor riscuri nemaiîntîlnite în multimilenara istorie a omenirii, popoarele nu pot rămîne pasive, ci — conștiente că în ele „e și număr și putere" — își mobilizează forțele pentru a stăvili cursul periculos al evenimentelor și a-și apăra dreptul vital la existență, libertate și pace.

Popoarele acționează, totodată, împotriva oricăror forme de amenințare cu forța ori recurgere la forță în relațiile interstatale. Ele luptă pentru modificarea actualei situații ce le silește să suporte uriașele cheltuieli militare, ce depășesc 1000 miliarde dolari anual și care frînează sau compromit proiectele de progres și dezvoltare. Imense resurse materiale și umane sînt irosite în cursa înarmărilor, în timp ce în numeroase țări rămîn nesoluționate probleme majore, precum dreptul la muncă, sănătate, accesul la învățătură, protecția mediului înconjurător. Înarmările agravează și efectele subdezvoltării, criza economică mondială, stările de încordare și conflict. Ele sporesc, totodată, neîncrederea și accentuează tensiunea din viața internațională. Altfel spus, popoarelor li se impune un tribut enorm, în schimbul creșterii insecurității și periclitării existenței lor.

Lupta popoarelor pentru dezarmare, securitate și pace cunoaște o mare diversitate de forme în funcție de condițiile specifice din fiecare țară, dar toate mișcările converg spre obiective esențiale comune, care sînt oprirea cursei înarmărilor, impulsionarea procesului de dezarmare, ce trebuie să fie cuprinzător, capabil să ducă la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte. Se poate constata cu satisfacție că acțiunile de masă împotriva primejdiilor de război, îndeosebi a unei conflagrații nucleare, se desfășoară pe toate continentele. O asemenea mișcare populară a cu-

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

prins, în primul rînd, Europa, continentul pe care sînt amplasate majoritatea covîrșitoare a încărcăturilor nucleare. Pe „bătrînul continent" se află și cele mai puternice forțe și armamente convenționale, cele mai numeroase baze și efective militare pe teritorii străine. În plus, cheltuielile celor două blocuri militare se ridică la circa 80 la sută din suma alocată pentru înarmare pe plan mondial, ceea ce înseamnă aproximativ 800 miliarde dolari. Intensificîndu-și constant lupta, marele front al păcii a repurtat, deja, succese notabile. Astfel, baze militare cum sînt Florennes, în Belgia, sau Greenham Common, în Marea Britanie, au fost „dezpovărate" de o parte însemnată din rachetele nucleare cu rază medie de acțiune, ceea ce poate fi considerat o victorie a popoarelor europene în lupta pentru pace.

Demonstrațiile de masă, conferințele, simpozioanele, „lanțurile umane", marșurile, stafetele și taberele păcii, mitingurile, alte acțiuni populare au angajat zeci de milioane de oameni de cele mai diverse categorii profesionale și convingeri politice. Mișcările pentru pace se caracterizează printr-un tot mai pronunțat spirit de inițiativă și combativitate, dovadă a voinței maselor de a se angaja în prima linie a frontului păcii și dezarmării. În mod firesc, multe demonstrații pentru pace se împletesc cu dezideratele asigurării unei vieți mai bune, echitabile, cu lupta pentru apărarea sau dobîndirea de drepturi democratice, pentru înlăturarea oricăror for-

me de asuprire și dominație străină. Se impune a fi menționat și faptul că mișcarea pentru pace reprezintă un mare pas înainte pe calea colaborării și destinderii, depășind prejudecăți, diferite abordări perimate, precum „echilibrul terorii" și iluzia că securitatea poate fi obținută prin „forța de descurajare" a armamentelor. Evenimentele demonstrează, de asemenea, că mișcările pentru pace rezistă cu succes tentativelor de dezbinare întreprinse de cercurile care se tem de dezarmare și care nesocotesc dezideratul de pace al omenirii. Totodată, întărindu-și unitatea pe plan național, tot mai multe mișcări pacifiste își dezvoltă colaborarea la nivel internațional, atestînd adevărul că unitatea popoarelor constituie una din cele mai puternice arme contra armelor. Opinia publică, popoarele se afirmă, astfel, ca o forță politică tot mai influentă pe arena internațională.

După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, odată cu înrăutățirea situației mondiale, s-au intensificat manifestările forțelor progresiste antiimperialiste, ale diferitelor cercuri politice, științifice, culturale, inclusiv religioase, în favoarea politicii de pace, de dezarmare, împotriva primejdiei unui război nuclear pustiitor. Deși forțele realiste care luptă pentru dezarmare și pace nu sînt încă suficient de puternice pentru a determina o schimbare radicală a situației în direcția destinderii, totuși, prin intensificarea luptei lor, se pot izola acțiunile forțelor care incită la încordare și război.

Evenimentele demonstrează că în lume există puternice forțe care se manifestă cu tot mai multă vigoare și care pot impune un curs nou în viața internațională, spre destindere, dezarmare, colaborare și pace. Ceea ce impune o abordare nouă, pe baze profund democratice, pornind de la imperativul participării tuturor statelor, tuturor popoarelor la soluționarea problemelor majore ale contemporaneității. **„Trebuie să se pornească** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — de la faptul că problemele politice, economice, sociale, dezarmarea și pacea nu se pot soluționa numai de cele două mari superputeri sau numai de cîteva state, că la rezolvarea lor trebuie să participe activ toate statele, fără nici o deosebire. Aceasta reprezintă, de altfel, una din cerințele noii gîndiri și noii politici în viața internațională".**

În condițiile în care se menține politica de forță și dictat, de amestec în treburile altor state, ceea ce face ca situația să rămînă, în continuare, complexă și contradictorie, trebuie să se acționeze — așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — „cu toată răspunderea și fermitatea în strînsă unitate cu forțele realiste, antiimperialiste, cu toate popoarele, pentru o politică nouă, democratică, de pace, de dezarmare, de colaborare egală între toate statele lumii".** O abordare nouă, deci mai îndrăzneață, a problemelor mondiale, care să ducă la acorduri de înlăturare treptată a armelor nucleare, de reducere radicală a forțelor convenționale și a bugetelor militare, de întărire a încrederii și cooperării între toate națiunile lumii.

Dînd o înaltă apreciere capacității de luptă a popoarelor, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat întotdeauna ferma convingere că în lume există forțe puternice, a căror acțiune unită poate influența pozitiv mersul evenimentelor, poate impune trecerea la măsuri reale de dezarmare, la soluționarea democratică a tuturor problemelor complexe ale vieții politice mondiale, în interesul fiecărei națiuni, al colaborării și păcii în întreaga lume.

Ștefan Cîrjă

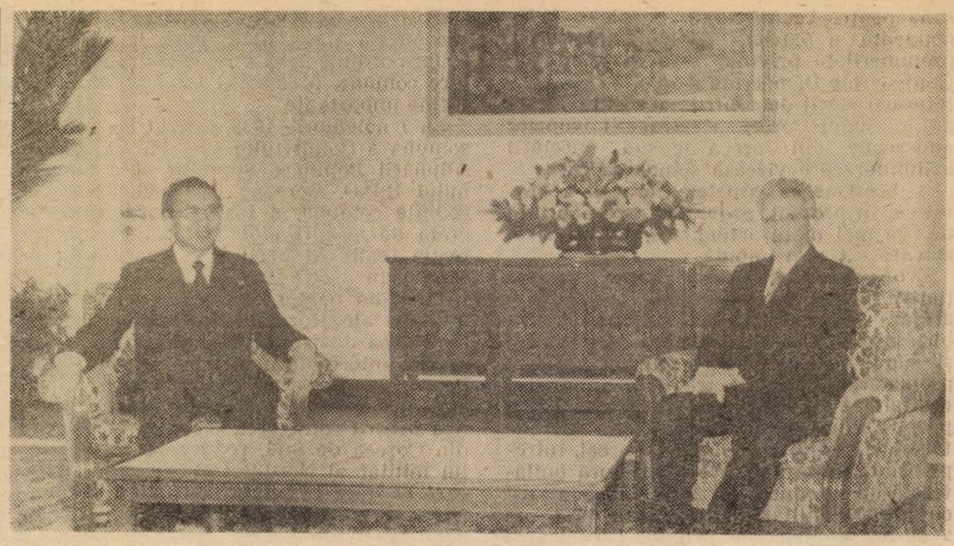

„Inițiativele și demersurile tovarășului Nicolae Ceaușescu pe plan internațional se bucură de cea mai înaltă apreciere în țara noastră"

Iang Hiang Săp

președintele Comitetului Permanent al Adunării Populare Supreme a R.P.D. Coreene

În cadrul unei conferințe de presă, organizată la București, simbătă 10 decembrie, președintele Comitetului Permanent al Adunării Populare Supreme a R.P.D. Coreene, Iang Hiang Săp — aflat în vizită în țara noastră în fruntea unei delegații parlamentare — a evocat pe larg raporturile de solidaritate și colaborare pe multiple planuri dintre partidele, țările și popoarele noastre, subliniind că acestea cunosc o dezvoltare ascendentă, fiind puternic stimulate de dialogul la cel mai înalt nivel, de prietenia revoluționară dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Kim Ir Sen.

În mod special, oaspetele s-a referit la principalul moment al vizitei — primirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a delegației parlamentare din R.P.D. Coreeană —, prilej cu care a fost transmis un salut călduros și prietenesc din partea tovarășului Kim Ir Sen. Primirea la stimatul tovarăș, președintele Nicolae Ceaușescu, a delegației noastre — a spus Iang Hiang Săp — constituie o expresie elocventă a relațiilor deosebite de prietenie statornicite între popoarele român și coreean.

Recenta vizită oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în R.P.D. Coreeană — a spus demnitarul coreean — reprezintă un moment de referință în cronica relațiilor româno-coreene, rezultatele sale rodnice avînd o însemnătate deosebită pe plan bilateral, ele fiind, în același timp, în interesul cauzei socialismului și păcii. Partidul și poporul nostru — a adăugat oaspetele coreean — dau o înaltă apreciere rezultatelor rodnice ale dialogului la nivel înalt dintre conducătorii de partid și de stat ai țărilor noastre, rezultate care au o deosebită importanță atît pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări, cît și în cadrul mișcării comuniste și muncitorești internaționale.

În continuare, conducătorul delegației parlamentare din R.P.D. Coreeană a arătat că actuala vizită în țara noastră a constituit un bun prilej de a cunoaște, nemijlocit, importantele succese obținute de poporul român în dezvoltarea economico-socială, îndeosebi în perioada inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. In context, el a relevat rolul important ce revine parlamentelor din cele două țări în edificarea societății socialiste în România și R.P.D. Coreeană, în întărirea conlucrării multilaterale dintre țările și popoarele noastre, în soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane. S-a subliniat că, în R.P.D. Coreeană, se bucură de ceă mai înaltă apreciere politica internă și externă promovată de Partidul Comunist Român, de România socialistă, inițiativele și demersurile tovarășului Nicolae Ceaușescu pe plan internațional în direcția înfăptuirii dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, realizării destinderii, edificării unui climat de pace, securitate și colaborare în Europa și în întreaga lume.

În cadrul conferinței de presă, oaspetele coreean a înfățișat, totodată, pe larg, eforturile depuse de poporul coreean pentru dezvoltarea economico-socială a țării, îndeplinirea sarcinilor prevăzute pentru cel de-al treilea plan șaptenal, a marilor obiective trasate de Congresul al VI-lea al Partidului Muncii din Coreea.

Răspunzînd la întrebările ziariștilor, conducătorul delegației a prezentat amplele acțiuni întreprinse de R.P.D. Core-

eană pentru reunificarea pașnică, independentă a patriei, pentru înfăptuirea propunerilor privind crearea Republicii Confederale Democrate Koryo, pe baza înlăturării stării de confruntare dintre Nordul și Sudul Coreei, a retragerii trupelor americane din Coreea de Sud, încetării acțiunilor care vizează scindarea țării.

În acest sens, oaspetele coreean a arătat că, în prezent, problema coreeană este de cea mai mare actualitate, cerînd o rezolvare cît mai rapidă.

Evocînd numeroasele propuneri și inițiative făcute în acest sens, oaspetele a arătat : În mai 1986, am propus convorbiri între autoritățile militare din Nordul și Sudul Coreei ; în decembrie 1986, am propus realizarea de tratative politice și militare la nivel ridicat ; în iulie 1987, am propus reducerea pe etape a forțelor militare ale Nordului și Sudului Coreei, întreprinzînd, în ce ne privește, măsura unilaterală de a reduce forțele armate ale țării cu 100 000 militari ; în ianuarie 1988, am avansat propunerea privind organizarea unei conferințe comune a Nordului și Sudului Coreei ; iar, în iulie 1988, am formulat propunerea privind convocarea unei reuniuni parlamentare comune Nord-Sud, în care să fie adoptată o declarație comună de neagresiune. În vederea pregătirii reuniunii comune parlamentare Nord-Sud, pînă în prezent au avut loc șase întîlniri pregătitoare. Numai datorită atitudinii neconstructive a părții sud-coreene nu s-a ajuns, pînă acum, la un acord asupra ordinii de zi a reuniunii parlamentare comune, precum și asupra unor probleme importante.

La 7 noiembrie 1988, a avut loc ședința comună a Comitetului Popular Central al Adunării Populare Supreme și a Guvernului R.P.D. Coreene. În cadrul acestei ședințe comune, a fost elaborat un Program de măsuri atotcuprinzătoare în direcția realizării păcii în Peninsula Coreeană prin retragerea forțelor militare străine din peninsulă, reducerea forțelor militare ale Nordului și Sudului Coreei, realizarea de tratative și negocieri între părțile interesate în destindere și pace în Peninsula Coreeană. În pregătirea acesteia, noi am luat o serie de măsuri practice pentru retragerea trupelor americane din Coreea de Sud, reducerea potențialului militar al Nordului și Sudului Coreei, care să ducă la înlăturarea stării de confruntare militară și politică dintre cele două părți ale Coreei. Acest program de măsuri cuprinzătoare, care are la bază patru mari principii, se bucură de un larg ecou internațional și aprecieri pozitive.

Președintele Comitetului Permanent al Adunării Populare Supreme, Iang Hiang Săp, și-a exprimat profunda recunoștință față de solidaritatea militantă și sprijinul ferm manifestate de Partidul Comunist Român, de România socialistă, de președintele Nicolae Ceaușescu, față de propunerile R.P.D. Coreene privind reunificarea pașnică și independentă a țării.

Tovarășul Kim Ir Sen, marele conducător al poporului nostru, a elaborat numeroase inițiative și propuneri de pace pentru realizarea reunificării pașnice și independente a țării, desfășurînd, în acest sens, o activitate energică și susținută — a subliniat Iang Hiang Săp. De fiecare dată, asemenea propuneri s-au bucurat de un sprijin unanim din partea României și a altor țări ale lumii, iubitoare de pace. Noi apreciem cu deosebită recunoștință faptul că tovarășii români, îndeosebi stimatul tovarăș președinte Nicolae Ceaușescu în repetate rînduri și-a exprimat și își exprimă sprijinul și solidaritatea față de propunerile privind reunificarea pașnică și independentă a țării. Sprijinul României față de reunificarea pașnică și independentă a Coreei capătă o importanță deosebită astăzi, cînd sînt tot mai evidente acțiunile imperialiste care vizează crearea a două Corei. Ne exprimăm convingerea că, și în viitor, partidul, guvernul și poporul român vor acorda sprijin și își vor manifesta solidaritatea fermă cu cauza dreaptă a poporului nostru pentru reunificarea pașnică și independentă a patriei — a afirmat, în încheiere, președintele Comitetului Permanent al Adunării Populare Supreme a R.P.D. Coreene.

Dezarmarea – lumini și umbre

Întreprindere nobilă — la nivelul înalt al rațiunii umane în triumful asupra somnului ei —, modelarea lumii de mîine este posibilă numai cu participarea tuturor, văzîndu-se a fi, de fapt, o însumare a unor eforturi susținute, făcute cu răspundere și bună credință. E un proces de durată, dar îi revine prezentului obligația de a o prefigura și, deopotrivă, de a-i așeza piatra de temelie. Evident că pacea — ca stare fundamental diferită față de război, ca negare a acestuia, cu atît mai mult în condițiile actuale de înzestrare militară — presupune, cu necesitate, în edificarea ei, înlăturarea treptată a oricărui factor de risc, a tot ceea ce o subminează. Am numit, desigur, armamentele, cu prioritatea pe care îndatorirea de a asigura supraviețuirea civilizației umane le-o acordă celor nucleare.

S-a împlinit, cu o săptămînă în urmă, un an de la semnarea celui dintîi acord de dezarmare nucleară — cel încheiat de U.R.S.S. și S.U.A. cu privire la rachetele nucleare cu rază medie și mai scurtă de acțiune —, eveniment consemnat de observatorii politici și a cărui aniversare ar fi meritat să fie deplină, generatoare de optimism, cel puțin în privința finalizării negocierilor în curs, care privesc jumătate din arsenalele nucleare strategice ale celor două mari puteri. Umbra neîncrederii — atît de inhibantă pentru cei ce caută noi progrese în materia dezarmării — și-a făcut, însă, din nou apariția, element ce mărturisește cît de lung și dificil este drumul spre pace. Vom reveni la această idee după ce vom nota stadiul traducerii în viață a tratatului INF mai sus amintit, precizările aparținînd unor factori în deplină cunoștință de cauză.

Vladimir Medvedev, șeful Centrului național sovietic de diminuare a pericolului nuclear, releva, în interviul acordat ziarului cehoslovac „Rude Pravo" : Pînă la 2 decembrie 1988, Uniunea Sovietică a distrus în total 440 rachete, dintre care 112 cu rază medie de acțiune și 248 de rachete cu rază mai scurtă de acțiune. Au fost lichidate, de asemenea, toate cele 80 rachete de croazieră amplasate pe uscat la unele baze de pe teritoriul U.R.S.S., R.S. Cehoslovace și R.D. Germane. Rachetele cu rază mai scurtă de acțiune vor fi lichidate pe deplin pînă la sfîrșitul anului viitor. În ce privește rachetele cu rază medie de acțiune, părțile și-au luat angajamentul de a le distruge în cel mult trei ani de la data intrării în vigoare a tratatului.

La rîndul său, Kendall Peace, de la serviciul de informații al Forțelor armate ale S.U.A., a declarat aceleiași publicații că, pînă la 28 noiembrie, în S.U.A. au fost lichidate 52 rachete „Pershing-1A" cu o treaptă și 52 rachete „Pershing-1A" cu două trepte, o instalație de lansare pentru rachetele „Pershing-1A", 9 rachete „Pershing-2" cu o treaptă și 9 rachete „Pershing-2" cu două trepte, precum și 9 instalații de lansare pentru rachetele „Pershing-2". Au fost lichidate, de asemenea, 41 rachete de croazieră, 41 containere pentru transportul rachetelor și 7 instalații de lansare pentru aceste rachete.

Nota de entuziasm din relatările interlocutorilor — ambii au subliniat buna cooperare a experților în verificarea aplicării acordului — este, la urma urmei, firească. Paradoxală apare suspiciunea, îngrijorarea unor cercuri occidentale manifestată față de diminuarea riscului nuclear.

Dispariția, în perspectiva următorilor ani, a unei întregi clase de arme seamănă, prin urmare, sămînța neliniștii. Așa se explică de ce a fost rapid promovată, în limbajul factorilor politici occidentali, noțiunea de modernizare, al cărei înțeles este foarte clar : dacă sînt distruse sus-numitele rachete americane, este necesar să fie „compensată" noua situație prin modernizarea armelor nucleare încă existente pe teatrul european. Se vorbește chiar de „înlocuitori" ai armelor retrase de pe continent.

Este cît se poate de evident tributul dat doctrinei militare a N.A.T.O., „neadusă la zi" în funcție de noile tendințe ce se manifestă în abordarea procesului dezarmării. Chiar în preajma împlinirii unui an de la semnarea tratatului I.N.F., într-o declarație făcută la Bruxelles, P. Nitze, consilier în problemele securității S.U.A., a subliniat că modernizarea armelor nucleare cu rază scurtă de acțiune din Europa se numără printre principalele sarcini ale Alianței Nord-Atlantice. El a apreciat că un obiectiv prioritar îl constituie realizarea unei rachete nucleare care să poată fi lansată din avion, de la mare distanță, la țintă. P. Nitze a subliniat totodată, necesitatea modernizării rachetelor „Lance" staționate în R.F.G. În ce îl privește — în discursul rostit în cadrul reuniunii Comisiei Atlantice (organizație particulară) —, comandantul-șef al forțelor Tratatului Nord-Atlantic în Europa, generalul John Galvin, s-a pronunțat pentru modernizarea armelor nucleare tactice și limitarea artileriei nucleare (cu o rază de acțiune de maximum 30 km). J. Galvin a evidențiat, în special, necesitatea creșterii razei de acțiune a rachetelor sol-sol „Lance", care, în prezent, pot atinge ținte situate la 110 km. Să mai reținem, în aceeași ordine de idei, că, în alocuțiunea rostită la reuniunea Adunării parlamentare a Uniunii Europei occidentale, ministrul britanic al afacerilor externe, Geoffrey Howe, s-a pronunțat în favoarea menținerii descurajării nucleare. El a menționat că „în relațiile Est-Vest armele nucleare de descurajare constituie un element esențial atît în situații normale, cît și în perioade grele".

Așadar, opinii în accepțiunea cărora armele nucleare sînt de neînlocuit. Sînt, ce este drept, și păreri critice. Ministrul de externe al R.F.G., Hans-Dietrich Genscher, a subliniat, într-un interviu, că Tratatul I.N.F. privind eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune din Europa nu trebuie subminat printr-un „înlocuitor" al acestor sisteme de arme. Luarea unei hotăriri în direcția modernizării nu este presată de factorul timp ; în plus, importanța rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune este foarte redusă pentru strategia descurajării. O altă poziție : într-o cuvîntare ținută la Universitatea Humboldt din capitala R.D. Germane, directorul Institutului pentru cercetări în problemele păcii și politicii de securitate al Universității din Hamburg, Egon Bahr, membru al Prezidiului Partidului Social-Democrat din R.F.G., a apreciat că intenția NATO de a introduce, sub pretextul modernizării, noi genuri de arme în dotarea forțelor sale armate din Europa va crea o nouă situație strategică și noi opțiuni militare. Ideea de „compensare" a rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune, distruse prin tratatul sovieto-american, semnifică sfîrșitul procesului dezarmării, a spus E. Bahr.

Acordul I.N.F. din 8 decembrie 1987 a însemnat, practic, debutul, cu pași modești, al dezarmării. Salutînd evenimentul, nimeni, atunci, nu și-a făcut, totuși, iluzia că avansarea pe acest dificil drum este un galop de sănătate. Sindromul „cortinei de fier" — ilustrat de aplicarea, în unele cancelarii, a criteriului Est-Vest, al divizării, în conceperea și promovarea oricărei acțiuni cu efecte la scara întregului continent (și nu numai a acestuia) — pare să nu fie depășit. Or, acest efort trebuie întreprins, merită să fie întreprins de toți și în beneficiul tuturor. Este condiția sine qua non a reușitei în opera de edificare a unei Europe unite, în diversitatea opțiunilor politice a statelor ce o compun. Este o condiție sine qua non în desăvîrșirea procesului dezarmării, a finalizării minunatei construcții cu care popoarele vor să întîmpine mileniul trei — PACEA.

Ilie Olteanu

NAȚIUNILE UNITE

Dezbateri și rezoluții

Înainte de a-și transfera lucrările la Geneva (13—15 decembrie) pentru examinarea problemei palestiniene, Adunarea Generală a O.N.U. a dezbătut, la sediul din New York, situația din Orientul Mijlociu și a adoptat o suită de rezoluții referitoare la o variată tematică internațională.

În cadrul dezbaterilor din plenara Adunării Generale consacrate situației din Orientul Mijlociu, reprezentantul permanent al țării noastre la O.N.U. a prezentat **considerentele și aprecierile României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, privind reglementarea politică a situației conflictuale din zona respectivă.**

Subliniind că, în ciuda preocupărilor îndelungate ale O.N.U. și a numeroaselor rezoluții adoptate, după anul 1947, de către Consiliul de Securitate și Adunarea Generală, situația din regiune nu și-a găsit o reglementare și se menține încordată, reprezentantul nostru a arătat că perpetuarea conflictului are consecințe grave nu numai pentru țările din zonă, ci și pentru pacea și securitatea internațională. Evoluțiile din Orientul Mijlociu confirmă adevărul istoric că pacea și securitatea nu pot fi asigurate prin amenințarea cu forța sau folosirea acesteia și nici prin negarea dreptului altor popoare la existență liberă și independentă — s-a relevat în continuare. Consecventă poziției sale, România a acționat continuu pentru încetarea stării conflictuale și soluționarea politică globală, justă și durabilă a situației din Orientul Mijlociu, în interesul tuturor popoarelor din regiune. Guvernul român — a subliniat vorbitorul — a salutat recenta hotărîre a Consiliului Național Palestinian, luată în sesiunea sa de la Alger, privind proclamarea statului palestinian independent — Palestina și a recunoscut noul stat. S-a evidențiat, de asemenea, faptul că România a salutat Declarația care exprimă dorința de a acționa pentru soluționarea politică a problemelor din zonă, în spiritul și pe baza rezoluțiilor 242 și 338 ale Consiliului de Securitate, respectiv recunoașterea existenței statului Israel și, în același timp, a dreptului poporului palestinian la autodeterminare și la crearea unui stat propriu independent.

România consideră că hotărîrile de la Alger sporesc posibilitățile de convocare a unei conferințe internaționale de pace, propusă de țara noastră încă din 1978. Aceasta ar urma să se desfășoare sub auspiciile O.N.U., cu participarea tuturor părților implicate, inclusiv a Organizației pentru Eliberarea Palestinei — reprezentantul unic și legitim al poporului palestinian —, precum și a Israelului, a celor cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate. O astfel de conferință este menită să conducă la soluționarea pașnică, globală și durabilă a situației din Orientul Mijlociu.

În încheiere, reprezentantul țării noastre a reafirmat hotărîrea României de a contribui, în continuare, alături de celelalte state membre ale Organizației Națiunilor Unite, la instaurarea unui climat de pace, securitate și colaborare în zonă și în întreaga lume.

Cum lucrările sesiunii în curs se apropie de sfîrșit, **în plenara Adunării Generale sau în comitetele acesteia au fost adoptate numeroase proiecte de rezoluție sau rezoluții,** printre ai căror autori se numără și țara noastră. Astfel, plenara Adunării Generale a adoptat prin consens proiectul de rezoluție prezentat de România la noul punct înscris pe ordinea de zi a actualei sesiuni cu tema **„Răspunderea statelor de a nu admite pe teritoriul lor și de a nu instiga și sprijini pe teritoriul altor state manifestări șoviniste, rasiste sau altele de natură să ducă la învrăjbirea între popoare ; angajamentul guvernelor și al mijloacelor de informare în masă pentru combaterea unor asemenea manifestări și pentru educarea popoarelor, a tinerei generații în spiritul colaborării pașnice și înțelegerii internaționale“.** Rezoluția cuprinde un apel adresat tuturor statelor de a adopta măsuri eficiente, în toate domeniile — învățămînt, educație, cultură, informații — în vederea intensificării eforturilor pentru promovarea în rîndul popoarelor și, în special, al tineretului, a înțelegerii, respectului reciproc și prieteniei între națiuni, pentru crearea unui climat internațional din care să fie eliminate învrăjbirea și neîncrederea între popoare. Totodată, în rezoluție este reafirmată valabilitatea trainică și importanța principiilor și obiectivelor „Declarației cu privire la promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare“, adoptată de Adunarea Generală în 1965, tot la inițiativa României. S-a prevăzut ca, în 1990 — anul celei de-a 25-a aniversări a acestei declarații — să se procedeze la evaluarea înfăptuirii ei, pe baza unui raport al secretarului general al O.N.U.

Comitetul pentru probleme economice și financiare al Adunării Generale a O.N.U. a adoptat, prin consens, proiectul de rezoluție inițiat de România privind **„Răspunderea statelor pentru protecția mediului înconjurător și prevenirea poluării acestuia ca urmare a acumulării de reziduuri toxice și periculoase și întărirea cooperării internaționale pentru soluționarea acestei probleme“.** Exprimînd preocuparea profundă a comunității internaționale pentru multiplicarea cazurilor de trafic ilicit și de deversarea de reziduuri toxice și periculoase, care afectează îndeosebi țările în curs de dezvoltare, proiectul de rezoluție cere tuturor statelor, în conformitate cu răspunderea ce le revine, să adopte de urgență măsurile necesare, de ordin juridic și tehnic, pentru a pune capăt și preveni traficul internațional ilicit, acumularea și deversarea deșeurilor toxice și periculoase în afara frontierelor naționale. Proiectul solicită statelor membre să interzică orice transport peste frontiere de reziduuri toxice fără consimțămîntul prealabil al autorităților competente ale țării importatoare și fără a notifica în prealabil, în scris, tuturor țărilor interesate, inclusiv celor de tranzit, asupra naturii substanțelor ce urmează a fi primite sau transportate. Subliniindu-se obligația ce revine tuturor statelor de a asigura protecția mediului înconjurător, de a preveni traficul internațional ilicit și deversarea de deșeuri toxice și radioactive, se cere statelor membre să întreprindă toate eforturile necesare pentru a neutraliza și elimina astfel de deșeuri în țările de origine, în concordanță cu cerințele mediului înconjurător.

Proiectul de rezoluție invită grupul de lucru de experți tehnici și juriști, constituit de Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător în scopul elaborării unei convenții globale cu privire la transportul peste frontiere al deșeurilor periculoase, să ia în considerare punctele de vedere exprimate la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. cu privire la răspunderea ce revine statelor pentru prevenirea traficului internațional ilicit și a deversării peste frontiere a reziduurilor toxice și periculoase. Este adresată, de asemenea, comunității internaționale, și în special țărilor dezvoltate, chemarea de a întări cooperarea științifică și tehnică cu țările în curs de dezvoltare și de a le acorda acestora asistența necesară pentru a preveni și elimina consecințele negative ale deșeurilor toxice și periculoase asupra mediului înconjurător și sănătății populației.

Cea de-a 43-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a adoptat, totodată, **70 de rezoluții privind probleme ale dezarmării și asigurării securității internaționale.** Delegațiile la sesiune s-au pronunțat ferm și fără echivoc pentru eliminarea pericolului de război nuclear, pentru desfășurarea de negocieri bilaterale și multilaterale de dezarmare, interzicerea experiențelor nucleare, reducerea armelor convenționale, lichidarea armelor chimice și pentru eforturi intense ale întregii comunități internaționale vizînd eliminarea amenințării militare de oriunde ar veni ea, din Cosmos sau de pe Pămînt. Mai notăm, în context, că Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat — cu 116 voturi favorabile, 3 împotrivă și 34 abțineri — **o rezoluție care susține ideea declarării regiunii Asiei de sud drept zonă lipsită de arme nucleare.** O asemenea inițiativă în cadrul O.N.U. a fost întreprinsă pentru prima oară în 1974.

În cadrul activităților de săptămîna trecută ale Adunării Generale un loc aparte l-a avut, firește, **marcarea celei de-a 40-a aniversări a Declarației universale a drepturilor omului,** eveniment căruia i s-a consacrat o ședință specială. Referindu-se la obiectivele pentru care acționează Organizația mondială, secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, a spus în intervenția sa : „În promovarea securității și dezarmării, în eforturile de oprire a conflictelor regionale sîngeroase, în acțiunea vizînd eliminarea foametei și maladiilor, noi căutăm să garantăm dreptul la viață al oamenilor — bărbați, femei și copii — din întreaga lume“.

În cadrul ședinței au fost conferite premii, pentru activitatea pe tărîmul drepturilor omului, cunoscutului militant al populației de culoare din R.S.A., Nelson Mandela, soției sale Winnie Mandela, precum și altor persoane.

N. Pătrașcu

Inițiative și propuneri ale U.R.S.S. în probleme ale vieții internaționale

— Cuvîntarea lui Mihail Gorbaciov la O.N.U. —

Rostind o amplă cuvîntare în cadrul plenarei Adunării Generale a O.N.U., Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., a expus o serie de considerente asupra situației actuale din lume și poziția Uniunii Sovietice în problemele majore ale vieții internaționale.

Lumea în care trăim astăzi — a spus conducătorul sovietic — se deosebește radical de cea de la începutul și chiar de la jumătatea acestui secol. Și toate părțile ei componente continuă să se schimbe. Apariția armei nucleare nu a făcut decît să sublinieze, într-un mod tragic, caracterul fundamental al acestor schimbări. S-a ridicat, în întreaga ei amploare, problema supraviețuirii, a autoconservării omenirii. Au loc cele mai profunde mutații sociale. În avanscena istoriei, fie că este vorba de Est sau de Sud, de Vest sau de Nord, au pășit sute de milioane de oameni, noi națiuni și state, noi mișcări și ideologii sociale. Prin mișcări populare ample se exprimă năzuința spre independență, democrație și dreptate socială. Ideea democratizării întregii ordini mondiale s-a transformat într-o forță social-politică puternică.

În același timp, revoluția tehnico-științifică a transformat în probleme globale numeroase aspecte — economice, alimentare, energetice, ecologice, informaționale și demografice.

Prăpastia dintre țările dezvoltate și majoritatea țărilor în curs de dezvoltare — a arătat, în continuare, Mihail Gorbaciov — nu se reduce, devenind o primejdie tot mai serioasă, de amploare globală. Aceasta face necesar să se înceapă căutarea unui tip de progres industrial principial nou, care să corespundă tuturor popoarelor și statelor. Viața impune eliminarea șabloanelor obișnuite, a părerilor învechite și renunțarea la iluzii. Este clar, de exemplu, — a subliniat conducătorul sovietic — că forța și amenințarea cu forța nu mai pot fi și nu trebuie să fie instrumente ale politicii externe. În primul rînd, aceasta se referă la armele nucleare, dar nu numai la ele. De la toți, iar de la cei mai puternici în primul rînd, se cere autoreținere și excluderea totală a folosirii forței în exterior. Totodată, astăzi este deja clar că, prin sporirea forței militare, nici un stat nu devine atotputernic. Mai mult, accentul unilateral pe forța militară slăbește, în ultimă instanță, alte componente ale securității naționale.

În lume au apărut forțe — a subliniat Mihail Gorbaciov — care, într-un mod sau altul, stimulează trecerea la perioada păcii. Într-adevăr, popoarele, cercurile largi ale opiniei publice, doresc în mod arzător ca situația să fie schimbată spre mai bine. Într-un cuvînt, înțelegerea necesității unei perioade de pace își croiește drum și devine o tendință dominantă. Realitățile, a arătat Mihail Gorbaciov — sînt astăzi de așa natură încît dialogul, care asigură o desfășurare normală și constructivă a procesului internațional, are nevoie de participarea permanentă și activă a tuturor țărilor și regiunilor lumii — și a celor mai mari state, și a celorlalte țări —, mari, mijlocii, mici.

Una dintre problemele cele mai acute o constituie datoria externă, a arătat, în continuare Mihail Gorbaciov. În acest context, el a subliniat că datoria acumulată nu poate fi nici rambursată, nici revendicată la nivelul condițiilor inițiale.

Uniunea Sovietică — a spus conducătorul sovietic — este gata să instituie un moratoriu pe termen lung, chiar pînă la 100 de ani, asupra plății datoriilor țărilor celor mai puțin dezvoltate, iar, într-o serie de cazuri, să le anuleze complet. Uniunea Sovietică se pronunță pentru dezbaterea la obiect a căilor de reglementare a crizei datoriilor în cadrul unor forumuri multilaterale, inclusiv prin consultări ale șefilor de guvern ai țărilor debitoare și ai țărilor creditoare, desfășurate sub egida O.N.U.

Securitatea economică internațională este de neconceput fără o legătură nu numai cu dezarmarea, ci și cu lichidarea pericolului ecologic mondial, a arătat, în continuare, vorbitorul, subliniind posibilitățile care se deschid, pentru renașterea ecologică, prin procesul dezarmării, în primul rînd, desigur, al dezarmării nucleare.

Referindu-se, în cuvîntarea sa, la problemele privind cercetarea Cosmosului, conducătorul sovietic a relevat poziția U.R.S.S., potrivit căreia în Cosmos trebuie exclusă plasarea de arme, fiind necesară elaborarea unui regim atotcuprinzător de activitate pașnică.

În legătură cu problematica conflictelor regionale, Mihail Gorbaciov a arătat că anul 1988 a adus, și pe acest plan, „o rază de speranță". Referindu-se, în mod special, la Afganistan, vorbitorul a propus ca : de la 1 ianuarie 1989 să înceteze total și pretutindeni focul și toate operațiunile ofensive sau bombardamentele ; legat de aceasta, de la aceeași dată să înceteze livrările de arme către toate părțile în conflict ; pe perioada formării guvernului pe o bază largă, prevăzut în rezoluția Adunării Generale, să fie trimis, la Kabul și în alte centre strategice ale țării, un contingent de forțe ale O.N.U. pentru menținerea păcii.

În același timp, Mihail Gorbaciov s-a pronunțat în favoarea ideii privind desfășurarea unei conferințe internaționale în legătură cu neutralitatea și demilitarizarea Afganistanului.

Un amplu capitol al cuvîntării conducătorului sovietic a fost consacrat problemelor dezarmării, Mihail Gorbaciov anunțînd, cu acest prilej, că Uniunea Sovietică a luat hotărîrea de a-și reduce, unilateral, forțele armate. În următorii doi ani, efectivele acestora, a precizat vorbitorul, vor fi reduse cu 500 000 de oameni, se va reduce substanțial și volumul armamentelor convenționale. Aceste reduceri vor fi efectuate unilateral, fără vreo legătură cu tratativele decurgînd din mandatul Reuniunii de la Viena. În înțelegere cu aliații noștri din Tratatul de la Varșovia, am luat hotărîrea ca, pînă în 1991, să retragem din R.D.G., Cehoslovacia și Un-

---

În această săptămînă...

New York. Convorbiri sovieto-americane la nivel înalt

Secretarul general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., Mihail Gorbaciov, a avut, la New York, o întîlnire cu președintele S.U.A., Ronald Reagan, și succesorul său, actualul vicepreședinte, George Bush, în cadrul căreia au fost abordate aspecte ale relațiilor dintre cele două state și o serie de probleme actuale ale situației internaționale. Conducătorul sovietic, relevă agenția „TASS", a apreciat pozitiv rezultatele întîlnirii și a declarat că „dezvoltarea dialogului, îmbunătățirea relațiilor se pot obține numai prin eforturi comune". La rîndul său, președintele S.U.A. a arătat că întîlnirea a fost „foarte pozitivă", principalul ei rezultat constituindu-l „continuarea a ceea ce s-a realizat și transmiterea ștafetei următoarei Administrații". În legătură cu aceasta, Mihail Gorbaciov a arătat, de altfel, în cuvîntarea rostită în plenara Adunării Generale a O.N.U., că viitoarea Administrație a S.U.A., în frunte cu președintele nou ales, George Bush, va găsi în U.R.S.S. partenerul dispus să continue dialogul — fără a face pauze lungi și fără a da înapoi — în spiritul realismului, sincerității și bunăvoinței, cu dorința de a obține rezultate concrete în problemele esențiale ale relațiilor sovieto-americane și ale politicii internaționale aflate la ordinea zilei. Este vorba, în primul rînd, — a relevat conducătorul sovietic — de înaintarea consecventă spre încheierea Tratatului privind reducerea cu 50 la sută a armamentelor strategice ofensive, în condițiile menținerii Tratatului privind apărarea antirachetă, de elaborarea unei convenții referitoare la lichidarea armei chimice, în această privință existînd, în opinia U.R.S.S., premisa de a face din 1989 un an decisiv, despre negocierile privind reducerea forțelor armate și armamentelor convenționale din Europa.

Menționînd că întîlnirea la nivel înalt sovieto-americană de la New York a fost „bună, fructuoasă", George Bush sublinia, de asemenea, că intenționează să dezvolte progresul înregistrat de Administrația Reagan în relațiile dintre S.U.A. și U.R.S.S.

garia șase divizii de tancuri și să le desființăm. Din grupul de trupe sovietice aflate în aceste țări vor fi retrase, de asemenea, mari unități de desant și asalt, precum și altele, inclusiv de desant-traversare, împreună cu armamentul și tehnica de luptă. Trupele sovietice aflate în aceste țări vor fi reduse cu 50 000 de oameni, iar armamentele — cu 5 000 de tancuri. Toate diviziile sovietice care rămîn, deocamdată, pe teritoriile aliaților noștri se reorganizează. Ele vor căpăta o altă structură decît în prezent, care, după importanta retragere a tancurilor, va deveni — fără echivoc — defensivă. Totodată, vom reduce contingentele trupelor și numărul armamentelor și în partea europeană a U.R.S.S. În total, în această parte a țării noastre și pe teritoriul aliaților noștri europeni, forțele armate sovietice vor fi reduse cu 10 000 de tancuri, 8 500 sisteme de artilerie, cu 800 de avioane de luptă.

În acești doi ani, a arătat, de asemenea, vorbitorul, vom diminua substanțial și gruparea de forțe armate din partea asiatică a țării. În înțelegerea cu guvernul Republicii Populare Mongole, o parte importantă a trupelor sovietice aflate acolo temporar va reveni în patrie.

Prin această acțiune — a arătat conducătorul sovietic — ca și prin întreaga noastră activitate în folosul demilitarizării relațiilor internaționale, dorim să atragem atenția comunității mondiale și asupra unei alte probleme de actualitate: trecerea de la o economie a înarmărilor la o economie a dezarmării.

În finalul cuvîntării, Mihail Gorbaciov s-a referit la relațiile sovieto-americane.

Nu ar fi corect să se considere că mutațiile pozitive survenite în climatul internațional se datorează doar U.R.S.S. și S.U.A., a arătat Mihail Gorbaciov. Uniunea Sovietică dă o înaltă apreciere importantei și originalei contribuții a țărilor socialiste la procesul de însănătoșire a situației internaționale. În cadrul convorbirilor simțim permanent prezența altor state mari, nucleare și nenucleare. Numeroase țări, inclusiv mijlocii și mici, și desigur mișcarea de nealiniere, joacă un important și de neînlocuit rol constructiv — a arătat vorbitorul.

Geneva. Adunarea Generală a O.N.U.

Dezbaterile în problema palestiniană

La mijloc de decembrie, într-un segment al anului calendaristic în care, uzual, se află, practic, în vacanță, Palatul Națiunilor din Geneva cunoaște, de această dată, o animație deosebită. Explicația se cunoaște : cu două săptămîni în urmă, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a hotărît ca actuala sesiune ordinară, a 43-a, să-și deplaseze, temporar, locul dezbaterilor, în legătură cu unele probleme de pe ordinea de zi, de la sediul central din New York, în sala de conferințe a palatului de pe malul Lacului Leman.

Mai exact spus, începînd de marți, reprezentanții statelor membre ale forumului mondial au fost convocați la Geneva pentru a-și expune opiniile pe marginea punctului 37 al ordinii de zi, privind problema palestiniană. Decizia a fost luată în circumstanțele știute. Statele Unite ale Americii, ignorînd obligațiile de țară gazdă ce și le-a asumat față de O.N.U., au refuzat viza de intrare președintelui Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, Yasser Arafat, atunci cînd acesta și-a exprimat intenția de a lua cuvîntul în cadrul Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Demersurile secretarului general al O.N.U. pe lîngă Administrația americană au rămas fără rezultat. Astfel încît, ceea ce n-a putut face la New York, în clădirea de pe East River, liderul palestinian a făcut-o, marți, la Geneva, în marea sală de conferințe a Palatului Națiunilor, Elveția acceptînd să răspundă favorabil tuturor cerințelor decurgînd din transferarea, pe teritoriul său, a dezbaterilor.

Examinarea, în acest an, de către Adunarea Generală, a punctului referitor la problema palestiniană, se desfășoară într-un cadru aparte, marcat, cu pregnanță, de cîteva particularități. De bună seamă, trebuie luată, în primul rînd, în considerație situația nou creată prin hotărîrile adoptate la Alger, unde, după cum se știe, Consiliul Național Palestinian a proclamat statul palestinian independent, Palestina, definit de Yasser Arafat ca un stat „democratic, parlamentar, întemeiat pe libertatea opiniilor", stat recunoscut, fără întîrziere, de numeroase țări de pe toate continentele.

Cu deosebit interes a fost așteptată intervenția liderului O.E.P., Yasser Arafat, care, în cuvîntul său a subliniat că : poporul palestinian vrea demnitate, libertate și pace pentru el însuși și securitate pentru statul lui, dorind același lucru pentru toate statele și părțile implicate în conflictul israeliano-arab. În continuare, conducătorul palestinian a propus : constituirea, sub egida secretarului general al O.N.U., a unui comitet pregătitor pentru o conferință internațională de pace în Orientul Mijlociu, în scopul de a netezi calea organizării unei conferințe internaționale ; măsuri pentru plasarea teritoriilor palestiniene ocupate sub supravegherea temporară a Națiunilor Unite și desfășurarea de forțe internaționale atît pentru protejarea poporului palestinian cît și pentru supravegherea retragerii trupelor israeliene ; o reglementare globală între toate părțile implicate în conflictul israeliano-arab, inclusiv statul Palestina și Israel, în cadrul unei conferințe internaționale privind Orientul Mijlociu, pe baza rezoluțiilor 242 și 338, pentru a garanta egalitatea și echilibrul intereselor, în special drepturile poporului palestinian la libertate, independență națională, precum și respectarea dreptului la existență în pace și securitate pentru toți.

Un număr deosebit de mare de vorbitori au luat cuvîntul pentru a se pronunța în legătură cu problema palestiniană.

Poziția României în această problemă a fost prezentată, în fața plenului Adunării Generale a forumului mondial, de către reprezentantul permanent al țării noastre la Geneva, ambasadorul Gheorghe Dolgu. Vorbitorul a înfățișat activitatea constantă a României, a președintelui său, pentru recunoașterea drepturilor inalienabile ale poporului palestinian la autodeterminare, inclusiv la crearea unui stat palestinian independent. A fost exprimată convingerea României asupra necesității convocării unei conferințe internaționale de pace cu privire la Orientul Mijlociu, sub egida O.N.U.

Corespondență de la Neagu Udroiu

În această săptămînă...

Agresiune israeliană împotriva teritoriului libanez

Vinerea trecută, armata israeliană a desfășurat o operațiune complexă (aeriană, navală și terestră) împotriva unor obiective militare libaneze și palestiniene, situate în regiunea Damour (circa 20 km la sud de Beirut). În cursul celor zece ore de luptă, unitățile israeliene au atacat două baze aparținînd Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei — Comandamentul General (F.P.E.G.—C.G.) și o baterie antiaeriană a miliților druze, care controlează acest sector. Din surse ale Partidului Socialist Progresist (P.S.P.), al cărui lider este Walid Joumblatt, se afirmă că au fost ucise cinci persoane civile, iar din rîndul combatanților druzi au fost răniți cinci luptători. În timpul confruntărilor, au fost, de asemenea, uciși sau răniți mai mulți militari israelieni și fedaini palestinieni.

Recenta operațiune militară de anvergură este prima de acest gen desfășurată în profunzime pe teritoriul libanez, după invazia israeliană din iunie 1982. Ultima incursiune israeliană terestră a avut loc în mai a.c., cînd au fost atacate obiective din sudul Libanului aparținînd grupării șiite Hezbollah.

Un purtător de cuvînt al Națiunilor Unite a precizat că secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu atacul israelian. Aflat la Oslo pentru a i se remite Premiul Nobel, acordat forțelor Națiunilor Unite de menținere a păcii, Perez de Cuellar „a deplîns pierderile de vieți în rîndul populației civile". În urma amintitei agresiuni, Libanul a cerut întrunirea urgentă a Consiliului de Securitate al O.N.U.

G.A.T.T. Reuniunea de la Montreal

Exigențele „rundei Uruguay"

Săptămîna trecută a avut loc, la Montreal, reuniunea ministerială a G.A.T.T. (Acordul General pentru Tarife și Comerț) consacrată evaluării progreselor obținute, în cadrul așa-numitei „runde Uruguay" de negocieri comerciale multilaterale, la jumătatea termenului prevăzut pentru desfășurarea acesteia. O opta derulată sub egida G.A.T.T. (de la înființarea organizației în 1947), în vederea promovării și liberalizării comerțului mondial, „runda Uruguay" a fost lansată oficial la Punta del Este (de unde și numele care i s-a dat) și ar urma, în conformitate cu calendarul stabilit atunci, să se încheie în 1990. Potrivit majorității aprecierilor, reuniunea de la Montreal a evidențiat că, în cadrul „rundei Uruguay", au fost realizate slabe progrese pe linia obiectivelor formulate, în unele domenii ale agendei negocierilor persistînd poziții diferențiate și chiar acute controverse între participanți.

În condițiile diversității și caracterului controversat al problemelor de pe agenda actualelor negocieri comerciale multilaterale, nu se prea formulaseră anticipări optimiste asupra rezultatelor reuniunii de la Montreal. Fără îndoială, „runda Uruguay" este, prin problematică, cea mai complexă dintre toate cîte s-au desfășurat pînă acum. Pe agenda ei figurează, spre deosebire de cele anterioare, nu doar probleme legate, pe de o parte, de reducerea taxelor vamale, iar, pe de altă parte, de convenirea unor reglementări care să evite recurgerea la alte bariere comerciale, numite „netarifare" (în principiu, nepermise în cadrul G.A.T.T.) sau care să precizeze cazurile de excepție cînd se poate, eventual, apela la acestea din urmă. Pe ordinea de zi a „rundei Uruguay" se află, direct sau indirect, încă două principale categorii de probleme. În prima, se numără problemele, dintre cele mai grave, acumulate îndeosebi în ultimii ani în comerțul internațional și economia mondială, care grevează profund asupra dezvoltării acestora : marile dezechilibre, fără egal în perioada postbelică, din schimburile dintre principalele puteri comerciale occidentale ; amploarea fără precedent a recurgerii, de către acestea, la mijloace și practici comerciale nepermise de reglementările G.A.T.T., la bariere protecționiste de ordin netarifar (așa-numitul „neoprotecționism") îndreptate în special împotriva produselor industriale ale țărilor în curs de dezvoltare ; îndatorarea masivă a țărilor respective, care afectează sever expansiunea schimburilor internaționale și a economiei mondiale ; accentuarea neobișnuită, de către țările puternic dezvoltate, a subvenționării produselor agricole, care distorsionează comerțul internațional cu aceste produse etc. A doua categorie se referă la „problemele noi", care, la insistențele țărilor dezvoltate, se găsesc, pentru prima dată, înscrise pe agenda G.A.T.T. : problema serviciilor, problema investițiilor legate de comerț, problema proprietății intelectuale (patente, mărci înregistrate, drepturi de autor și reproducere, produse imitate etc.), toate implicînd abordări controversate între țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare.

15 grupuri de negociere pe probleme distincte au fost stabilite în cadrul reuniunii de la Montreal. Singura problemă în care s-a realizat un acord mai concret a fost aceea a produselor tropicale, o serie de țări occidentale industrializate anunțîndu-și disponibilitatea de a adopta facilități tarifare și netarifare prin care să fie încurajate importurile lor de astfel de produse din țări în curs de dezvoltare (de natură a sprijini încasările valutare ale acestora din urmă). În rest, acordurile parțiale realizate se referă, de fapt, la convenirea unor principii care să ghideze negocierea în următorii doi ani, a reglementărilor efective în diverse domenii. Astfel, un consens a fost obținut în ce privește procentul de reducere în continuare a taxelor vamale în vederea liberalizării schimburilor (procent care să fie cel puțin similar celui la care s-a ajuns în cadrul anterioarei runde de negocieri comerciale multilaterale, respectiv 30 la sută). S-a căzut de acord asupra unor adaptări instituționale ale G.A.T.T. în funcție de cerințele nou apărute, precum și asupra procedurilor și mecanismelor de rezolvare a disputelor comerciale între membrii organizației. În domeniul extrem de controversat al serviciilor (transporturi, asigurări, turism, telecomunicații, informatică, servicii de producție și comercializare, construcții, consultanță, cercetarea pieței, activități bancare de susținere a comerțului etc.), s-au convenit unele principii de delimitare a sferei acestora și de reglementare a activităților implicate în comerțul internațional cu servicii, dar marile probleme concrete din domeniu abia urmează să fie atacate, respectiv sectoarele în care fiecare țară este dispusă să aplice principiile stabilite și modul în care practic vor opera acestea. În schimb, nici un acord nu s-a realizat în alte trei domenii în care se anticipa, de altminteri, că, alături de servicii, se vor manifesta cele mai puternice controverse : așa-numitele „clauze de salvgardare" ; problema proprietății intelectuale ; subvențiile agricole.

În baza așa-numitelor „clauze de salvgardare" — care, potrivit reglementărilor G.A.T.T., autorizează recurgerea la măsuri de protejare comercială a unor sectoare economice în cazul în care acestea sînt amenințate de concurența mărfurilor străine —, țările occidentale industrializate au ridicat, în ultimii ani, multe din barierele netarifare (cote, contingentări, obstacole administrative etc.) la importurile lor de produse industriale provenind din țările în curs de dezvoltare. Problema pusă, în mod firesc, de aceste din urmă țări este aceea de a se stabili reglementări clare și echitabile în legătură cu situațiile în care se poate recurge la „clauzele de salvgardare", pentru a se evita tendința din ultimul timp a țărilor dezvoltate de a se folosi de acestea, ca un mijloc protecționist, de îndată ce se simt concurate de produsele industriale realizate în țări în curs de dezvoltare.

Dintre problemele „noi", cea a proprietății intelectuale prilejuiește manifestarea unor poziții dintre cele mai diferențiate între țări occidentale industrializate și țări în curs de dezvoltare. Aducerea, de către țări occidentale industrializate, a acestei probleme pe agenda G.A.T.T. (cu toate că exista deja o structură instituțională de abordare, respectiv Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale) și reclamarea unor reglementări comerciale stricte în materie sînt privite de unele țări în curs de dezvoltare ca încercări de a li se înăspri accesul la o serie de descoperiri științifice și tehnologii moderne sau, în orice caz, de a li se împovăra costul acestui acces, mai ales că este vorba, îndeosebi, de tehnici și produse nu doar din domeniile microelectronicii și informaticii, dar și din domeniul de interes social-uman al farmaceuticii.

În ce privește subvențiile agricole, controversele cele mai puternice se concretizează în relațiile dintre însești principalele puteri comerciale occidentale, țările în curs de dezvoltare fiind nevoite să suporte nu numai consecințele comerciale ale practicilor de subvenționare a produselor agricole, ci și repercusiunile procedurale și instituționale ale controverselor manifestate, așa cum s-a dovedit pregnant cu ocazia recentei reuniuni de la Montreal. Din interese economice și politico-strategice, legate de asigurarea „securității alimentare", principalele țări occidentale dezvoltate, posesoare ale unor importante resurse financiare, practică subvenții masive, directe sau indirecte (prin prețuri), în domeniul producției și exporturilor de produse agro-alimentare de bază. Acele țări în curs de dezvoltare producătoare și exportatoare de produse agro-alimentare de bază sînt profund afectate, în schimburile internaționale, de concurența produselor respective, masiv subvenționate, provenind din principalele țări occidentale dezvoltate. Cel mai explicit sistem de subvenționare a producției și exporturilor de produse agro-alimentare de bază este practicat de Piața comună (C.E.E.) care, prin promovarea largă a acestui sistem, al cărui cost a crescut considerabil de la an la an, a devenit, în ultimul deceniu, din mare importator, un important exportator net de astfel de produse. Piața cucerită de C.E.E. a fost integral obținută pe seama S.U.A., principalul furnizor mondial de produse agricole de bază, care practică un sistem mai puțin explicit, dar în fond cu costuri și efecte similare, de subvenționare a producției și exporturilor agro-alimentare. Confruntate cu pierderea de piețe externe și, în general, cu un sever deficit comercial, S.U.A. au declanșat o ofensivă de anvergură, cu prilejul actualei „runde Uruguay", împotriva Pieței comune, pînă nu de mult cel mai important debușeu pentru exporturile agricole americane, cerînd eliminarea, pe plan general, pînă în anul 2000, a subvențiilor agricole, cu scopul demolării, în coordonatele ei esențiale, a politicii agricole comunitare. Statele Unite, cu o agricultură mai eficientă, se simt mai tari decît Piața comună, într-o concurență internațională în care s-ar elimina sau reduce substanțial subvențiile agricole. C.E.E. a respins, în termeni hotărîți, propunerea americană, calificînd-o drept „total nerealistă" și arătînd că poate accepta „adaptarea, dar nu destructurarea politicii agricole comunitare". La Montreal, Piața comună a declarat că poate avea cel mult în vedere o „înghețare" a subvențiilor la nivelul anului 1984, urmînd ca apoi să se discute eventuale reduceri, în timp ce S.U.A. au susținut că nu pot accepta alt termen decît cel de „eliminare" a subvențiilor, ca expresie a unei restructurări a politicilor agricole pe termen lung. Propunerile așa-numitului „grup de la Cairns" (14 țări dezvoltate și în curs de dezvoltare producătoare și exportatoare de produse agricole de bază) privind „reducerea progresivă a subvențiilor" (cu 10 la sută încă din 1989 și 1990), a fost respinsă, de asemenea, de către S.U.A.

Comentatori prezenți la Montreal s-au făcut ecoul simțămîntului de frustrare încercat de mulți participanți față de faptul că au fost nevoiți să asiste la o dispută „inflexibilă" între principalele puteri comerciale occidentale, de natură a bloca întreaga reuniune. De altfel, tocmai pentru a sublinia responsabilitatea S.U.A. și

C.E.E. în legătură cu acest fapt, o serie de țări latino-americane au luat inițiativa, în ședința finală, de a nu accepta nici unul din acordurile parțiale realizate, propunînd ca acestea să fie „înghețate", iar, procedural, încheierea reuniunii să aibă loc printr-o nouă reuniune (ce urmează să se desfășoare în aprilie 1989 la sediul G.A.T.T. din Geneva) în așteptarea convenirii unui acord global pînă la acea dată.

Țările în curs de dezvoltare, ale căror interese de fond se cer a fi luate în considerare în cadrul „rundei Uruguay", nu pot să se arate încurajate de desfășurarea reuniunii de la Montreal. Și nu atît pentru faptul că au asistat practic la blocarea unei reuniuni din cauza controverselor dintre marile puteri comerciale occidentale, ci, mai ales, pentru că, în loc de aceasta, statele dezvoltate ar fi trebuit să dea prioritate soluționării problemelor grave care confruntă țările în curs de dezvoltare pe plan comercial și general-economic, adoptînd măsuri concrete care să vizeze o largă deschidere a piețelor lor, în regim de tratament comercial favorabil, pentru produsele acestor din urmă țări, cu atît mai mult ținînd cont de actuala situație a împovărătoarei lor îndatorări externe. Reglementarea problemelor comerciale în contextul legăturii lor strînse cu problemele financiare este una din exigențele de bază ale „rundei Uruguay".

Această exigență, repetat subliniată în abordările României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, a fost relevată, și în cadrul reuniunii de la Montreal, în cuvîntul șefului delegației țării noastre. Acesta a arătat că, în cei doi ani care au trecut de la lansarea „rundei Uruguay", climatul economic și comercial internațional a continuat să se deterioreze, înregistrîndu-se introducerea de noi măsuri protecționiste, apariția de noi tensiuni și accentuarea tendinței de a se recurge la măsuri unilaterale cu caracter discriminatoriu. De asemenea, s-au manifestat fenomene de criză monetar-financiară și s-a agravat situația datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce a afectat negativ posibilitățile de dezvoltare și de participare la comerțul internațional ale acestor state. Aceste evoluții contrastează puternic cu angajamentele asumate în momentul lansării „rundei Uruguay", în 1986, privind neintroducerea de noi măsuri restrictive și eliminarea progresivă a celor incompatibile cu prevederile G.A.T.T. S-a relevat că România, ca și celelalte țări în curs de dezvoltare, este vital interesată ca actuala rundă de negocieri comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T., prevăzută să se încheie în 1990, să conducă la adoptarea și punerea în practică de măsuri concrete pentru crearea unei noi ordini în comerțul internațional, care să asigure liberalizarea cît mai largă a schimburilor comerciale, desfășurarea acestora pe baze echitabile, stabile și de perspectivă, în vederea promovării progresului economic al tuturor țărilor, îndeosebi al celor în curs de dezvoltare. Este obiectiv necesar să fie luate pe deplin în considerare cerințele aplicării principiilor de bază ale G.A.T.T., îndeosebi nediscriminarea și acordarea, pe o bază stabilă și necondiționată, a clauzei națiunii celei mai favorizate, respectării intereselor comerciale legitime ale tuturor statelor participante. S-a subliniat că, în acest context, o atenție specială trebuie să fie acordată transpunerii efective în viață a principiului asigurării unui tratament în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, ținîndu-se seama de nevoile lor specifice și de interdependențele crescînde între comerț, problemele financiar-monetare și dezvoltare.

dr. Ilie Șerbănescu

DIN ACTIVITATEA PARTIDELOR COMUNISTE ȘI MUNCITOREȘTI

ATENA. „Alianță a stîngii" în perspectiva alegerilor

După o serie de întîlniri între liderii lor, marcînd reluarea oficială a legăturilor mutuale, Partidul Comunist din Grecia (P.C.G.) și Noul Partid al Stîngii Elene (constituit, în prima parte a anului trecut, în jurul fostului P.C. din Grecia — interior) au ajuns — potrivit agențiilor de presă — la un acord privind crearea unei „Alianțe a stîngii" în perspectiva alegerilor parlamentare din iunie 1989. Surse ale celor două formațiuni au declarat că noua Alianță își propune să devină o forță care să ofere soluții la „actuala criză politică și economică", militînd împotriva programului și a opțiunilor conservatoare.

Acordul P.C.G. — Noul Partid al Stîngii Elene se pronunță, între altele, în favoarea cooperării dintre Piața comună și C.A.E.R., ca și a stringerii legăturilor din cadrul C.E.E., menționînd, însă, că aceasta „nu trebuie să constituie un obstacol în calea cooperării paneuropene". Totodată, relevînd impactul problemelor existente între Grecia și Turcia, documentul aprobă dialogul inițiat între cele două țări în vederea rezolvării lor politice, pe calea tratativelor.

În legătură cu unele probleme actuale și cu orientările de politică externă ale Greciei, P.C.G. și Noul Partid al Stîngii Elene se declară împotriva alianțelor militare, inclusiv a N.A.T.O., pronunțîndu-se, în context, pentru încetarea prezenței bazelor militare americane pe teritoriul țării.

După cum relevă observatorii scenei politice elene, acordul P.C.G. — Noul Partid al Stîngii Elene va contribui la întărirea poziției celor două partide în perspectiva alegerilor de anul viitor va conferi noi dimensiuni afirmării intereselor diferitelor categorii de oameni ai muncii, a aspirațiilor de progres economico-social, de consolidare a independenței și suveranității naționale. Importanța lui se distinge mai ales într-un context politic marcat de acute confruntări și în care, mizînd pe o serie de dificultăți apărute în fața actualei guvernări socialiste, opoziția conservatoare, reprezentată de partidul Noua Democrație, încearcă să acrediteze ideea unei victorii aproape „sigure" la scrutinul din iunie 1989. Amintim că, la precedentele alegeri, din 1985, P.C. din Grecia (care a sărbătorit, recent, 70 de ani de la crearea sa) a întrunit 9,89 la sută din sufragiile electoratului, dispunînd de 12 locuri în parlament. De la restabilirea democrației parlamentare, în anul 1974, și legalizarea sa, partidul s-a afirmat, constant, ca a treia forță politică a țării, după Mișcarea Socialistă Panelenă (PASOK), aflată la putere din octombrie 1981, și Noua Democrație, cel mai mare partid de opoziție. În același timp, fostul P.C. din Grecia — interior (care a reprezentat, anul trecut, principala forță constitutivă a Noului Partid al Stîngii Elene) a obținut, în 1985, circa 2 la sută din voturile electoratului și un mandat în parlament. Pronunțîndu-se împotriva alternativei conservatoare, atît P.C.G., cît și Noul Partid al Stîngii Elene au manifestat, totodată, pe parcursul lui 1988, atitudini critice față de unele aspecte ale guvernării PASOK, îndeosebi de ordin economic și social. Prin luări de poziție anterioare realizării recentului acord, ambele partide s au pronunțat pentru modificarea actualului sistem electoral elen, care, în opinia lor, avantajează marile formațiuni, ducînd la „bipolarizarea" vieții politice elene.

I.M.

Congresul al XV-lea al P.C. din Chile — după 19 ani

P.C. din Chile și-a desfășurat în clandestinitate, sub lozinca „Unitate și luptă populară pînă la victorie", cel de-al XV-lea Congres, primul după 19 ani. A avut loc o dezbatere în legătură cu reactualizarea liniei politice a partidului, au anunțat conducători ai P.C. din Chile. Această dezbatere, care se va prelungi în cadrul organizațiilor de partid din întreaga țară, se va încheia în decurs de două luni cu alegerea unui nou Comitet Central și a secretarului general — informează agenția „EFE".

Factori de răspundere ai P.C. din Chile au prezentat presei Documentul-apel și un comentariu în care se reafirmă adeziunea față de „revolta populară", precizînd însă că, dacă „va fi găsită o soluție burghezo-democratică, aceasta ar constitui un pas înainte de mare importanță". Comuniștii chilieni au relevat că „revolta maselor poate ajunge pe prim plan în orice moment, totul depinzînd de modul cum vor evolua lucrurile în țară și de nivelul pe care îl va atinge lupta poporului".

În altă ordine de idei, în analiza făcută de P.C. din Chile privind rezultatele plebiscitului de la 5 octombrie (cînd a fost respinsă candidatura unică la președinția țării a generalului Augusto Pinochet) se subliniază — arată agenția „EFE" — că „situația nu s-a rezolvat" și că, în consecință, trebuie să se acționeze în continuare. „Astăzi, în Chile, se conturează condiții favorabile pentru a înainta spre democrație", conchide documentul P.C. din Chile.

Cutremurul din R.S.S. Armeană

— consecințe dramatice, largă solidaritate umană —

„A fost cutremur în timp ce noi eram în mașină!", m-a anunțat deodată, cu o voce neliniștită, colega care mă însoțea, în dimineața zilei de miercuri 7 decembrie, în vizita prin orașul Tbilisi. Tocmai ne oprisem din traseu și intrasem la Muzeul de arte plastice, unde, în hol, cîteva persoane vorbeau foarte agitat. Aici am aflat că, în urmă cu un sfert de oră, clădirea se scuturase puternic. Vizitatorii plecaseră în grabă, iar sălile erau acum goale. Nu am realizat, în clipa aceea, că, undeva, la nici 150 de kilometri de Tbilisi, capitala R.S.S. Gruzine, se întîmplase o catastrofă. Spre după-amiază, văzusem, în oraș, cîteva clădiri cu ușoare fisuri, dintre care una chiar la cea în care m-a primit Șota Kavlașvili, arhitectul șef al orașului Tbilisi, personalitate de înalt renume în domeniu. Revenind, apoi, spre seară la hotel, am aflat brusc prima știre despre sinistrul din Armenia: în hol, un locuitor din Leninakan povestea îngrozit că, la ora 11,41 (ora locală), acolo avusese loc un cutremur groaznic. Căzuseră clădiri cu mai multe etaje, se surpaseră cîteva fabrici, școlile și grădinițele erau în orele de program și zidurile multora dintre ele se prăbușiseră peste copii. Tuturor nu ne venea să credem ceea ce auzeam, dar, la ora 21,00, buletinul de știri „Vremea", de la televiziunea din Moscova, avea să confirme catastrofa: primele imagini de coșmar ale distrugerilor, multă suferință și panică în Leninakan, Kirovakan, Spitak. Urmărind, în camera de hotel, telejurnalul, am simțit o vagă clătinare, apoi mai tîrziu, către orele 23,00 alta, mai puternică. Lampa s-a legănat ușor, convingîndu-mă că nu mi se păruse, și, spre consolare, m-am gîndit că e vorba doar de descărcări slabe și treptate ale energiei seismice.

Centrul orașului Leninakan, după puternicul seism de la 7 decembrie

După primele reacții, încă marcate de uluire și confuzie, știrile și imaginile transmise la radio și televiziune au început să redea, în toată amploarea, dimensiunile sinistrului produs în republicile transcaucaziene și resimțit, mai ales, în R.S.S. Armeană. Aici, mișcarea seismică a atins la epicentru (aria sa a cuprins o suprafață de aproximativ 50 km) 8 grade pe scara Richter. Pentru Leninakan, al doilea oraș ca mărime din Armenia, ca și pentru Kirovakan sau Spitak, aflate în epicentru sau în apropierea acestuia, cele aproape trei minute de groază au lăsat în urmă mari pierderi de vieți omenești și distrugeri considerabile. A fost imediat formată o comisie specială a Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., condusă de N. I. Rîjkov, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., care s-a deplasat la Erevan, capitala Armeniei sovietice, pentru a coordona lucrările, pe plan unional, pentru lichidarea consecințelor cutremurului și acordarea de ajutor celor ce au suferit grave sale consecințe.

De asemenea, aflat la New York, Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., a decis să se în-

---

În această săptămînă...

Paris. Reuniunea Consiliului Internațional Socialiste

Orientul Mijlociu și problema datoriilor au dominat lucrările recentei reuniuni, de la Paris, a Consiliului Internațional Socialiste (I.S.). La reuniune au participat și reprezentanți ai Partidului Muncii și Partidului MAPAM din Israel, precum și reprezentanți ai O.E.P., informează agențiile internaționale de presă. Participanții au adoptat, de asemenea, rezoluții privind Africa australă, dezarmarea, America Latină.

În legătură cu conflictul din Orientul Mijlociu, Internaționala Socialistă a apreciat că deciziile Consiliului Național Palestinian, adoptate recent la Alger, privind proclamarea unui stat palestinian și recunoașterea, implicită, a Israelului exprimă dezideratul „poporului palestinian de a-și exercita drepturile la autodeterminare" și dorința de a trăi în pace ca vecin al statului Israel.

Fără a recunoaște în mod expres statul palestinian, Internaționala Socialistă a apreciat că „atît Israelul, cît și comunitatea internațională trebuie să răspundă acestui pas pozitiv".

Într-o rezoluție adoptată în ședință plenară, Internaționala Socialistă apreciază drept „indispensabilă" convocarea unei „conferințe internaționale pentru pace în Orientul Mijlociu, sub auspiciile O.N.U., cu participarea celor cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate și a tuturor părților interesate". „Noii Administrații americane i se cere să reexamineze urgent relațiile sale cu palestinienii și cu reprezentanții acestora", precum și „să inițieze un dialog" cu ei, se afirmă în rezoluție.

Internaționala Socialistă va trimite, la începutul anului viitor, o misiune în Israel și în statele arabe vecine în scopul facilitării organizării unei conferințe internaționale de pace în regiune și va organiza o conferință la Bruxelles, în primăvară, „cu participarea tuturor părților interesate".

În privința economiei mondiale, Internaționala Socialistă a propus organizarea unei „conferințe care să-i reunească pe debitori și pe creditori, precum și înființarea unui forum al țărilor debitoare pentru a consolida poziția în favoarea restructurării, reeșalonării și amortizării datoriei" lumii a treia. Pînă atunci, organizația a recomandat adoptarea unor măsuri din partea țărilor dezvoltate în favoarea țărilor celor mai afectate din Africa și America Latină.

În legătură cu dezarmarea, Internaționala Socialistă s-a pronunțat în favoarea unor „negocieri în problema armelor nucleare tactice cu o rază mai mică de 500 km și a forțelor convenționale".

O altă rezoluție recomandă adoptarea unor sancțiuni economice sporite împotriva Africii de Sud.

Beijing. Măsuri în domeniul economic

În raportul prezentat la conferința națională consacrată problemelor planificării și reformei economice, desfășurată la Beijing, premierul R.P. Chineze, Li Peng, a arătat că, dacă mijloacele economice nu vor da rezultatele scontate, în viitor China va utiliza și mijloace administrative pentru a spori controlul macroeconomic — relatează agenția „China Nouă". Printre mijloacele administrative se numără măsuri și metode care și-au dovedit eficacitatea în trecut, a precizat el: „Ulterior, însă, măsurile administrative

toarcă în țară, întrerupînd vizita sa, ce urma să continue în Cuba și Marea Britanie. Simbătă, imediat după întoarcerea în țară, Mihail Gorbaciov a sosit la Erevan pentru a lua măsuri la fața locului. În cursul unei consfătuiri de lucru au fost analizate măsurile de urgență privind sprijinirea sinistraților și refacerea localităților distruse. „Durerea noastră este nemăsurată, pierderile sînt mari ; cu eforturile comune ale tuturor republicilor vom face totul pentru a ajuta Armenia frățească", a spus Mihail Gorbaciov.

Cutremurul de la 7 decembrie este cel mai puternic înregistrat în Transcaucazia în întreaga perioadă de cînd se fac observații, a anunțat comunicatul C.C. al P.C.U.S., Prezidiului Sovietului Suprem și Consiliului de Miniștri ale U.R.S.S. Calamitatea a afectat un teritoriu cu o populație de peste 700 000 de locuitori. Seismul s-a produs la o adîncime în scoarța pămîntului de numai 10—15 km, a avut o durată relativ mare, iar epicentrul s-a aflat într-o zonă dens populată. La Leninakan (290 000 locuitori) au fost distruse peste 80 la sută din locuințe, clădiri administrative și industriale ; s-au prăbușit, în întregime, 120 de edificii și au fost scoase din funcțiune întreprinderi industriale. Orașul Spitak și majoritatea satelor din raionul Spitak au fost distruse, practic, în întregime. La Kirovakan (170 000 locuitori) și Stepanakan, ca și în alte localități, au fost avariate grav sute de clădiri cu mai multe etaje, locuințe, obiective publice. Pretutindeni au fost deteriorate căile rutiere și feroviare, au fost scoase din funcțiune obiective pentru aprovizionarea cu energie, centrale telefonice, unități ale gospodăriei comunale. De asemenea, la 8 decembrie, din Erevan, președintele Consiliului de Miniștri, Nikolai Rijkov, a calificat situația din Armenia, după cutremur, ca fiind foarte gravă. Și-au pierdut viața peste 50 000 de persoane, aproximativ 12 000 au fost rănite, iar numărul celor rămași fără adăpost se ridică la o jumătate de milion. Circa zece la sută din industria Armeniei a fost distrusă, a anunțat presa locală, comunicîndu-se, pe de altă parte, că seismul a afectat și regiuni din Gruzia, Azerbaidjan și nordul Caucaziei.

Operațiunile de salvare și de ajutorare a victimelor au început imediat după anunțarea știrii despre calamitatea din Armenia. Din toate republicile unionale, din diverse orașe de pe tot cuprinsul țării, din partea organizațiilor de masă și obștești au fost trimise ajutoare, constînd din medici, medicamente și sînge, îmbrăcăminte călduroasă, alimente, corturi ; zeci de avioane au adus, în zona afectată, specialiști, constructori, aparatură tehnică de primă necesitate ; răniții au fost transportați de urgență la spitalele din Erevan, din alte orașe apropiate, dar și la Moscova și Leningrad. O mare solidaritate umană s-a făcut și se face simțită în fiecare clipă, cînd oameni veniți din alte regiuni și orașe sau cei din zona calamitată, care nu au fost răniți, lucrează zi și noapte, cu sute de automacarale sosite în Armenia, pentru salvarea supraviețuitorilor, degajarea ruinelor, repararea căilor rutiere și feroviare, indispensabile accesului spre localitățile grav lovite. A fost, de asemenea, deschis un cont special pentru depunerea de fonduri, s-au organizat puncte pentru stringerea de îmbrăcăminte, pentru donarea voluntară de sînge. În zonele sinistrate au fost trimise ajutoare nu numai din U.R.S.S., dar și din numeroase țări ale lumii. Specialiști, însoțiți de cîini lupi, anume dresați, care au participat și la identificarea unor supraviețuitori după cutremurul de la Ciudad de Mexico, din 1985, au sprijinit echipele de salvare locală.

Victimelor le este acordat ajutor material ; subunități militare ale ministerelor apărării și internelor, ale apărării civile participă activ la lichidarea consecințelor cutremurului, în timp ce se acordă Armeniei un ajutor multilateral, care înseamnă tehnică modernă, case demontabile, elicoptere, mari cantități de medicamente și sînge, sute de medici și alte cadre medicale, stații auto mobile de alimente. Între primii care au reacționat la această nenorocire au fost oamenii muncii din republicile vecine, Azerbaidjan și Gruzia.

În întreaga Uniune Sovietică, ziua de 10 decembrie a fost decretată zi de doliu național. Drapelele au fost coborîte în bernă, în timp ce ansamblul acțiunilor de sprijin au continuat prin acordarea de ajutor moral, economic și financiar poporului armean.

La Moscova sau în oricare alt oraș, posturile de radio și televiziune informează permanent despre eforturile ce se depun, zi de zi, pentru a sprijini Armenia. Pe ecranul televizorului, imaginile redau sosirea de noi ajutoare, răniți cu afecțiuni grave, aduși cu avionul și transportați la clinicile din capitală sau alte orașe mari, locuitori din Leninakan. În 5 zile, au fost scoase de sub dărîmături, la Leninakan, 5 398 de persoane ; peste 300 000 de sinistrați au fost deja cazați temporar ; s-au înregistrat 30 000 de donatori voluntari de sînge. Se acționează cu febrilitate, se depun eforturi pentru buna distribuire a sprijinului. Pe aeroportul din Leninakan, sosesc mereu zboruri speciale. Și, brusc, în suita știrilor — noi momente dramatice : în apropierea acestui aeroport, luni s-a prăbușit un avion militar de transport „IL-36" ; nouă membri ai echipajului și 70 de militari, care trebuiau să participe la lichidarea urmărilor cutremurului, și-au pierdut viața. De asemenea, un avion iugoslav cu ajutoare pentru sinistrați s-a prăbușit în apropiere de Erevan, întregul echipaj pierind. Bilanțul de victime de pe urma seismului s-a împovărat, astfel, într-o atmosferă marcată de ravagiile catastrofalului cutremur de la 7 decembrie.

Dominant, puternic se dovedește — dincolo de toate aceste grele încercări — sentimentul robust al încrederii în refacere și reconstrucție, în voința omului de a depăși momentele de cumpănă, în solidaritatea ce se manifestă cu eficiență și curaj, cu profundă dăruire umană.

Corespondență de la Anca Voican

---

vor fi relaxate treptat, cînd condițiile o vor permite". Subliniind că aceste măsuri vor contribui la aplicarea intensivă a programului de reforme, premierul chinez a arătat că actualul program de austeritate impune un strict control macroeconomic, necesar pentru dezvoltarea economiei socialiste planificate de mărfuri a Chinei.

Pentru a reduce inflația și a reajusta structura economică, a mai arătat el, China va lua și alte măsuri, cum ar fi adoptarea de legi, măsuri disciplinare și desfășurarea muncii ideologice.

Reducerea ritmului creșterii economice, a precizat Li Peng, este necesară în condițiile unei economii „supraîncălzite" și reprezintă rezultatul inevitabil al actualelor reajustări economice. El a reafirmat, de asemenea, necesitatea unei reduceri drastice a ratei de creștere a prețurilor. Realizarea acestui obiectiv, a arătat premierul chinez, influențează încrederea de care se bucură guvernul în rîndul populației și reprezintă un test dificil pentru capacitatea guvernului de a controla economia la toate nivelurile.

Pentru a putea obține noi succese, a declarat premierul Li Peng, pe lîngă măsurile menite să reducă cererea și să îmbunătățească oferta, trebuie întărită disciplina prețurilor. El a propus ca guvernele la nivel local să stabilească o serie de bunuri de larg consum, ale căror prețuri vor fi înghețate, și a cerut municipalităților să întărească controlul și supravegherea prețurilor pe piață, sancționînd încălcarea reglementărilor existente.

Cu aceeași ocazie, premierul chinez a reafirmat hotărîrea țării sale de a onora toate contractele încheiate cu alte țări. El a subliniat că actualele eforturi vizînd îmbunătățirea economiei trebuie să fie strîns integrate cu continuarea procesului de reformă și de deschidere către exterior. Vom extinde cooperarea economică și schimburile tehnice cu alte țări și vom continua să aplicăm strategia de dezvoltare a zonelor de coastă, a declarat Li Peng. El a subliniat, de asemenea, necesitatea continuării eforturilor de atragere a investițiilor străine în China, de încurajare a înființării de întreprinderi mixte și de a sprijini, în primul rînd, întreprinderile cu producție orientată către export.

Islamabad. Alegerea noului președinte

Ghulam Ishaq Khan a fost ales, la 12 decembrie, cu o mare majoritate, drept noul președinte al Pakistanului. Candidatura sa a fost sprijinită de primele două mari grupări politice pakistaneze : formațiunea guvernamentală — Partidul Poporului din Pakistan și Alianța Democratică Islamică, de opoziție. Dintr-un total de 446 de voturi ale colegiului electoral, format de cele două camere ale parlamentului și adunările provinciale, Ghulam Ishaq Khan a obținut 348 de voturi. Principalul său rival, Nawabzada Nasrullah Khan, liderul Partidului Democratic, a primit 91 de voturi.

Ghulam Ishaq Khan s-a născut în 1915 și a deținut o serie de funcții importante în administrația țării, în cele peste patru decenii de la cucerirea independenței. Conform prevederilor constituționale, ca președinte al Senatului, el și-a asumat funcția de președinte interimar la 17 august anul acesta, cînd fostul șef al statului, Mohammad Zia-ul Haq, și-a pierdut viața într-o catastrofă aeriană.

Durata mandatului prezidențial este de cinci ani.

Tot din Islamabad s-a anunțat că noul guvern, condus de premierul Benazir Bhutto, a primit votul de încredere al Adunării Naționale (camera inferioară a parlamentului).

MANILA

Evoluții cu scadență electorală

În perspectiva alegerilor prezidențiale și parlamentare din 1992, pe scena politică filipineză au loc o serie de reorganizări și regrupări de forțe. La Manila, șansele noilor aliante sînt evaluate și prin prisma recent încheiatului „bilanț" al primei jumătăți de mandat al actualei administrații.

Referindu-se, într-o alocuțiune, la cele 1 000 de zile care au trecut de la instalarea sa la putere, în februarie 1986, președintele Corazon Aquino a considerat că, în acest răstimp, situația politică din arhipelag a manifestat tendința de a se ameliora, iar situația economică — pe aceea de refacere. Contrar unor aprecieri care, în urmă cu doi ani, nu prevedeau o ședere prea îndelungată în fruntea statului a primei femei-președinte din istoria Filipinelor, administrația Aquino a dat dovadă de stabilitate și, în pofida unor serioase dificultăți, inclusiv a cinci încercări de lovitură de stat, a reușit să pună în lucru unele din obiectivele propuse.

Astfel, pe plan politic, s-a trecut la înfăptuirea unui program de restabilire a unui regim de tip parlamentar, program avînd drept puncte de reper : referendumul constituțional din februarie 1987, alegerile parlamentare, desfășurate trei luni mai tîrziu, și scrutinurile locale și provinciale din ianuarie, anul acesta. În același timp, guvernul a inițiat un dialog cu forțele insurgente din țară. Pe de altă parte, semne de redresare sînt constatate în domeniul economic, unde se moștenise o situație de criză gravă. În primul rînd, a fost stopată tendința, manifestată trei ani consecutivi, a unor rate de creștere negative. În 1986, produsul național brut filipinez a sporit cu 0,13 procente, în 1987 — cu 5,7 la sută, iar în prima jumătate a anului în curs — cu 6,3 la sută. Rata inflației, deși încă mare, a scăzut la 8,7 la sută. Situația politică, în genere stabilă, și tendințele pozitive din economie au încurajat investițiile. În consecință, s-a putut asista la o înviorare a unor sectoare, în special de infrastructură.

În ce privește politica externă, așa cum releva președintele în alocuțiunea amintită, relațiile Filipinelor cu celelalte state, inclusiv vecine, sînt bune, o contribuție, în acest sens, avînd-o vizitele întreprinse, în anii din urmă, de Corazon Aquino în țări ale Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN), Japonia, China, S.U.A. sau state din Europa.

Dar însăși Corazon Aquino a apreciat că acești doi ani și opt luni, de cînd se află la putere, au constituit o perioadă de „cunoaștere a realităților, așa cum sînt ele" și de înțelegere a faptului că realizarea unor reforme „cere timp și reprezintă un proces treptat". „Am fost mereu confruntați — a spus ea — cu idealul propus și, totodată, cu problemele realității. A trebuit să găsim echilibrul just între ideal și realitate". Asemenea afirmații sînt relevatorii pentru faptul că, la Manila, este dominant sentimentul că mai sînt multe de înfăptuit, că — așa cum declara o oficialitate — mai importante sînt „următoarele 1 000 de zile".

Se vorbește, de pildă, despre ceea ce un comentator numea „fragilitățile tinerei democrații filipineze" și, în acest sens, se fac referiri la capacitățile de care dispune guvernul pentru a realiza o deplină stabilizare a situației interne. Un obstacol l-ar constitui, potrivit unor analiști ai situației, raporturile puterii civile cu armata. Cu puțin timp în urmă, președintele Aquino s-a referit la dezideratul unei „diviziuni clare a muncii" între conducerea civilă și cea militară. Pe de

Corazon Aquino : „Am fost mereu confruntați cu idealul propus și problemele realității"

altă parte, aceste declarații au fost făcute în contextul unor precizări despre intenția guvernului de a adopta o atitudine mai dură față de insurgenți, în condițiile în care impasul, în care a intrat de mai multe luni dialogul cu aceștia, nu a putut fi depășit.

Un alt obstacol important este considerat lipsa unor reforme profunde în domeniile economic și social. Este vorba, în primul rînd, de problema reformei agrare — vitală pentru economia țării, pentru combaterea sărăciei, afectînd două treimi din cele 58 de milioane locuitori ai țării, din care un procent covîrșitor este ocupat în agricultură. Administrația are în vedere un ambițios plan de reformă agrară, dar aplicarea sa întîmpină serioase dificultăți și împotriviri. Evoluția economiei filipineze are de înfruntat și povara unei datorii externe considerabile — circa 29 miliarde dolari.

În sfîrșit, o problemă căreia administrația Aquino va trebui să-i găsească răspuns o reprezintă prezența bazelor militare americane pe teritoriul filipinez. Acordul filipinezo-american privitor la aceste baze expiră în septembrie 1991. În rîndul opiniei publice filipineze, ca și al unei părți însemnate a cercurilor politice din această țară, există un puternic curent potrivnic prezenței în arhipelag a instalațiilor militare americane, mai cu seamă a prelungirii acestei prezențe, resimțite ca o lezare a suveranității naționale. O înțelegere, încheiată la mijlocul lunii octombrie, la Washington, stabilește condițiile funcționării bazelor americane în următorii doi ani, cîți au rămas pînă la expirarea acordului. Înțelegerea la care s-a ajuns, după lungi și dificile tratative, „a încheiat un capitol al relațiilor dintre Filipine și S.U.A." — a afirmat președintele Corazon Aquino, referindu-se la perspectiva unor „noi relații", de respect reciproc între cele două state".

O misiune a Congresului S.U.A., condusă de senatorul Robert Dole, a vizitat, de curînd, Filipinele. În centrul discuțiilor purtate la Manila, s-au aflat : problema bazelor militare americane din arhipelag, ca și perspectivele unui program multilateral de asistență pentru economia filipineză. Între timp, Senatul filipinez a adoptat o rezoluție ce prevede crearea unei comisii însărcinate cu elaborarea unui studiu asupra consecințelor unei eventuale renunțări, de către Statele Unite, la cele două mari baze militare din Filipine —

Protest împotriva bazelor militare americane de pe teritoriul filipinez

Clark și Subic Bay — și a posibilităților folosirii acestora în scopuri civile. Anterior, Senatul de la Manila adoptase o hotărîre — acceptată de șeful statului — prin care data de expirare a acordului filipinezo-american referitor la baze a fost fixată la 16 septembrie 1991, solicitîndu-se președintelui Aquino să înștiințeze oficial S.U.A., cu un an înainte, asupra expirării.

Perspectiva alegerilor parlamentare și prezidențiale, urmînd a avea loc în 1992, în Filipine, conferă o anume urgență găsirii soluțiilor pentru problemele evocate și explică efervescența înregistrată în rîndurile cercurilor politice din arhipelag, preocupate ca, prin realinieri de forțe, noi coaliții și grupări, să-și consolideze influența.

În septembrie, de pildă, a fost anunțată crearea unui nou partid — Labang Demokratikong Pilipino (Lupta pentru Democrația Filipineză sau L.D.P.), apreciat de presa locală ca reunind forțe apropiate președintelui Aquino, întrucît, în rîndurile sale, au intrat majoritatea congresmenilor, guvernatorilor, primarilor, ca și o serie de funcționari guvernamentali. Constituit din fracțiunile a două partide pro-Aquino, dizolvate anterior, noua formațiune, apreciază observatorii, a fost creată vizîndu-se clar anul electoral 1992. Liderul său, Ramon Mitra, purtătorul de cuvînt al Camerei Reprezentanților (camera inferioară a parlamentului), este privit ca posibil candidat la funcția de președinte sau vicepreședinte. Mai cu seamă că, recent, Corazon Aquino menționa că nu are în vedere un al doilea mandat prezidențial. Deși, la constituire, efectivul L.D.P. era de cîteva mii de membri, din dezbateri a reieșit intenția creării unei puternice organizații, cu filiale în toate provinciile țării. Congresul de constituire a însărcinat conducerea partidului să prezinte guvernului un program complex, vizînd cele mai importante probleme ale vieții naționale.

La Manila, formarea noului partid a fost interpretată și ca un ecou al stratificării, al disocierilor produse în rîndul forțelor care, în februarie 1986, au înlocuit regimul președintelui Ferdinand Marcos. Se știe, astfel, că Juan Ponce Enrile, ministrul apărării la data respectivă, este, acum, un lider al opoziției. De asemenea, vicepreședintele Salvador Laurel — care nu face un secret din opiniile sale divergente față de cele ale șefului statului — a fondat, în vederea aceleași alegeri din 1992, o nouă grupare de opoziție — Alianța pentru Acțiunea Națională.

În afara acestor formațiuni, există alte organizații și grupări de opoziție, care caută, fiecare în felul său, inclusiv prin lupta armată (este cazul grupărilor insurgente) răspunsuri la întrebările puse de evoluția societății filipineze. Abordînd problemele viitorului apropiat, respectiv ale următoarelor 1 000 de zile ale mandatului său de șase ani, președintele Aquino și-a precizat intenția de a acorda o atenție prioritară aspectelor economice.

Liana Enescu

WASHINGTON

Perioada de tranziție

Îndată după anunțarea rezultatelor, președintele ales a desemnat primul membru al viitoarei Administrații. Pînă acum, echipa nu e definitivată, se procedează la alcătuirea ei cu prudență. Dar personalitățile desemnate deja și, îndeosebi, caracteristicile perioadei de tranziție sugerează anumite opțiuni-cadru ale Administrației Bush.

Cele două luni și jumătate care separă alegerile prezidențiale de instalarea unei noi Administrații reprezintă, de regulă, o perioadă de activitate febrilă, în care echipa de tranziție, special alcătuită, întocmește o cantitate impresionantă de documente, preia dosarele guvernului, face propuneri de numiri în posturi (în afara celor cîtorva zeci în care se implică direct și președintele ales, sînt mii de schimbări în funcții care depind aproape exclusiv de echipa de tranziție) și contribuie la pregătirea agendei de lucru. Practic, nu se ia nici un fel de decizii mai importante în această perioadă de tranziție. În ultimele decenii, procesul acesta a devenit atît de complex, încît este studiat ca atare de politologii americani, care n-au întîrziat să-l analizeze în volume speciale.

Anul acesta, situația diferă în mod radical, deoarece nu numai că unei Administrații republicane îi succede o alta, formată de același partid, dar președintele ales este vicepreședintele precedentei guvernări, situație neîntîlnită din 1836. Or, acest fapt face să existe un grad considerabil de continuitate în abordarea și în aprecierea dosarelor și problemelor majore. Mai mult, un număr considerabil de funcționari, la diferite niveluri, sînt menținuți în funcție, ceea ce asigură nu numai continuitatea, dar elimină, în paralel, perioadele în care noii numiți se familiarizau cu problemele.

Continuitatea este, prin urmare, prima din cele cîteva caracteristici ale perioadei actuale. Dar altele, constituind elemente noi, au atras în egală măsură atenția. Înainte de toate, se remarcă faptul că, în chiar această continuitate, au apărut germenii schimbării și, în fapt, deja ai îndepărtării de perioada Reagan. Despre oamenii politici numiți pînă acum în Administrație, de către președintele ales, revista „Newsweek" remarca : „Cei aleși de Bush împart cu el un trecut în serviciul public, ghidat mai mult de simțul datoriei, decît de o agendă ideologică. Sînt pragmatici care cred că guvernul trebuie să se ocupe de problemele tuturor".

Un al treilea aspect major al perioadei de tranziție, care ar putea influența substanțial activitatea ca atare a Administrației, este tentativa de a reface punțile distruse în focul campaniei electorale, în toate direcțiile. Ca și majoritatea predecesorilor săi, George Bush dorește să fie „președintele tuturor americanilor" și actele sale să dispună de un sprijin bipartid cît mai larg ; dar, spre deosebire de predecesorii săi, el a acționat deja în acest sens, într-o măsură surprinzătoare. S-a întîlnit, mai întîi, cu senatorul Bob Dole, liderul republicanilor din Senat, fost adversar în campanie, discutînd despre problemele prioritare ale viitoarei Administrații și cooperarea cu Congresul. După care a conferit, separat, cu trei personalități ale opoziției : cu reverendul de culoare Jesse Jackson, unul dintre criticii săi cei mai aspri ; cu senatorul George Mitchell, noul lider al majorității democrate ; și cu fostul său adversar în campania prezidențială, guvernatorul Michael Dukakis. Concluziile erau sintetizate de senatorul Mitchell : „Campania electorală s-a încheiat. Oricare ar fi sentimentele personale în legătură cu felul în care aceasta a fost condusă, trebuie să mergem înainte", aceasta însemnînd, mai întîi, că „trebuie să i se acorde timp" președintelui ales.

În sfîrșit, fapt iarăși mai puțin întîlnit, George Bush a avut o întrevedere cu doi foști președinți, Jimmy Carter și Gerald Ford, care i-au înmînat un raport în două volume („Agenda americană"), alcătuit de 340 de experți, în egală măsură democrați și republicani. Pe lîngă importanța relațiilor cu Congresul, raportul sugerează un pachet de măsuri economice, între care reducerea deficitului bugetar cu 40 miliarde dolari anual, în următorii patru ani, menținerea cheltuielilor militare la nivelul actual, renunțarea la proiectul S.D.I., noi impozite ș.a. Dincolo de importanța ca atare a sugestiilor, cu evident caracter bipartid, un fapt demn de menționat este acela că, între experții care au contribuit la realizarea raportului s-au aflat și personalități numite deja de Bush în echipa sa, deci „agenda" reflectă și opiniile acestora.

Alcătuirea acestei echipe a reținut, de asemenea, atenția, înainte de toate remarcîndu-se experiența tuturor celor desemnați de președintele ales. Viitorul secretar de stat, James Baker III, este, de 18 ani, un aliat politic al viitorului președinte. Avocat la Houston, între 1957 și 1981, subsecretar la Departamentul comerțului între 1975—76, Baker a condus campaniile electorale ale lui Ford, în 1976, Bush, în 1980 și 1988, și Reagan, în 1984, a fost șef al personalului Casei Albe, între 1981 și 1985, și ministru al comerțului, între 1985 și 1988. Analistul Norman Ornstein își exprima părerea că James Baker va coordona, în mai mare măsură, politica economică cu cea externă, ceea ce va avea efecte asupra spinoaselor relații ale S.U.A. cu Europa occidentală și Japonia.

Nicholas Brady a fost menținut în funcția de ministru al finanțelor. Și el vechi colaborator al lui Bush, Brady are o experiență de 30 de ani în lumea bancară, în 1982 a încheiat, vreme de opt luni, un mandat de senator (deci, dispune de experiență în relațiile cu Congresul) și deține funcția de ministru din septembrie a.c. Brady — preciza Bush — „știe că prioritatea noastră cea mai importantă este de a menține creșterea economică cu inflație redusă. Și că trebuie să rezistăm politicilor care ar împiedica acest efort — precum creșterea impozitelor sau protecționismul —, că trebuie să conlucrăm cu Congresul pentru reducerea deficitului bugetar, și aceasta încă foarte repede".

Richard Darman, pînă acum adjunct la Trezorerie, a fost numit director al Biroului pentru buget și management. Despre el, președintele ales afirmă că este „deschis" în ce privește căile de reducere a deficitului bugetar — problema aflată pe primul loc pe agenda viitorului președinte și în legătură cu care un sondaj de opinie descoperea că 71 la sută dintre americani o consideră prioritatea nr. 1 a țării. Richard Thornburg a fost menținut la Departamentul Justiției. Deține departamentul actual din luna august și i s-a încredințat îndeosebi domeniul luptei antidrog și împotriva corupției. Alt ministru menținut în funcție, la Departamentul educației, Lauro Cavazos (democrat).

În mod firesc, cu nici unul dintre acești noi miniștri nu vor exista probleme de confirmare din partea Senatului, deoarece faptul s-a mai petrecut. Dar și ceilalți numiți de președintele ales se bucură de asentimente depline, cum este cazul generalului în retragere Brent Scowcroft, numit consilier pentru securitatea națională. Scowcroft a fost consilier militar al președintelui Nixon în 1971 (calitate în care l-a însoțit în vizita întreprinsă în China și a pregătit vizita lui Nixon, din 1972, în U.R.S.S.), adjunct al consilierului prezidențial pentru securitate națională în 1973, consilier pentru securitate națională în 1975 și consultant în aceleași probleme sub Administrația Carter. Anul trecut, el a fost membru al comisiei care, anchetînd scandalul „Iran-contras", a sugerat modificări în modul de funcționare a Consiliului Securității Naționale — deci, acum, i se cere să aplice acele recomandări. În plus, Scowcroft a exprimat, în trecut, rezerve față de controversatul proiect S.D.I. Un alt apropiat al președintelui ales, John Sununu, a fost numit șeful personalului. Este, probabil, singura surpriză dintre cei numiți pînă acum, apreciat drept „un conservator din punct de vedere fiscal". Alte numiri au reflectat, și ele, direcții ale viitoarei Administrații. Robert Mosbacher a fost ales pentru a conduce Departamentul comerțului. Actualul director al C.I.A., William Webster, va fi menținut în funcție ; deși nu va face parte din cabinet, va participa la întrunirile importante — a precizat Bush. Actualul ambasador în Israel, Thomas Pickering, este numit ambasador la O.N.U. (funcție în guvern). Carla Anderson (a mai deținut funcții în guvern în timpul președinției Ford) a fost numită reprezentant comercial al S.U.A., alt post guvernamental important. În sfîrșit, viitorul președinte al consilierilor economici va fi Michael J. Boskin, fondator al Centrului de cercetări privind politica economică. (De remarcat că, în 1987, Boskin a criticat, în cartea sa „Reagan și economia: succesele, eșecurile și agenda neîncheiată", politica actualei Administrații, răspunzătoare de deficitul bugetar ridicat).

În paralel cu alcătuirea echipei se discută insistent despre viitoarea politică, în care prioritatea va fi acordată reducerii imensului deficit bugetar. În ce mod, rămîne încă o enigmă. Dar numirile de pînă acum și declarațiile președintelui ales sugerează că acea continuitate, despre care s-a vorbit atît de mult, se va menține doar în linii mari și că, încă de la început, viitorul președinte va declanșa propria sa politică. „Omul care a dus campanie ca urmaș al lui Ronald Reagan — sublinia «Newsweek» — a semnalat că va fi un președinte foarte diferit".

Stelian Țurlea

MADRID

Iarnă socială fierbinte

Convocată pentru 14 decembrie de cele două mari centrale sindicale spaniole, Comisiile Muncitorești (de tendință comunistă) și Uniunea Generală a Muncitorilor — U.G.M. (de tendință socialistă), în semn de protest față de politica economică a guvernului socialist, greva generală s-a transformat într-un veritabil test politic. La ora cînd scriem aceste rînduri, P.S.M.S. face totul pentru ca greva să nu aibă loc sau, în orice caz, pentru a-i diminua rezonanța politică.

Începînd din luna noiembrie, acțiunile revendicative ale oamenilor muncii spanioli s-au desfășurat gradat, la chemarea U.G.T. și Comisiilor muncitorești

Guvernul spaniol va prelua, la 1 ianuarie, președinția C.E.E. în cel mai neprielnic moment, de agitație socială, din ultimii șase ani, de cînd se află la conducerea Spaniei. Potrivit multor analiști, liderii socialiști par să acorde o semnificație deosebită acestei greve care le-ar putea umbri autoritatea în cadrul C.E.E., deoarece — subliniază „EFE" — „consideră convocarea ei, independent de rezultat, drept o cenzurare a stilului lor de guvernare, implicînd pierderea popularității, ce i-a ajutat să ajungă la putere".

Din 1982, cînd 10 milioane de alegători, convinși că P.S.M.S. va reuși în procesul de modernizare și de consolidare a democrației, în Spania, i-au acordat votul, guvernul socialist s-a angajat în proiectarea spre exterior a unei țări, vreme îndelungată, izolată. Urma să se dea răspunsuri la o serie de probleme, precum definirea sau modificarea participării Spaniei la Alianța atlantică, relațiile sale cu Statele Unite, rolul în raporturile cu America Latină și, mai ales, aderarea la Piața comună. În plan intern, socialiștii moșteniseră o armată ale cărei sectoare se dovedeau închistate în fața oricăror schimbări, o economie înapoiată, cu o înaltă rată inflaționistă, și continuau să fie confruntați cu problema terorismului basc.

În acești șase ani de guvernare, P.S.M.S. a reușit să realizeze, în politica externă, ceea ce și-a propus : la 1 ianuarie 1986, Spania intră în C.E.E. ; în martie același an, prin referendum, se decide menținerea țării în N.A.T.O., dar fără o participare la organismele militare ale alianței ; în septembrie a.c., Spania — în ciuda unei opoziții marcate — a aderat la Uniunea Europei occidentale și, recent, a semnat noul acord în domeniul apărării cu Statele Unite, soldat prin desființarea bazei militare americane de la Torrejon și retragerea celor 72 de avioane de vînătoare „F-16". Pe de altă parte, relațiile cu America Latină s-au adîncit, țările continentului de la sud de Rio Grande manifestîndu-și deschis interesul față de sprijinul spaniol — prin intermediul organismelor vest-europene sau internaționale — în problemele lor economice și politice.

Dar racordarea ceasornicelor la „ora" Europei occidentale (așa-numita „reconversiune industrială" a unor ample sectoare industriale), politica antiinflaționistă (din 1982, rata inflației a scăzut de la 14 la 5 la sută), ceea ce a solicitat, însă, drastice măsuri de austeritate, și, mai ales, creșterea șomajului la 2 850 100 de persoane, dintre care 1 121 600 sînt tineri sub 25 de ani, au avut darul să provoace nemulțumirea maselor muncitoare, ai căror reprezentanți sindicali consideră că au datoria de a determina guvernul să acorde o mai mare atenție problemelor sociale.

La 1 decembrie, mii de tineri (o sută de mii, potrivit organizatorilor ; 15 000, potrivit autorităților) au manifestat la Madrid împotriva politicii economice a guvernului, într-un marș ce prefigura programul de mobilizări sociale la nivel național al celor două mari centrale sindicale — U.G.M. și Comisiile muncitorești. Pe o mare pancartă se afla scris : „Nu planului de creare a locurilor de muncă pentru tineret ! Avem un alt plan !" Era, de fapt, o exprimare deschisă a refuzului de a se accepta proiectul guvernamental ce prevede stăvilirea creșterii șomajului în rîndul tinerilor prin încheierea de contracte de muncă temporare, transformîndu-i pe tineri — cum au subliniat sindicatele — în „muncitori de categoria a doua". Proiectul reprezintă, de altfel, principalul motiv pentru care a fost convocată greva generală, sindicatele apreciindu-l drept un „atentat" la adresa dreptului egal la muncă și la existența însăși a sindicatelor, deoarece „rupe" piața muncii, inundînd-o cu aproape un milion (800 000 este cifra propusă în planul guvernamental) de muncitori plătiți sub salariul minim.

Este pentru prima oară cînd U.G.M. și Comisiile muncitorești își propun să organizeze în comun acțiuni de o asemenea anvergură. În momentul în care cele două centrale și-au făcut publică decizia, ministrul economiei, Carlos Solchaga, exprimîndu-și „preocuparea" față de o situație în care sindicatele „nu pot ajunge la nici un acord cu guvernul", a reiterat propunerea socialiștilor de a menține la 3,8 la sută rata inflației pe 1989 și la 3 la sută în anii succesivi, insistînd că, „fără moderație salarială", asemenea indici nu pot fi realizați. Nicolás Redondo, secretarul general al U.G.M., a răspuns că asemenea intenții sînt lipsite de credibilitate în rîndul muncitorilor : „E dificil — atrăgea ei atenția — ca un guvern socialist să se mențină doar cu sprijinul patronatului". „Cum este posibil — se întreabă Redondo — ca, atunci cînd este vorba de austeritate, să ni se ceară să ne punem de acord cu guvernul și patronatul, iar, atunci cînd economia este în expansiune, să nu ne putem pune de acord în ce privește repartizarea beneficiilor ?". „Rezultatele înregistrate în plan economic — comentează «EFE» — par să-i dea dreptate liderului sindical, deoarece, potrivit datelor publicate de Banca Spaniei, beneficiile întreprinderilor spaniole s-au dublat în 1987 față de anul precedent, iar, în anul 1986, s-au dublat față de 1985. Altfel spus, beneficiile s-au mărit de patru ori în doi ani", accentuînd, astfel, fenomenul de polarizare socială. De altfel, actuala ofensivă sindicală se produce într-un moment de creștere economică (produsul intern brut a sporit de la 1,4 la 4,7 la sută anual iar deficitul public s-a micșorat de la 5,6 la 3 la sută). Lideri ai U.G.M. insistă, de aceea, asupra faptului că, de politica guvernului, beneficiază doar patronatul. Liderul sindicatului din construcții, Manuel Garnacho, califica, în acest sens, drept „cinice" declarațiile acelor lideri socialiști care „cer să se impună reduceri salariale muncitorilor și recomandă — doar recomandă — să se autolimiteze beneficiile patronatului". În ce privește promisiunile făcute oamenilor muncii — arăta Antonio Gutierrez, secretarul general al Comisiilor Muncitorești —, guvernul „nu și-a îndeplinit nici una de cînd a venit la putere".

Tensiunea dintre cabinetul socialist și U.G.M. a crescut pe măsură ce se apropia ziua de 14 decembrie, cu acuzații reciproce, extrem de „crispate" — cum le califică „EFE".

„Situația — constată agenția spaniolă de știri — este atît de atipică, încît, recent, liderul sindical socialist Anton Saracibar (U.G.M.), afirma că sindicatul ar trebui să ia măsuri disciplinare față de membrii care nu vor participa la greva decisă de conducerea U.G.M. Saracibar — precizează «EFE» — se referea la membri ai partidului și guvernului și, de fapt, la întregul guvern, căci, fiind militanți în P.S.M.S., sînt, în același timp, afiliați sindicatului socialist. În asemenea circumstanțe, partidul socialist și-a mobilizat întregul aparat, de la un capăt la altul al țării, ceea ce seamănă foarte mult cu modul în care a acționat în ajunul referendumului privind menținerea Spaniei în N.A.T.O., din martie 1986"... Și aceasta, deoarece — arată, în continuare, „EFE" — „guvernul privește rezultatul grevei generale ca pe un «examen» al gestiunii sale economice", unii lideri socialiști considerînd că, dacă greva va avea succes, actul următor îl va reprezenta „o moțiune de cenzură împotriva guvernului González".

Felipe González a declarat, însă, (într-un interviu acordat ziarului „El Pais") că nu va demisiona după 14 decembrie : „legitimitatea sau nelegitimitatea (guvernului — n.n.) o decid alegătorii la urne, atunci cînd este cazul. Nu iau în considerare posibilitatea anticipării alegerilor". Anterior, Julio Anguita, secretarul general al P.C. din Spania, sublinia că, „dacă greva va avea succes, acest guvern va trebui să-și schimbe politica sau, în caz contrar, va trebui să se formeze un nou cabinet".

Ceea ce, inițial, părea a fi o obișnuită mobilizare sindicală s-a transformat, pe parcursul unei luni, într-un veritabil test

politic al guvernului. Iar între adeziunile la grevă, nu e lipsit de semnificație — subliniază „EFE" — gestul inclusiv al fotbaliștilor, care au decis să nu joace la 14 decembrie, în campionatul național, în semn de „solidaritate cu greva generală".

O grevă generală n-a mai avut loc în Spania din anul 1934, iar cea programată pentru 14 decembrie — prima acțiune comună din ultimii ani a centralelor sindicale socialistă și comunistă — are, chiar dinaintea declanșării ei, implicații profunde și inedite. Mulți comentatori sînt, de altfel, de părere că, indiferent de consecințele imediate în plan politic, după acest moment, multe lucruri se vor schimba în raporturile de forțe social-politice din Spania.

Rodica Dumitrescu

COLOMBO

Scrutinul prezidențial — candidați, programe, perspective

În Sri Lanka — țară din sudul Asiei — sînt prevăzute, pentru 19 decembrie, alegeri prezidențiale.

Partidul Național Unit (United National Party — P.N.U.), de guvernămînt, l-a desemnat, drept candidat la alegerile prezidențiale, pe primul ministru, Ranasinghe Premadasa, punînd, astfel, capăt prezumțiilor potrivit cărora actualul șef al statului, Junius Richard Jayewardene (82 de ani), ar viza un al treilea mandat. De altfel, candidatura primului ministru a fost anunțată — la o reuniune a comitetului executiv al partidului — de însuși președintele Jayewardene.

Candidatul guvernamental, premierul Ranasinghe Premadasa ←

Principalul candidat al opoziției Sirimavo Bandaranaike →

Decizia sa — semnificînd și o retragere din activitatea politică — i-a surprins pe mulți comentatori, care apreciau că acest experimentat om politic ar putea încerca să obțină un nou mandat. Pentru aceasta ar fi trebuit însă amendată Constituția, prevederile în vigoare stipulînd că funcția prezidențială nu poate fi ocupată, în Sri Lanka, decît vreme de două mandate. Dar — considerau comentatorii — adoptarea unui amendament constituțional în acest sens nu ar fi fost prea dificilă, P.N.U. dispunînd în parlament de majoritatea absolută. Hotărîrea luată de președinte și aprobată în unanimitate de comitetul executiv al partidului guvernamental a tranșat, însă, asemenea supoziții.

Presa srilankeză subliniază faptul că Ranasinghe Premadasa se bucură de o largă influență în cercurile politice de la Colombo. Și-a început cariera ca activist sindical și, pînă la funcția de premier, a deținut o serie de alte posturi ministeriale. El beneficiază de un evident prestigiu printre membrii partidului guvernamental și se bucură de sprijin în rîndurile marii burghezii și ale celei mijlocii, în cercurile urbane — mai ales în capitala țării, Colombo —, ca și din partea clerului budist. Îi sînt recunoscute meritele în ce privește înfăptuirea unui vast program cincinal de construcții de locuințe, adoptat din inițiativa sa, în 1984. În timpul campaniei electorale, Premadasa a specificat că, dacă va fi ales, parlamentul constituit în 1977 — al cărui mandat de șase ani a fost extins pînă anul viitor, printr-un controversat referendum, organizat în 1982 — va fi dizolvat și vor fi pregătite noi alegeri generale. Candidatul guvernamental a exprimat opinia potrivit căreia principalul său țel îl constituie risipirea tensiunii create în țară de campania de violență, lansată de forțele radicale, extremiste.

Activitatea acestora a fost favorizată de atmosfera tulbure a conflictului etnic, care a răbufnit cu deosebită putere, în anii din urmă, în insula srilankeză. Este vorba de neînțelegerile dintre cele două comunități — singaleză (majoritară în țară, de confesiune budistă) și tamilă (predominantă doar în regiunile nordice și estice, de confesiune hindusă). Cu rădăcini vechi și diverse, aceste neînțelegeri s-au păstrat în stare latentă pînă în ultimii ani, cînd s-au transformat într-un grav și profund conflict, soldat cu mii de victime și imense daune materiale.

O soluție s-a crezut a fi găsită prin acordul de pace semnat la 29 iulie, anul trecut, de președintele Sri Lankăi, J. R. Jayewardene, și primul ministru al Indiei, Rajiv Gandhi, prevăzînd, între altele, o imediată încetare a focului, revenirea în cazărmi a trupelor guvernamentale și predarea armelor de către rebeli. În baza acordului, autoritățile de la Delhi au trimis o forță de menținere a păcii, totalizînd cîteva zeci de mii de soldați, în insula srilankeză. Atît în rîndurile opoziției, cît și din partea unor reprezentanți ai guvernului, acordul a întîmpinat o serie de rezerve și împotriviri. În plus, înfruntările au continuat. Astfel, principalul exponent al forțelor extremiste tamile, așa-numitul „Liberation Tigers of Tamil Eelam" (L.T.T.E.) sau „Tigrii eliberării", au decis să boicoteze, prin toate mijloacele, inclusiv prin asasinarea candidaților, alegerile locale, organizate în toamna aceasta, pentru desemnarea organelor puterii locale în provinciile de nord și est, locuite, în majoritate, de tamili.

Pe de altă parte, în ultimele luni s-a intensificat, în regiunile vestice și sudice, activitatea grupării extremiste singaleze „Janatha Vimukti Paramuna" (J.V.P.). Sub presiunile acesteia a fost declanșată, la 12 septembrie, o grevă generală care a afectat vestul, centrul și sudul țării. Greva a debutat în săptămîna în care a fost anunțată candidatura la președinție a lui Ranasinghe Premadasa.

Presa din Colombo s-a referit la contribuția însemnată pe care primul ministru și-ar fi adus-o la elaborarea tacticii conciliatorii, destinate preîntîmpinării unei escaladări a tensiunii, adoptate de conducerea de la Colombo. Poate și de aceea, Premadasa a fost numit de unii dintre observatorii politici „candidatul conciliator".

Principalul candidat al opoziției este, de asemenea, o personalitate influentă a cercurilor politice srilankeze — fostul premier Sirimavo Bandaranaike, lider al Partidului Libertății din Sri Lanka (S.L.F.P. — Sri Lanka Freedom Party). Ea candidează în numele unei alianțe de cinci partide ale opoziției. Sirimavo Bandaranaike a ocupat funcția de șef al guvernului între anii 1960 și 1965 și 1970—1977. Ea și-a anunțat candidatura cu mai multe luni în urmă și s-a lansat într-o susținută campanie electorală, începută printr-un turneu în turbulenta regiune sudică, fief al grupării extremiste J.V.P. În discursurile sale, candidata opoziției a criticat, între altele, acordul cu India (față de care a exprimat rezerve și candidatul guvernamental, care a ținut, însă, să sublinieze importanța legăturilor culturale și istorice dintre cele două țări), și s-a referit la unele neîmpliniri ale politicii interne, promovate de P.N.U., în special în ce privește eliminarea șomajului și stoparea creșterii prețurilor la bunurile de larg consum.

Alianța de cinci partide ale opoziției, din care face parte și Partidul Libertății, al lui Sirimavo Bandaranaike, și-a prezentat, la sfîrșitul lunii noiembrie, obiectivele și punctul de vedere față de principalele probleme naționale, printre care poziția în conflictul etnic, punîndu-se accentul pe asigurarea suveranității, integrității teritoriale și unității statului.

La începutul acestei luni, adresîndu-se națiunii de la posturile de radio și televiziune, președintele J. R. Jayewardene a prefigurat calendarul evenimentelor politice de după scrutinul prezidențial din 19 decembrie. Parlamentul actual — a spus șeful statului — va fi dizolvat la 20 decembrie, alegeri generale urmînd să fie organizate la 15 februarie, anul viitor. Candidaturile vor fi prezentate între 30 decembrie și 6 ianuarie, iar prima sesiune a noului for legislativ se va desfășura la 9 martie 1989.

Deocamdată, însă, alegerile prezidențiale sînt evenimentul cel mai apropiat și care concentrează eforturile atît guvernamentale, cît și ale opoziției.

Liana Nichifor

REPORTAJ PE GLOB

Bloc-notes cubanez (I)

Havana

Rodica Dumitrescu

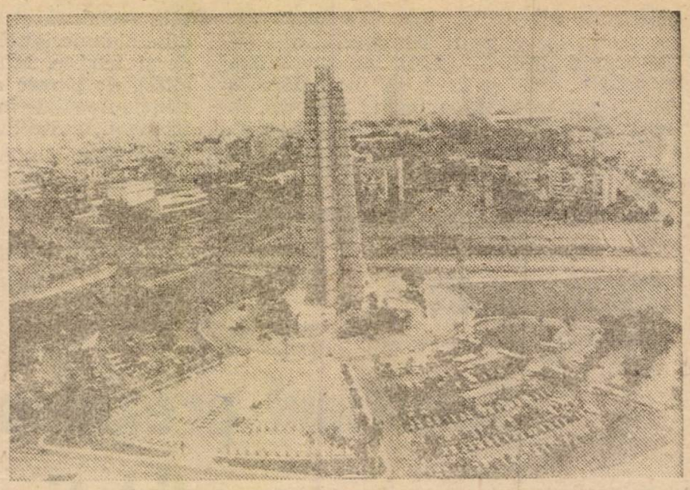

Piața Revoluției — imagine panoramică

„Am văzut Havana crescînd odată cu secolul. Am contemplat-o sub cele mai diverse lumini. De sute de ori i-am ascultat vocile secrete și i-am luat pulsul" — scria Alejo Carpentier, celebru cronicar al orașului său. Să-i ascultăm îndemnul și „să ne lăsăm conduși de curiozitate... Curiozitatea deschide toate porțile și dezvăluie toate misterele...". Curiozitatea este cu atît mai îndreptățită pentru europeanul care, aterizînd la Havana după o călătorie de paisprezece ore, va descoperi nu numai un oraș, nu numai o țară, ci un întreg continent, o nouă lume, alta decît cea în care s-a obișnuit să se miște.

Știam, desigur, că țara pe care o voi descoperi este un fenomen singular, din punct de vedere istorico-social, în cadrul continentului latino-american. Dar această unicitate se integrează marilor coordonate ale continentului, îmbogățindu-i tezaurul original. Altele decît cele mexicane sau argentiniene, „paradoxurile" cubaneze sînt, totuși, „paradoxuri latino-americane".

Ajung la Havana pe o ploaie mărunță și fierbinte, o ploaie pe care o prevesteau norii albi, ca o zăpadă pufoasă, stratificați alandala pe sute de metri și prin care avionul, surf al aerului, alunecă elegant. Văzut de sus, oceanul — o încremenire a apelor, ca o prevestire. Doar în apropierea coastelor, apele verzi se încrețesc ușor, parcă fremătînd în așteptarea dezlănțuirii umbrelor negre ale cerului. Insula își dezvăluie contururile umede. Ape roșietice acoperă șosele asfaltate și drumuri argiloase, revărsîndu-se, pentru a-și recăpăta puritatea originară, în oceanul verde. Bazine imense cu apă, un stadion cu iarba arsă, un carusel cu scaunele înțepenite într-un cerc tăiat de cupola unui circ. Și, peste tot, răsfirați, palmierii regali („palma real"), simbol al Cubei.

La aeroport mă așteaptă două formulare de completat și colegii de la revista „Bohemia", care tocmai împlinise optzeci de ani de existență, cel mai vechi săptămînal politic de pe continent.

Vocea obsedantă a lui Silvio Rodriguez, reprezentant, din 1968, al așa-numitei „nueva trova cubana" (noua muzică folk cubaneză), punctează, cu ritmuri iberoamericane, primul meu contact cu orașul. Havana, colonie spaniolă „de peste mări" la fondarea ei, în 1515, de către Diego Velazquez, „oraș al farmecelor", pămînt al populației „taina", creuzet de rase europene și africane, pare o capitală a melancoliei, un oraș al unei nostalgii indefinite, în care par să răsune primii pași pe continentul american ai unui Hernán Cortés sau Bartolomé de las Casas. O nostalgie pe care ți-o transmit zidurile antice, pădurea de coloane, arcurile din fier forjat ale porților, vopseaua cojită a caselor — roz, albastre, galbene, ocru, vernil sau maron — pe care poți citi toate stilurile arhitectonice recreate în America, de la baroc și colonial renascentist pînă la cele ultramoderne. Oraș al contrastelor, cu zone istorice căzute în uitare, precum fostul și actualul centrul comercial, și altele, — din imediata vecinătate a golfului — modele de modernitate, precum Plaza de la Revolución, cu somptuosul său monument în memoria eroului libertății, José Martí, La Rampa, cartierul multicolor al hotelurilor, teatrelor și cinematografelor, cabaretelor și restaurantelor, sau El Malecón, poate cel mai frumos bulevard-faleză de pe continent. Havana de azi oferă imaginea unui oraș pestriț, înălțat pe un loc strategic, atît pentru rutele comerciale ale vechilor Indii spaniole, cît și pentru actuala configurație geopolitică a regiunii caraibiene.

Privit de la înălțimea turnului Morro (trei turnuri-fortărețe — La Punta, La Fuerza și El Morro — s-au conservat intacte), orașul se desfășoară maiestuos pe coasta golfului cu același nume și de-a lungul riului Almendares. Cartierele Alamar, Santos Suarez, Vedado, Habana Vieja sînt un veritabil mozaic arhitectonic : vile ce par abandonate, patio-uri cu porticuri proptite și case cu balustrade de lemn, alături de edificii funcționale și zgomotoase conglomerate industriale.

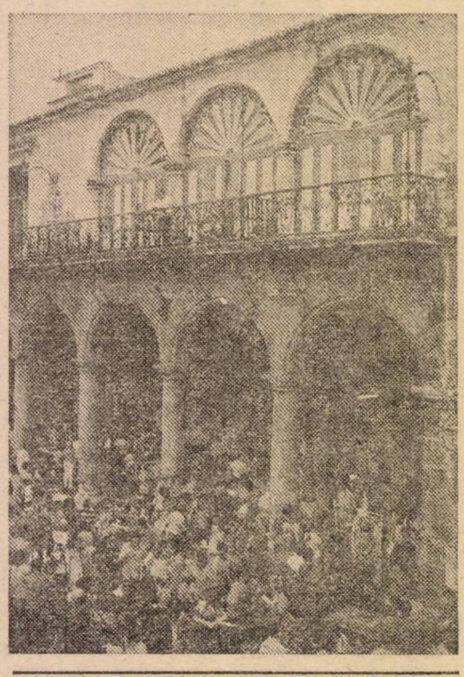

Duminica — în Plaza de la Catedral

Castiliană prin fondare, engleză timp de doi ani (1762—1763), spaniolă pînă la războiul hispano-american din 1898, bastion american pînă în 1902, cubaneză dintotdeauna, Havana se definește pe sine drept „prima capitală socialistă a Americii", dezvoltîndu-se între moștenirea trecutului și problemele de infrastructură, devenite tot mai stringente. Orgoliul victoriei luptei revoluționare este omniprezent.

Mă aflu într-o dimineață de duminică în Plaza de la Catedral, care, împreună cu Palatul Căpitanilor Generali, Castelul La Fuerza sau El Templete — complex urbanistic monumental al secolelor XVI, XVII, XVIII și XIX —, a fost declarată de UNESCO patrimoniu al umanității. El Templete, de pildă, este o mică bijuterie arhitectonică în stil neoclasic, construit în jurul unui ceiba, „patriarhul tropicelor", copac specific Cubei, considerat de indieni de origine divină ; aveau un cult pentru el, precum grecii pentru stejar, reprezentarea divină a lui Jupiter. Legenda spune că cel care, în ziua de 16 noiembrie, cînd se presupune că a fost fondată Havana, înconjoară ceiba de trei ori și-și pune o dorință, aceasta se împlinește.

În piață, se fac pregătiri pentru tîrgul duminical. Tarabele răsar, una cîte una. Fără să-mi dau seama, piața se umple de lume, tarabe și mărfuri : șiraguri de scoici, figurine din lemn, cordoane late din imitație de piele, fuste, bluze, rochii — roșii, verzi, albastre — din bumbac. Stăm la coadă la floricele (rositas) ; în față și în spate, copii, mulți copii, majoritatea negri sau mulatri. Fuste și pantaloni din bumbac cu linie modernă — albi, galbeni, roz, jeanși (pitusas) prespălați, după ultima modă, maiouri de toate formele și culorile. Dacă n-aș avea aparatul de fotografiat, bloc-notesul și creionul în mînă, nu m-aș remarca în mulțime. Oricum, îmi scot pe furiș cerceii mari de plastic, ce mă înglobau iremediabil în masa localnicelor.

Anul trecut, nivelul de viață al cubanezilor s-a situat pe primele locuri din America Latină, specifică un raport al Băncii Naționale din Cuba. A asigura necesarul de alimente și bunuri de consum pentru o populație de 10 milioane de locuitori, într-o țară a cărei producție națională nu are capacitatea să acopere cererea și care depinde de anumite importuri, nu este deloc simplu. Este și motivul pentru care, la începuturile anilor '70, s-a recurs la sistemul cartelelor, atît pentru articolele de îmbrăcăminte, cît și pentru alimentele de bază. Prin aceasta, autoritățile au dat prioritate unei distribuiri echitabile a anumitor produse și, totodată, au stopat declanșarea unui proces inflaționist. Reînnoită o dată pe an, cartela stabilește cote anuale la îmbrăcăminte și cote lunare la produsele alimentare, la prețuri scăzute, subvenționate de

stat. În paralel, există o serie de articole „liberados" (la liber), ce se vînd nelimitat, şi altele, existente pe „piaţa paralelă" („mercado paralelo"), unde se comercializează aceleaşi produse reglementate prin cartelă, precum şi altele, suplimentare, dar la preţuri mai ridicate.

Obsesia apei

„El Indio", cum îi spun cubanezii Soarelui, nu vrea să mai apară. Ploaia nu mă neliniştește. Doar căldura umedă (sînt 30° şi 85 la sută umezeală !) se lipeşte de trup şi îngreuiază respiraţia. Plouă insistent, oamenii merg liniştiţi, majoritatea fără umbrele. Mă conformez, mai ales că mi-am uitat umbrela acasă. Pentru prima oară în viaţă nu caut cu disperare adăpostul streşinilor. La restaurant, aştept cuminte în faţa uşii, după ce m-am înscris pe lista şefului de sală, instalat la un pupitru situat la intrare. Aşteptarea nu durează mult ; pe măsură ce mesele se eliberează, ospătarii le pregătesc pentru noi, cei de la uşă, care intrăm în ordine. Sînt singură, mi se oferă o masă cu patru tacîmuri, am un sentiment de stînjeneală ştiind că afară alţii aşteaptă. Curînd voi realiza că acesta este obiceiul locului, paradoxal — mi se pare — pentru mentalitatea latino-americană. Paradoxul continuă : cubanezul nu intră în restaurant pentru a se eterniza la conversaţii „de pahar". Consumă rapid meniul ales, bea o sticlă de bere de 300 ml şi părăseşte localul, chiar dacă este singur, însoţit de familie sau prieteni. În clipa în care mă aşez la masă, aerul condiţionat îmi dă frisoane. Alerg în cameră şi-mi iau un pulover. În jurul meu, cubaneze de toate tipurile — albe, negrese şi mulatre („Cea mai mare invenţie a spaniolilor a fost mulatra !", obişnuiesc să exclame admirativ cubanezii) — sînt îmbrăcate estival, cu umerii dezgoliţi sub cele 10° asigurate de mereu prezentul aparat de aer condiţionat. Primul gest al ospătarului este de a-ţi pune în faţă un pahar cu apă de la gheaţă.

Pe lista de bucate figurează, pe primul loc, fructele : banane, mango, pepene

Bulevardul San Rafael — centrul comercial al Havanei

verde, chirimoya. Spre stupefacţia ospătarului, las de o parte farfuria pe care se lăfăie două banane cu capetele retezate şi trec direct la crema de legume şi apoi la friptură, însoţită invariabil de o grămăjoară apreciabilă de orez alb sau negru (culoarea i-o dau mieţle boabe de fasole neagră). Cînd cer pîine, sînt privită ciudat. Comparaţia mi se impune de la sine : cubanezii mănîncă orez, precum chinezii, şi nu mănîncă pîine. După trei zile, în scurta pauză dintre puiul pane şi bananele-fructe (voi afla că banalele-legume sînt la mare preţ, dar ele se consumă prăjite, precum cartofii), încerc un bilanţ. Pînă acum — îmi spun — am reuşit : să circul imposibilă prin ploaie, să fac duş de 3—4 ori pe zi cu apă rece, să aştept răbdătoare în faţa intrării restaurantului. N-am reuşit şi nici nu-mi fac iluzii că mă voi obişnui să suport aerul condiţionat, să mănînc fructele înainte de supă, să beau apă pe stomacul gol şi bere cu suc de roşii, să arunc biletele de autobuz pe stradă.

Dar, să-mi beau paharul cu apă (la sfîrşitul mesei !) şi să merg, prin ploaie, la „La Tinaja" sau „Casa apei", în imediata vecinătate a Palatului Căpitanilor Generali. „Casa apei" este, de fapt, o mică încăpere cu o tejghea în faţă, un ulcior de lut de mari dimensiuni, „la tinaja", în dreapta, o vitrină cu pahare şi căni de epocă, pe peretele din stînga. Oamenii intră şi, în schimbul a cîtorva centavos, primesc un pahar mare cu apă aburindă. Aici afli cu uimire că acest oraş al mării cu vegetaţie luxuriantă şi cu o umiditate tipic tropicală — e adevărat, de zece zile plouă neîntrerupt, după patru ani de secetă ! — suferă de lipsă de apă potabilă încă de la fondarea sa, în 1519, cînd un mic grup de coloniştii s-a instalat aici. Rîul cel mai apropiat, „La Chorrera", azi Almendares, era la cîteva leghe depărtare şi apa se transporta în oraş, cărată de măgari, în butoaie de lemn şi vase de lut. Prima soluţie a fost construirea unui şanţ căptuşit cu pietre, prin care apa era adusă în oraş. Lucrarea, începută în 1544, a fost terminată abia în 1592. În 1831, au început lucrările noului apeduct „Fernando VII", încheiate în 1835. Dar, deşi existau acum două conducte, apa tot nu era suficientă pentru nevoile celor 10 000 de locuitori ai oraşului. Abia în 1857, coroana spaniolă aprobă proiectul inginerului Francisco Albear, de utilizare a apelor rîului Almendares. Lucrările încep în 1861, dar progresează lent. În 1887, inginerul moare. Trei ani mai tîrziu, o companie americană preia conducerea lucrărilor, punînd în funcţiune, în 1893, „Apeductul lui Albear". „Această Casă a apei, «La Tinaja» — stă scris pe placa de marmură neagră de la intrare — constituie o rememorare a acelor lungi ani de sete a oraşului şi un omagiu adus acelora care, ca Francisco Albear Lara, au dus la soluţionarea unei probleme atît de grave". Citesc aceste cuvinte şi, pentru prima oară de cînd mă aflu la Havana, beau aproape cu poşenie apa rece din paharul oferit de vînzătoare.

NIGER. Planul pe cinci ani

În Niger — ţară care, la 18 decembrie, aniversează trei decenii de la proclamarea sa ca republică — a fost adoptat cel de-al doilea plan pe cinci ani de dezvoltare social-economică. După încheierea primului plan pe cinci ani (1979—1983), în ţară a fost aplicat un program de stabilizare economică (1984—1985 şi 1986—1988), care a avut drept ţel stimularea dezvoltării agriculturii şi industriei.

Principalul obiectiv al noului plan pe cinci ani în sfera economică îl constituie „încheierea procesului de reorganizare structurală a economiei pentru asigurarea unei situaţii financiare stabile", precum şi intensificarea şi diversificarea agriculturii, chemată să devină „forţă motrice a creşterii economice". Strategia proclamată vizează obţinerea unor ritmuri mai înalte de creştere în economie, în strînsă corelare cu sporul demografic. Se prevede aplicarea unor măsuri de amploare în lupta împotriva eroziunii solului. Planul înscrie o serie de reforme referitoare la politica de preţuri şi la cea comercială, o strategie agroalimentară pe termen lung, precum şi adoptarea unui nou cod funciar, care să stimuleze extinderea sectorului agricol. În prima jumătate a anului curent s-a avut în vedere încheierea lucrărilor pentru elaborarea unei noi legi asupra investiţiilor, care urmează să stimuleze investiţiile de capital particular în industrie. Investiţiile de stat, în perioada 1987—1991, se vor ridica la suma de 580 miliarde franci C.F.A.

Noul plan de dezvoltare urmăreşte, de asemenea, o ameliorare considerabilă a situaţiei balanţei de plăţi a ţării în vederea echilibrării ei şi obţinerii, în ultimul an al exerciţiului cincinalului, a unui sold activ.

BAHREIN. Coordonate economice

Cel mai mic stat din Orientul Mijlociu, cu o suprafaţă de 632 kmp şi o populaţie de aproximativ o jumătate milion de locuitori, sărbătoreşte, în această săptămînă, 17 ani de la proclamarea independenţei naţionale. Bahreinul cuprinde 33 de insule situate la o distanţă de 25—30 km de ţărmul răsăritean al Peninsulei Arabice. Deşi de dimensiuni reduse, Bahreinul dispune de însemnate resurse petroliere. Exploatarea lor a început în urmă cu peste 50 de ani, cînd teritoriul se afla sub dominaţie colonială şi a intrat pe un nou făgaş după proclamarea independenţei prin dezvoltarea industriei petrochimice. Cu fondurile realizate din exportul de ţiţei, Bahreinul a obţinut o serie de succese importante pe calea dezvoltării unei economii diversificate. Astfel, în cele aproape două decenii care au trecut de la proclamarea independenţei au luat fiinţă numeroase unităţi industriale. Un principal obiectiv realizat, în ultimii ani, îl constituie construirea podului, în lungime de 25 km, care leagă Bahreinul de Arabia Saudită. Pe această importantă arteră rutieră pot circula în fiecare oră circa 3 000 de autovehicule. În cadrul programelor de perspectivă se preconizează, de asemenea, introducerea în circuitul agricol a unei suprafeţe de circa 20 000 ha smulse mării. Acest proiect, ce va fi concretizat în următoarele două decenii, acoperă, de fapt, o zonă mai întinsă între Qatar şi Bahrein, regiune care va cunoaşte un proces înnoitor.

Unificare

Cele mai mari sindicate din Japonia — Rengo și Sohyo — au anunțat că vor fuziona toamna viitoare, formînd o nouă organizație sindicală. Federația Sindicatelor Muncitorilor din Companiile Private (Rengo) din Japonia, cu 5,4 milioane membri, și Consiliul General al Sindicatelor (Sohyo) din Japonia, cu 4,2 milioane membri, au avut, săptămîna trecută, o întîlnire, în cadrul căreia au convenit să creeze un comitet mixt care să elaboreze o platformă, un program de acțiune și documentul-cadru pentru bugetul noii organizații sindicale. În septembrie, anul viitor, își va începe activitatea un Comitet pregătitor care va definitiva procesul de fuziune.

Mandela

Statutul liderului Congresului Național African, Nelson Mandela, ca deținut politic rămîne neschimbat — se relevă în capitala Republicii Zimbabwe, pe baza informațiilor transmise din orașul sud-african Johannesburg. Astfel, după o perioadă petrecută într-o clinică, Nelson Mandela, deși n-a fost transferat în închisoare, rămîne sub o strictă supraveghere a poliției, în stare de arest. Autoritățile rasiste de la Pretoria au refuzat să se pronunțe în legătură cu eliberarea liderului A.N.C., care a fost condamnat, în 1964, la închisoare pe viață pentru activitățile sale antiapartheid. Se știe că opinia publică africană și internațională reclamă de mult timp eliberarea necondiționată a lui Nelson Mandela și a altor deținuți politici ai populației de culoare, victime ale politicii represive promovate de autoritățile rasiste din Africa de Sud.

Comerț

Într-un interviu acordat agenției „China Nouă" în preajma împlinirii a 10 ani de la normalizarea relațiilor dintre China și S.U.A., ministrul adjunct al comerțului exterior și relațiilor economice al R. P. Chineze, Wang Pinqing, a adresat Statelor Unite apelul de a-și deschide mai larg piața pentru produsele chineze. El și-a exprimat speranța că S.U.A. vor înlătura toate obstacolele artificiale din calea dezvoltării schimburilor economice și comerciale dintre cele două țări. (S.U.A. au devenit al doilea partener comercial al Chinei, după Japonia. Volumul schimburilor comerciale chino-americane a crescut de la 990 milioane dolari în 1978 — anul premergător normalizării — la circa opt miliarde dolari în 1987 și se apreciază că la sfîrșitul anului curent se va ajunge la un total de nouă miliarde dolari).

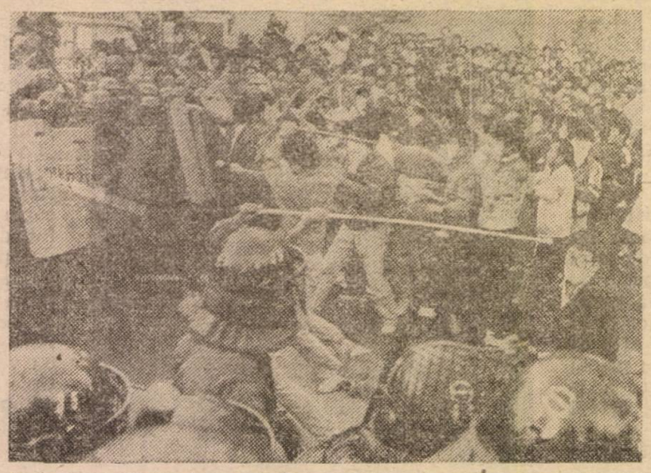

Demonstrații studențești de amploare împotriva regimului antipopular de la Seul

1000+1

Un nou record mondial al trenului „Orient-Express". Hideaki Kinoshita, șeful gării Tokio (în dreapta), primind o placă comemorativă de la Alby Glatt (în centru), președintele Companiei elvețiene „Intraflag", în cadrul unei ceremonii desfășurate la 18 octombrie, data sosirii rapidului tren în capitala Japoniei, după 15 000 km străbătuți, în decurs de 40 de zile. Trenul a părăsit Parisul la 7 septembrie și a traversat nouă țări. Un feribot l-a transportat de la Hong Kong la Negasaki. În program au fost incluse două excursii, de cîte 10 zile, în jurul Japoniei, ca și 69 de călătorii de cîte 3 zile în diferite stațiuni nipone, în desfășurare între 14 noiembrie și 23 decembrie

Sprijin

Secretarul general al O.N.U. a anunțat că Națiunile Unite sînt gata să sprijine țările Americii Centrale în acțiunile de verificare și control în ceea ce privește aplicarea prevederilor acordurilor de pace în regiune „Esquipolas II", semnate la 7 august 1987 în Guatemala. Într-o declarație făcută presei, Perez de Cuellar a menționat că se află în contact cu miniștrii de externe ai celor cinci țări centro-americane și aceștia au avansat o serie de idei noi în ceea ce privește soluționarea crizei din regiune.

Recomandare

Spania a recomandat Austriei să prezinte în cel mai scurt timp o propunere pentru a începe convorbiri în vederea aderării la Piața comună, a afirmat ministrul de externe spaniol, F. Ordonez, într-un interviu acordat unui ziar austriac — informează din Viena agenția „Taniug". (Cu începere de la 1 ianuarie, Spania va prelua președinția C.E.E. în primul semestru al anului viitor).

Rezerve

Statele membre ale O.P.E.C. dețin rezerve de petrol estimate la 93 miliarde barili, ceea ce reprezintă 76 la sută din rezervele mondiale — informează agenția „D.P.A.", citînd estimări ale experților organizației. În prezent, extracția de petrol a celor 13 state membre ale O.P.E.C. reprezintă circa 33 la sută din totalul extracției mondiale.

Propunere

Un grup de deputați în parlamentul elen au prezentat o propunere de demilitarizare a Mării Mediterane, subliniind că în prezent în această regiune se află cea mai mare concentrare de forțe militare străine din întreaga lume. Ei au atras, totodată, atenția asupra gradului ridicat de poluare înregistrat în acest perimetru. Propunerea pornește de la dorința poporului grec de eliminare a armelor nucleare și a bazelor militare străine de pe teritoriul țării — se menționează într-o declarație dată publicității de grupul de parlamentari eleni și citată de agenția „A.D.N.".

Analfabetism

Potrivit datelor furnizate de experți ai UNESCO, în țările din America Latină și regiunea Caraibilor există, în prezent, 40 milioane de analfabeți, iar această cifră nu va scădea decît cu două milioane pînă la sfîrșitul secolului, dacă va fi menținut actualul ritm de școlarizare. Se apreciază că este imperios necesar ca guvernele țărilor din regiune să acorde o mai mare atenție problemei eradicării analfabetismului, în cadrul eforturilor lor generale de dezvoltare. În context, experții UNESCO relevă că „Anul internațional al alfabetizării" — prevăzut pentru 1990 — poate fi considerat drept un cadru propice pentru lansarea unui plan menit să contribuie la soluționarea acestei probleme înainte de anul 2000.

Revendicare

Femeile membre ale partidelor socialiste afiliate la Internaționala Socialistă au cerut să fie mai bine reprezentate în organismele politice ale țărilor respective. Cererea în acest sens a fost prezentată, săptămîna trecută, în cadrul unei reuniuni a membrelor Biroului Internaționalei Socialiste. Tema a fost abordată și în plenul sesiunii Consiliului Internațional Socialiste, care a examinat, de asemenea, probleme ale dezarmării, căile de depășire a actualelor dificultăți economice internaționale, necesitatea extinderii conlucrării Est-Vest.

Suspendare

Comandamentul forțelor aeriene ale S.U.A. a hotărît suspendarea zborurilor bombardierelor strategice „B—52", pe o perioadă nedeterminată, transmite agenția „E.F.E.". Decizia a fost luată ca urmare a accidentului petrecut la baza militară K. I. Sawyer, din statul Michigan, unde un avion de acest tip s-a prăbușit în timp ce efectua manevrele de aterizare.

Circulară

Într-o circulară dată publicității în capitala Ghanei, Organizația Unității Africane a cerut tuturor membrilor organismului panafrican să ia măsuri ferme pentru a împiedica descărcarea în porturile lor, de către vasul „Felicia", a unor deșeuri toxice provenind din Philadelphia (S.U.A.) — informează agenția „A.P.S.". Se precizează că acest vas caută să se debaraseze de 15 000 de tone substanțe extrem de toxice.

Expediție

La Londra s-a anunțat că în martie 1989 o expediție internațională, din componența căreia vor face parte cercetători din Marea Britanie, U.R.S.S., S.U.A., Japonia, Australia și Canada, va încerca să ajungă pe jos de pe teritoriul Canadei la Polul Nord. Participanții speră că vor putea parcurge 480 de mile, din punctul de plecare pînă la Polul Nord în 65 de zile. Pe urmele primei expediții va pleca o a doua expediție care va efectua cercetări științifice. Temerarii exploratori intenționează, de asemenea, să realizeze o emisiune de televiziune în direct de la Polul Nord cu ajutorul unui satelit de telecomunicații.

Tragedie

Cel puțin 60 de copii și-au pierdut viața într-o busculadă produsă de panică într-un colegiu din Yaounde, capitala Camerunului. Potrivit agenților de presă, busculada s-a datorat zvonului fals al prăbușirii edificiului.

Conferință

La Bonn s-au desfășurat lucrările unei Conferințe internaționale consacrate problemelor Africii australe. La reuniune, convocată din inițiativa organizației „Să punem capăt agresiunii R.S.A. împotriva Angolei și Mozambicului", au participat reprezentanți din 25 de state vest-europene, din S.U.A., Canada și o serie de țări africane. Printre scopurile conferinței, potrivit organizatorilor ei, se numără mobilizarea opiniei publice democratice din țările respective la intensificarea acțiunilor pentru abolirea sistemului inuman al segregației rasiale din R.S.A., împotriva încercărilor regimului rasist de destabilizare a țărilor „din prima linie", în primul rînd a Mozambicului și Angolei.

Obstacol

Într-un interviu acordat publicației mexicane „Excelsior", președintele costarican, Oscar Arias, a subliniat că principalul obstacol în calea consolidării democrației în America Latină este enorma povară a datoriei externe, de peste 410 miliarde de dolari — informează agenția „Prensa Latina". El a reafirmat că actuala situație economică din regiune nu mai poate dăinui, condițiile nepermițînd afirmarea proceselor de transformări democratice.

Obiective

Montarea pe orbită a unei nave interplanetare de 450 tone în vederea unei expediții pilotate avînd ca obiectiv planeta Marte constituie una din problemele ce urmează să fie soluționate în viitor cu ajutorul sistemului de rachete „Energhia" — „Buran", a arătat, într-un interviu acordat în Hong Kong. În comunicatul comun dat publicității la încheierea reuniunii se arată că în problemele discutate au fost obținute rezultate pozitive, informează agenția „China Nouă". S-a hotărît ca reuniunea următoare să aibă loc la Beijing, în perioada 14—17 martie 1989.

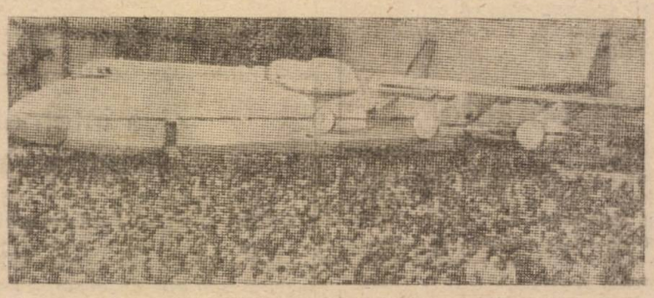

Cel mai mare avion de transport din lume — „An-225" a fost prezentat, recent, la Kiev. Denumită „Mecita" („Vis"), această aeronavă mediu curier (4 500 km) poate încărca 250 de tone, cu 80 tone mai mult decît predecesoarea sa „An-124" („Ruslan"), față de care are și avantajul unui consum mai mic de combustibil. La o conferință de presă, constructorul șef, Piotr Balabuev, a arătat că „An-225" are o masă de start de 600 tone, e dotat cu 6 motoare cu reacție, care pot dezvolta o viteză de 700—850 km/h, și este destinat transportării unor construcții grele, supradimensionate. „An-225" va fi folosit, cu precădere, pentru Siberia, Nordul îndepărtat și Extremul Orient sovietic, urmînd ca în viitor să străbată și rute internaționale

Declarație

Într-o declarație făcută la Ciudad de Mexico, ministrul panamez al relațiilor externe, Jorge Ritter, a reafirmat necesitatea respectării în relațiile internaționale a principiilor suveranității și independenței naționale, autodeterminării popoarelor. În altă ordine de idei, ministrul panamez de externe a precizat că America Latină „este unită în problemele sale, dar nu și în soluțiile propuse pentru rezolvarea lor". El s-a pronunțat pentru lărgirea și consolidarea unității de acțiune latino-americane, în mod special în ceea ce privește depășirea dificultăților social-economice, generate de menținerea la cote înalte a datoriei externe regionale și a dobînzilor.

Reuniune

La Hong Kong s-a încheiat cea de-a 11-a reuniune a grupului mixt de legătură chino-britanic, care discută aspecte ale transferului normal al puterii

ziarului „Izvestia", constructorul principal al navei „Buran", Iuri Semionov, membru corespondent al Academiei de științe a U.R.S.S. „Buran", al cărui prim zbor experimental în regim automat a avut loc luna trecută, va putea soluționa, de asemenea, readucerea pe Pămînt a unor aparate cosmice costisitoare, s-a arătat, totodată, în interviul citat de agenția „TASS". Soluțiile constructive, materialele și tehnologiile utilizate în realizarea sistemului „Energhia" — „Buran" își pot găsi aplicare și în domenii terestre. Este vorba, între altele, de generatoarele electrochimice care folosesc componente curate din punct de vedere ecologic (oxigen și hidrogen), de materialele termoizolante pentru temperaturi de 1 500—1 600 grade.

Comunicat

Comandantul de sud al forțelor armate ale S.U.A., cu baza în Panama, a dat publicității un comunicat în care relevă existența „unui plan preliminar" în legătură cu retragerea trupelor americane din această țară, în conformitate cu acordurile „Torrijos-Carter". (Acordurile prevăd ca acest proces să se încheie înainte de 31 decembrie 1999). „Toate instalațiile și facilitățile militare vor fi transferate guvernului din Panama la sfîrșitul secolului", se arată în comunicat. Documentul — citat de agenția „E.F.E." — precizează, însă, că încheierea prezenței militare americane în această țară, la sfîrșitul anului 1999, „nu înseamnă că acest Comandament regional unificat — destinat să coordoneze toate activitățile militare ale S.U.A. în America Centrală și de Sud, precum și în sudul Mexicului — va înceta să funcționeze".

Critici

La o reuniune pe tema „Muncă acum — politici alternative pentru ocuparea forței de muncă", desfășurată în Berlinul occidental, participanții — membri ai sindicatelor, oameni de știință, politicieni — au criticat persistența șomajului care afectează în prezent circa 100 000 de vest-berlinezi. În context s-a subliniat că în Berlinul occidental există circa 40 000 de tineri care nu reușesc să-și găsească un loc de muncă sau de instruire, deși în statistici sînt înregistrați oficial numai 4 000 de șomeri la această categorie de vîrstă.

NEIDA

În capitala Senegalului s-au desfășurat lucrările unei reuniuni a „Rețelei de inovații pe plan educativ pentru dezvoltarea Africii" (NEIDA) — organism din care fac parte 32 de state ale continentului. Modernizarea în materie de instrucție la nivel național constituie o necesitate absolută pentru toate statele africane — a declarat reprezentantul țării-gazdă, Ibrahim Niang. Sub auspiciile NEIDA acționează, în prezent, 134 centre naționale de coordonare a educației și instrucției. Organismul se ocupă de transpunerea în viață a 142 de proiecte legate de dezvoltarea rețelei învățămîntului, a pregătirii cadrelor în diverse domenii.

Campanie

O amplă campanie împotriva fumatului va fi lansată în Brazilia, anul viitor — anunță agenția „Tanjug". Această acțiune este motivată de faptul că, anual, circa 12 000 de brazilieni își pierd viața ca urmare a cancerului generat de tabagism; precum și de constatarea extinderii îngrijorătoare a acestui obicei în rîndurile tineretului. Presa braziliană a denunțat companiile transnaționale și fabricile de tutun, interesate exclusiv de profiturile obținute pe piața latino-americană.

Măsură

Franța a ridicat embargoul asupra importurilor de petrol din Iran, ajunță un comunicat al Ministerului Industriei, citat de agenția „A.P.S.". Embargoul fusese impus la puțin timp după ruperea relațiilor diplomatice dintre cele două țări în iulie 1987, relații care au fost restabilite în iunie 1988.

Antiterorism

Într-o alocuțiune rostită la Bogota, președintele Columbiei, Virgilio Barco, a condamnat actele de terorism din țară, anunțînd măsuri severe împotriva autorilor lor — relatează agenția „Colpress". El a arătat că „poporul columbian a optat pentru pace și democrație", ceea ce implică acțiuni ferme împotriva tuturor celor care nesocotesc această opțiune.

Reacție

După recenta catastrofă de la Remscheid — localitate vestgermană unde prăbușirea unui avion militar american a provocat moartea mai multor persoane, răniți și mari pagube materiale —, Partidul Social-Democrat a cerut încetarea imediată a tuturor zborurilor militare la joasă altitudine în R. F. Germania, informează agenția „D.P.A.". Expertul social-democrat în problemele militare, Walter Kolbow, a relevat că îngrozitoarele imagini televizate de la Remscheid au arătat încă o dată ce urmări poate avea prăbușirea unui avion militar într-o zonă locuită. Totodată, el a apreciat că, în timp de pace, în spațiul aerian al R.F.G. nu trebuie să se mai facă atîtea manevre militare ca și cînd țara s-ar afla în ajunul unui război.

Aland

Arhipelagul Aland, teritoriu autonom al Finlandei, s-a mîndrit, dintotdeauna, cu denumirea sa de „insule ale păcii", avînd în vedere statutul de zonă demilitarizată, pe care și-l păstrează încă din secolul trecut. Cu atît mai îndreptățită este deci reacția populației sale la „inițiativa" unor cercuri de afaceri care, din motive evident mercantile, intenționează organizarea, aici, a unor exerciții de pregătire pentru trupe de comando, relatează agenția „TASS". În Landsting (Parlamentul Insulelor Aland) se află în dezbatere o lege care prevede interzicerea exercițiilor menționate. Acestea — s-a precizat — reprezintă o ofensă la adresa celor care au trăit ororile războiului și de aceea se impune eradicarea, pentru totdeauna, a confruntărilor militare.

Contacte

La Hanoi a avut loc o nouă rundă de convorbiri între specialiști vietnamezi și americani în probleme vizînd colaborarea în profilaxia și tratarea unor boli la copii, informează agenția „V.N.A.". Convorbirile se desfășoară în baza unei înțelegeri intervenite anterior între cele două țări.

Populație

Populația virstnică din țările lumii a treia crește lunar cu 1,2 milioane și se prevede că, în mai puțin de trei decenii, totalul se va ridica la peste 1 miliard de persoane, potrivit unui studiu publicat la Washington. Numărul persoanelor de peste 55 de ani se ridică, în țările în curs de dezvoltare, la 370 milioane. Se relevă, de pildă, că durata medie de viață în America Latină este de 67 de ani, în Caraibi — de 66 de ani, pe cînd în țările industrializate este de 73 de ani. Potrivit documentului, creșterea anuală a populației de peste 55 de ani în lumea a treia este de 3,1 la sută — de trei ori mai mare decît în țările dezvoltate —, iar rata de creștere a numărului celor de peste 75 de ani este și mai ridicată.

Statut

China solicită restabilirea statutului său de țară fondatoare a G.A.T.T., a declarat la o conferință de presă Shen Jueren, adjunct al ministrului comerțului exterior și relațiilor economice al R. P. Chineze, care a condus delegația țării sale la Conferința ministerială a G.A.T.T. de la Montreal. El a precizat, de asemenea, că în cadrul G.A.T.T. a fost înființat un grup de lucru care va studia cererea chineză. (China a fost una din cele 23 de state care au fondat G.A.T.T. în 1947, la Geneva).

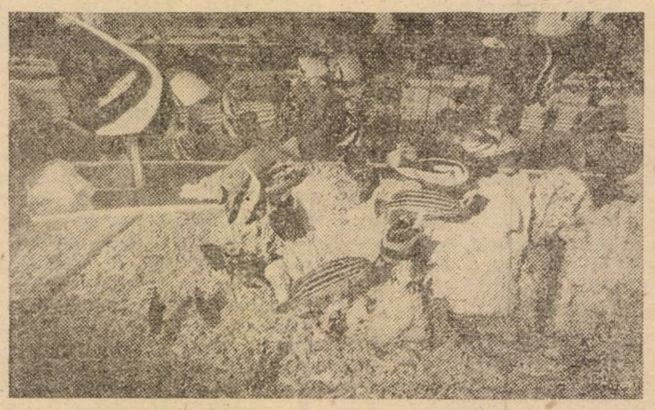

Miniacvariu în aer liber — punct de mare atracție pentru locuitorii Tokio-ului. Timp de o lună, în această vară, în fața clădirii companiei Sony, a funcționat un miniacvariu de 5,4 m lungime, 1,5 m lățime și 1 m adîncime în care au înotat 900 de pești tropicali reprezentînd 40 de specii, aduși pe calea aerului, din Okinawa

Ziua internațională de luptă împotriva maladiei SIDA

La 1 decembrie s-a desfășurat Ziua internațională de luptă împotriva Sindromului imunodeficitar dobîndit (SIDA). Această maladie a secerat, pînă acum, cîteva zeci de mii de vieți omenești și amenință cu un bilanț și mai tragic. S-a scurs aproape un deceniu de cînd a apărut virusul care provoacă maladia, fără însă, pînă acum, să se descopere un vaccin sau medicament împotriva ei. De aceea, singurul mijloc care rămîne, deocamdată, la dispoziția omului este permanenta informare asupra cauzelor bolii — este constatarea pe care o relevă, cu acest prilej, majoritatea specialiștilor.

Experții Organizației Mondiale a Sănătății au hotărît ca, începînd cu 1 decembrie, populația globului să fie informată — prin intermediul unor prelegeri, expoziții, emisiuni radiodifuzate și televizate — asupra datelor disponibile pînă acum și rezultatelor obținute în lupta împotriva SIDA.

Potrivit datelor O.M.S., culese pe baza informațiilor parvenite din 142 de țări, pînă la 31 octombrie a.c. 124 144 de persoane s-au îmbolnăvit de SIDA, din care peste jumătate au decedat. Se estimează, însă, că cifra reală este mult mai mare, respectiv numărul bolnavilor s-ar ridica la 300 000, iar cel al persoanelor contaminate la aproape 10 milioane.

Boala nu reprezintă doar o problemă de civilizație. Cheltuielile de tratament pentru un bolnav de SIDA se ridică la 100 000 de dolari. Maladia afectează cel mai frecvent persoane mai tinere, în anii cei mai productivi din viața lor, de unde și consecințele economice pe care le are SIDA.

Pe primul loc în lume în ce privește îmbolnăvirile se află, ca și în trecut, S.U.A. — cu 76 670 cazuri, urmată de Franța — 4 211, Uganda — 4 006, Brazilia — 3 687, Tanzania — 3 055 și R.F.G. — 2 488. Pe continente, statistica se prezintă în felul următor: Africa — 19 141 cazuri, America de Nord și de Sud — 88 233, Asia — 281, Europa — 15 340, Oceania — 1 119.

Arme

Vînzarea liberă de arme și accesul copiilor la ele constituie în S.U.A. una din principalele cauze ale creșterii constante a numărului cazurilor în care tinerii devin victima unor atentate armate sau a unor accidente cu arme de foc. O confirmare a acestui fapt o constituie numărul extrem de mare de cazuri în care copiii au căzut victimă armelor de foc în statul Florida, unde vînzarea de arme este permisă persoanelor în vîrstă de peste... 8 ani! După cum menționează revista „U.S. News and World Report", numai în districtul Dade din Florida, în primele nouă luni ale anului 1988, armele de foc au făcut 45 de victime în rîndul tinerilor și copiilor, în comparație cu 40 anul trecut. Aceeași publicație menționează că pe plan național în S.U.A. zilnic doi copii în vîrstă de pînă la 18 ani sînt uciși cu armă de foc, iar un al treilea moare din cauza unor accidente cu arme de foc.

Rubrică realizată de Ilie Olteanu